

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KÜLTÜREL MİRAS VE KÜLTÜR YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

NEVŞEHİR KONAK VE MEKÂNLARINDA
AHŞAP İŞÇİLİĞİ VE OYMACILIK

Yüksek Lisans Tezi

Serap OYMAK

Danışman: Prof. Dr. Adem ÖGER

Nevşehir

Temmuz 2022

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜLTÜREL MİRAS VE KÜLTÜR YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

NEVŞEHİR KONAK VE MEKÂNLARINDA
AHŞAP İŞÇİLİĞİ VE OYMACILIK

Yüksek Lisans Tezi

Serap OYMAK

Danışman: Prof. Dr. Adem ÖGER

Nevşehir

Temmuz 2022

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Serap OYMAK

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Nevşehir Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık” adlı Yüksek Lisans Tezi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Serap OYMAK

Danışman

Prof. Dr. Adem ÖGER

Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Ana Bilim

Dalı Başkanı

Prof. Dr. Yener BEKTAŞ

KABUL VE ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Adem ÖGER danışmanlığında Serap OYMAK tarafından hazırlanan “Nevşehir Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

...../...../.....

JÜRİ

Danışman : Prof. Dr. Adem ÖGER

Üye :

Üye:

İMZA

.....

.....

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun/...../..... tarih vesayılı Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

.....

Enstitü Müdürü

TEŐEKKÖR

Bu zorlu sűreçte öncelikle her zaman yanımda olan en büyük destekcim annem ve babama teşekkür etmek istiyorum. Konu belirleme ve araŐtırmalarım süresinde yönlendirmeleriyle yanımda olan çok kıymetli sayın danıŐmanım Prof. Dr. Adem ÖGER'e teşekkür ve Őükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca araştırma sürecinde kapılarını açarak ilgi ve misafirperverlikleriyle bilgi toplamamda bana yardımcı olan kaynak kişilere de saygı ve Őükranlarımı sunuyorum.

NEVŞEHİR KONAK VE MEKÂNLARINDA

AHŞAP İŞÇİLİĞİ VE OYMACILIK

Serap OYMAK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans,

Temmuz /2022

Danışman: Prof. Dr. Adem ÖGER

ÖZET

Gelişen teknoloji ve küreselleşme ile tek tiplilik sorunuyla karşı karşıya kalan dünya için kültürel farklılıklar önem arz etmeye başlamıştır. Günümüzde seyahat eden insanların büyük bir bölümü ziyaret ettikleri ülkenin özellikle kültürünü görüp, öğrenme isteği içerisinde bulunmaktadır. 2003 yılında gerçekleştirilen UNESCO genel konferansında “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi” imzalanmıştır. Türkiye ise bu sözleşmeye 2006 yılında dâhil olmuştur. Bu sözleşmeyle beraber kültürel farklılıklar daha da önem kazanmıştır. Kültürel değerlerin kaybedilmemesi, korunarak gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmalıdır. Farklı coğrafi yapısı ve sahip olduğu kültürel değerleriyle yüksek turizm potansiyeline sahip olan Nevşehir büyük bir kültürel zenginliğe sahiptir. Bölgede çıkartılan sarı taşlarla yapılan görkemli konak ve mekânlar bu kültürel zenginliğin en büyük göstergelerinden biridir. Bölgenin coğrafi yapısı ve kendine has mimari üslubu ile taş ve ahşap işçiliğinin eşsiz bezemeleriyle bezenen konak ve mekânlara sahip olan Nevşehir, ülkemizin benzersiz şehirlerinden biridir. Nevşehir konakları, mekânları, Nevşehir’deki ahşap işçiliği ve oymacılığına dair herhangi bir çalışmaya rastlanmaması bu çalışmanın çıkış noktası oluşturmaktadır. Bu çalışmamızın amacı önemli bir kültür değeri olan ahşap işçiliği ve oymacılığının Nevşehir’deki konak ve mekânlardaki kullanımı, önemi, korunması ve turizme yansımalarını inceleyerek bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlamaktır. Karma bir araştırma yöntemi takip edilerek araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde “literatür taraması”, “içerik analizi”, “niteliksel araştırma” yapılmıştır. Araştırma başlıklara ayrılarak giriş kısmında temel bilgi, literatür bilgisi konu ile ilgili bilimsel eksiklik, araştırmanın

gerekliliği ve amaç yazılmıştır. Bu alışma ile Nevşehir ve ilçelerinde konak ve mekânlardaki ahşap eserler tespit edilerek kayıt altına alınması sağlanmıştır. Bölgede yaşayan ahşap ustalarına ulaşılıp çalışmaları, çalışmalarında kullandıkları yöntemler ve mesleğe dair sorunları ve sorunlarının çözümlerine dair görüşleri alınarak sanatçılarının eserleri irdelenmiştir. Nevşehir bölgesi ahşap işçiliği ve oymacılığına dair ileride yapılacak çalışmalara kaynak olması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, SOKM, Nevşehir, Ahşap İşiliği, Ahşap Oymacılığı

WOODWORKING AND CARVING IN NEVSEHIR

MANSIONS AND LOCATIONS

Serap OYMAK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences

Department of Cultural Heritage and Cultural Management,

July/2022

Supervisor: Prof. Dr. Adem ÖGER

ABSTRACT

After the developing technology and globalization, it is beginning to pose dangers for the world, which is faced with the problem of uniformity. Nowadays, most of the people who travel have a desire to see and learn especially the culture of the country they visit. In 2003, at the UNESCO general conference ‘‘ Convention for the Protection of the Intangible Cultural Heritage’’ was signed. Turkey was included in this convention in 2006. With this convention, cultural differences gained even more importance. Nevşehir, which has a high tourism potential with its different geographical structure and cultural values, has a great cultural richness. The magnificent mansions and venues built with yellow stones extracted in the region are the biggest indicator of this cultural richness. Nevşehir is one of the unique cities of our country, with its magnificent mansions and venues with unique decorations of stone and woodwork, which offer us such a magical atmosphere with the geographical structure of the region and its unique architectural style. The fact that there is no study on Nevşehir mansion spaces and woodworking and carving in Nevşehir constitutes the starting point of this study. The purpose of this study is to contribute to the studies to be done in this field by examining the use, importance, protection and reflections of woodworking and carving, which is an intangible cultural heritage value in the mansions and places in Nevşehir, which has a rich tourism potential. By following a mixed research method, "literature review", "content analysis" and "qualitative research" were conducted to serve the purpose of the research. The research is divided into titles and in the introduction part, basic information, literature knowledge, scientific gap, necessity and purpose of the research are written. The wooden artifacts in the mansions and places in Nevşehir and its districts were identified and registred. The works of the artists were examined by reaching the wood masters living in the region and taking their views on their work, the methods they used in their work, and the problems and solutions of their problems in the profession. It has been provided as a source for future studies on woodworking and carving in the Nevşehir region.

Keywords: CulturalHeritage, Sokum, Nevşehir, Wood working, Wood Carving

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	xiii
ŞEKİLLER TABLOSU	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

AHŞAP SANATININ ÖZELLİKLERİ VE TARİHİ SÜRECİ

1.1. Ahşap Sanatının Özellikleri ve Tarihi Süreci.....	5
1.2. Anadolu Selçuklu Ahşap Sanatı.....	10
1.3. Beylikler Dönemi Ahşap Sanatı.....	15
1.4. Osmanlı Ahşap Sanatı.....	19
1.5. Günümüzde Ahşap Sanatı	22

İKİNCİ BÖLÜM

AHŞAP TEKNİKLERİ

2. Ahşap Teknikleri	24
2.1. Kakma Tekniği.....	24
2.2. Tarsi Tekniği	26

2.3. Eğri Kesim Tekniği	28
2.4. Boyama Tekniği	28
2.5. Kündekâri Tekniği	30
2.5.1. Taklit Kündekâri	34
2.5.2. Çakma ve Kabartma Kündekâri	34
2.6. Kabartma Oyma Tekniği	36
2.6.1. Düz Satırlı Derin Oyma	36
2.6.2. Çift Katlı Rölyef Tekniği	37
2.6.3. Eğri Kesim Tekniği	37
2.7. Kafes Tekniği	38
2.7.1. Sade Kafes Tekniği	38
2.7.2. Arası Dolgu Kafes Tekniği	39
2.8. Yakma Tekniği	39
2.9. Kullanılan Ahşabın Cinsi ve Özellikleri	40
2.10. Ahşap İşlemede Kullanılan Âletler	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NEVŞEHİRDE MİMARİ VE SANATLAR

3. Nevşehirde Mimari ve Sanatlar	42
3.1. Nevşehir’de Ahşap İşçiliği	47
3.2. Ürgüp Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık	47
3.2.1. Utopia Cave Cappadocias	49
3.2.2. Alfino Cappodocia Otel	52
3.2.3. Cappel Rosso Cave Hotel	54
3.2.4. Oread Cave Suites	56
3.2.5. Elysion Cave Süt Otel	60
3.2.6. Asmalı Konak	63
3.3. Mustafapaşa Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık	69
3.3.1. Old Greak House	72

3.3.2. Haralambos Sultanidis Konağı	77
3.3.3. Ajwa Hotels	83
3.3.4. Seraphim Cave Cappa Docia Otel	100
3.3.5. Sinasos Star Otel	103
3.4. Göreme Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık	106
3.4.1. Stone House Cave Hotel	106
3.4.2. Özbek Cave Stone House.....	108
3.4.3. Avilla Cave Otel	109
3.4.4. Kayataş Cave Suites.....	111
3.4.5. Anatolian Haoses Otel	113
3.4.6. Roma Cave Süt Hotel	115
3.4.7. Coffeodocia	115
3.4.8. Pasha Cafe.....	118
3.4.9. Konak Coffee ve Lounge	120
3.4.10. Kookaburra Pansion.....	127
3.5. Avanos Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık.....	129
3.5.1. Hacı Nuri Bey Konağı.....	131
3.5.2. Hanedan Kervansaray Restaurant	136
3.6. Derinkuyu Konak ve Mekânlarında Ahşap İşlemeciliği ve Oymacılık	141
3.6.1. Aya Maryeros Manastırı	141
3.6.2. Derinkuyu Cumhuriyet Camii.....	143

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NEVŞEHİR AHŞAP SANATÇILARI

4.1. Nevşehir Ahşap Sanatçıları	148
4.1.1. Halil Evdirir	148
4.1.2. Ertan Güçlü	150
4.1.3. Yüksel Eren.....	155
4.1.4. Suat Taşkesen.....	161
4.1.5. Simon Ebale Mekui (Muhammed Ebale).....	165
SONUÇ.....	171
KAYNAKÇA	176

SÖZLÜ KAYNAKLAR	185
EKLER.....	186
SÖZLÜK.....	187
ÖZGEÇMİŞ.....	188

KISALTMALAR VE SİMGELER

İ.Ö.	: İsa'dan Önce
KK	: Kaynak Kişi
KTB	: Kùltür ve Turizm Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretimin Güçlendirilmesi Projesi
M.Ö.	:Milattan Önce
NEVKAM	: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kapadokya Araştırma Ve Uygulama Merkezi
SOKÜM	: Somut Olmayan Kültürel Miras
SY	:Sayfa yok
TDK	: Türk Dil Kurumu
T.C.	:Türkiye Cumhuriyeti
TY	:Tarih yok
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
VB	: Ve benzeri

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1.1. Pazırık Kurganı At Koşum Takımı Örneği.....	7
Şekil 1.2. Pazırık Kurganları Bir At Gemi İçin Yapılan Ahşap Alınlık Örneği	8
Şekil 1.3. Pazırık Kurganı At Başlığı Örnek 1.....	8
Şekil 1.4. Pazırık Kurganı At Başlığı Örnek 2.....	8
Şekil 1.5. Ankara Aslanhane-Camii.....	12
Şekil 1.6. Ankara Aslanhane-Camii Tavan Görünümü	12
Şekil 1.7. Rahle Örneği	13
Şekil 1.8. XIII. Yüzyıla Ait Anadolu Selçuklu Ahşap Yapı Parçaları (Türk ve İslâm Eserleri Müzesi İstanbul).....	15
Şekil 1.9. Birgi Ulu Camii Minberi	16
Şekil 1.10. Birgi Ulu Camii Minberi Detay.....	16
Şekil 1.11. Ürgüp Damsa Köyü Taşkın Paşa Cami Mihrabı.....	18
Şekil 1.12. Süleymaniye Camii Vaaz Kürsüsü Detay.....	21
Şekil 1.13. Topkapı Sarayı Kapı	21
Şekil 2.1. Aksaray Ulu Camii Kürsü.....	24
Şekil 2.2. Aksaray Ulu Camii Kürsü Detay	25
Şekil 2.3. Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü'ndeki Sedef Kakma Dolap Kapağı.....	26
Şekil 2.4. Ürgüp Damsa Köyü Taşkın Paşa Cami Mihrabı.....	27
Şekil 2.5. Ürgüp Damsa Köyü Taşkın Paşa Cami Mihrabı Detay.....	27
Şekil 2.6. Malatya Ulu Camii Minberi Yan Aynalıkları.....	28
Şekil 2.7. Ankara Beypazarı Sultan Alaeddin Camii Tavan Göbeği.....	29
Şekil 2.8. Aksaray Ulu Camii Minberi	30
Şekil 2.9. Aksaray Ulu Camii Minber Detayı 1	30
Şekil 2.10. Aksaray Ulu Camii Minber Detayı 2	31
Şekil 2.11. Kabartma Oyma Örneği.....	36
Şekil 2.12. Aksaray Ulu Camii Minber Korkulukları	38
Şekil 2.13. Aksaray Ulu Camii Minber Korkulukları Detay	38
Şekil 2.14. Ahşap Yakma Örneği.....	39
Şekil 2.15. Ahşap Oyma Alet Seti	40
Şekil 2.16. Ahşap Oyma Tokmağı	40

Şekil 3.1. Nevşehir Lokasyon Haritası.....	43
Şekil 3.2. Utopia Cave Cappadocias Giriş.....	49
Şekil 3.3. Utopia Cave Cappadocias Alt Kat Bahçe.....	49
Şekil 3.4. Utopia Cave Cappadocias Alt Kat Bahçe.....	50
Şekil 3.5. Utopia Cave Cappadocias Üst Kat Bahçe.....	50
Şekil 3.6. Utopia Cave Cappadocias İkinci Kat Koridor.....	51
Şekil 3.7. Utopia Cave Cappadocias Üçüncü Kat Konak.....	51
Şekil 3.8. Utopia Cave Cappadocias Üçüncü Kat Konak İç Görünümü.....	52
Şekil 3.9. Utopia Cave Cappadocias Konak İkinci Kat Görünümü.....	52
Şekil 3.10. Alfino Cappodocia Otel Dış Görünümü.....	53
Şekil 3.11. Alfino Cappodocia Otel Odası.....	53
Şekil 3.12. Alfino Cappodocia Otel Odası Detay.....	53
Şekil 3.13. Alfino Cappodocia Otel Odası Detay.....	54
Şekil 3.14. Cappel Rosso Cave Hotel Girişi.....	54
Şekil 3.15. Cappel Rosso Cave Hotel Asma Dublex Oda.....	55
Şekil 3.16. Cappel Rosso Cave Hotel, Asma dublex Oda Ayrıntı.....	55
Şekil 3.17. Cappel Rosso Cave Hotel, Asma Dublex Oda Ayrıntı.....	56
Şekil 3.18. Cappel Rosso Cave Hotel, Asma Dublex Oda Ayrıntı.....	56
Şekil 3.19. Oread Cave Suites Giriş.....	57
Şekil 3.20. Oread Cave Suites Junior Suites.....	57
Şekil 3.21. Oread Cave Suites, Teraslı King Suites Türk Hamamı.....	57
Şekil 3.22. Oread Cave Suites Avlu Görünümü.....	58
Şekil 3.23. Oread Cave Suites Restoran Bölümü.....	58
Şekil 3.24. Oread Cave Suites Restoran Bölümü.....	59
Şekil 3.25. Oread Cave Suites Kapı Detayı.....	59
Şekil 3.26. Oread Cave Suites Teras Bölümü Dekoratif Ürün.....	59
Şekil 3.27. Oread Cave Suites Bahçesi.....	60
Şekil 3.28. ElySION Cave Süt Otel Girişi.....	60
Şekil 3.29. ElySION Cave Süt Otel Giriş Kapısı.....	61
Şekil 3.30. ElySION Cave Süt Otel, Tabiatın Mabedi.....	61
Şekil 3.31. ElySION Cave Süt Otel, Sırça Köşk.....	62
Şekil 3.32. ElySION Cave Süt Otel, Sihirli Kaya.....	62
Şekil 3.33. ElySION Cave Süt Otel Dekoratif Kapı.....	63

Şekil 3.34. ElySION Cave Süit Otel Arka Bahçe Kapısı	63
Şekil 3.35. Asmalı Konak Dış Görünüm	63
Şekil 3.36. Asmalı Konak Dizi Anıtı	64
Şekil 3.37. Asmalı Konak Giriş Kapısı.....	64
Şekil 3.38. Asmalı Konak Alt Kat Oda Gömme Dolap	65
Şekil 3.39. Asmalı Konak Oturma Odası Tavan Detayı	65
Şekil 3.40. Asmalı Konak 2. Kat Oturma Odası Pencere Detayı.....	66
Şekil 3.41. Asmalı Konak 2. Kat Oturma Odası	66
Şekil 3.42. Asmalı Konak İkinci Kat Hol	66
Şekil 3.43. Asmalı Konak İkinci Kat Merdiven Bölümü.....	67
Şekil 3.44. Asmalı Konak Merdiven Detayı	67
Şekil 3.45. Asmalı Konak Avlu Kapısı.....	67
Şekil 3.46. Asmalı Konak Balkon Korkulukları	67
Şekil 3.47. Cunda Örneği.....	68
Şekil 3.48. Cunda Örneği Detay	68
Şekil 3.49. Cunda Farklı Model	68
Şekil 3.50. Mehmet Şakir Paşa Medresesi Giriş Kapısı	70
Şekil 3.51. Mustafapaşa Kapı Örneği 1	71
Şekil 3.52. Mustafapaşa Kapı Örneği2	71
Şekil 3.53. Mustafapaşa Kapı Örneği 3	71
Şekil 3.54. Mustafapaşa Kapı Örneği 4	71
Şekil 3.55. Mustafapaşa Kapı Örneği 5	71
Şekil 3.56. Mustafapaşa Kapı Örneği 6	71
Şekil 3.57. Mustafapaşa Kapı Örneği 7	72
Şekil 3.58. Mustafapaşa Kapı Örneği 8	72
Şekil 3.59. Old Greak House Dış Görünümü.....	72
Şekil 3.60. Old Greak House Avlusu	73
Şekil 3.61. Old Greak House Avlusu Dekoratif Ürün	73
Şekil 3.62. Old Greak House Merdiven Görünümü.....	74
Şekil 3.63. Old Greak House Üst Kat Oturma Odası Koridor Tavan Görünümü.....	74
Şekil 3.64. Old Greak House Üst Kat Koridor Tavan Detayı.....	74
Şekil 3.65. Old Greak House İkinci Kat Tavan	75
Şekil 3.66. Old Greak House İkinci Kat Oturma Odası Tavan Görünümü.....	75

Şekil 3.67. Old Greak House İkinci Kat Oturma Odası Tavan Detayı	76
Şekil 3.68. Old Greak House İkinci Kat Oda Tavan Görünümü	76
Şekil 3.69. Old Greak House Avlu Ahşap Dekoratif Ürün.....	76
Şekil 3.70. Old Greak House Restorant Bölümü Avize Detayı	77
Şekil 3.71. Haralambos Sultanidis Konağı Girişi Balkon Kısmı Tavanı.....	77
Şekil 3.72. Haralambos Sultanidis Konağı Girişi Balkon Tavan Merkez Bölümü....	78
Şekil 3.73. Haralambos Sultanidis Konağı Girişi Balkon Tavan Merkez Göbek Detayı.....	78
Şekil 3.74. Haralambos Sultanidis Konağı Giriş Bölümü Düz Tavan Görünümü	79
Şekil 3.75. Haralambos Sultanidis Konağı Bekleme Salonu	79
Şekil 3.76. Haralambos Sultanidis Konağı Bekleme Salonu Kubbeli Ahşap Tavan .	80
Şekil 3.77. Haralambos Sultanidis Konağı Bekleme Salonu Kubbeli Ahşap Tavan Göbek Detayı	80
Şekil 3.78. Haralambos Sultanidis Konağı Toplantı Salonu Ahşap Tavan.....	81
Şekil 3.79. Haralambos Sultanidis Konağı Toplantı Tavan Göbek Detayı.....	82
Şekil 3.80. Haralambos Sultanidis Konağı Toplantı Salonu Ahşap Tavan Köşe Detayı.....	82
Şekil 3.81. Haralambos Sultanidis Konağı Kapı Örneği.....	82
Şekil 3.82. Haralambos Sultanidis Konağı Dolap Örneği.....	82
Şekil 3.83. Ajwa Hotels Otel Binası	83
Şekil 3.84. Ajwa Hotels Otel Binası Cephe Duvarı.....	83
Şekil 3.85. Ajwa Hotels Bahçe Duvarı	84
Şekil 3.86. Kadı Burhanettin Cave Suite Yemek Masası.....	85
Şekil 3.87. Kadı Burhanettin Cave Suite Yemek Masası.....	85
Şekil 3.88. Kadı Burhanettin Cave Suite Oturma Odası	86
Şekil 3.89. Kadı Burhanettin Cave Suite Ahşap Dolap	86
Şekil 3.90. Kadı Burhanettin Cave Suite Ahşap Dekoratif Sütun	86
Şekil 3.91. Danismend Gazi Cave Suite Yatak Odası	87
Şekil 3.92. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Sedef Kakma Çekmece Modeli	87
Şekil 3.93. Danismend Gazi Cave Suite Koridor Oturma Alanı Mobilya.....	87
Şekil 3.94. Danismend Gazi Cave Suite koridor Oturma Alanı Mobilya Farklı Açık Görünümü	88
Şekil 3.95. Danismend Gazi Cave Suite Dekoratif Pencere	88

Şekil 3.96. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Telefon Sehpası	89
Şekil 3.97. Danismend Gazi Cave Suite Yemek Masası	89
Şekil 3.98. Danismend Gazi Cave Suite Yemek Masası Detay	89
Şekil 3.99. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Duvar Panosu.....	90
Şekil 3.100. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Kutu	90
Şekil 3.101. Ajwa Hotels Mescid Giriş Kapısı	90
Şekil 3.102. Ajwa Hotels Kervansaray	91
Şekil 3.103. Ajwa Hotels Kervansaray Giriş Kapısı	91
Şekil 3.104. Ajwa Hotels Kervansaray Giriş Kapısı Detayı	91
Şekil 3.105. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Oturma Alanı.....	91
Şekil 3.106. Ajwa Hotels Kervansaray Ahşap Sedef Kakma Dekoratif Ürün Örneği	92
Şekil 3.107. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Oturma Alanı Farklı Açılış	92
Şekil 3.108. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Oturma Alanı Farklı Açılış	92
Şekil 3.109. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Alanı Farklı Açılış	93
Şekil 3.110. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Pencere Görünümü.....	93
Şekil 3.111. Kervansaray Pencere Modeli 1	93
Şekil 3.112. Kervansaray Pencere Modeli 2	93
Şekil 3.113. Kervansaray Pencere Modeli 3	93
Şekil 3.114. Kervansaray Pencere Modeli 4.....	94
Şekil 3.115. Kervansaray Pencere Modeli 5	94
Şekil 3.116. Kervansaray Pencere Modeli 6	94
Şekil 3.117. Ajwa Hotels Kervansaray Ahşap Vitrin Modeli	94
Şekil 3.118. Ajwa Hotels Kervansaray Avlu Oturma Bölümü	94
Şekil 3.119. Ajwa Hotels Kervansaray Avlu Oturma Alanı Farklı Bölüm.....	95
Şekil 3.120. Ajwa Hotels Kervansaray Avlu Oturma Alanı Farklı Açılış.....	95
Şekil 3.121. Ajwa Hotels Kervansaray Grand Deluxe Room-Oda.....	95
Şekil 3.122. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Suit Dış Görünüşü.....	96
Şekil 3.123. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Suit Giriş	96
Şekil 3.124. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yemek Odası Yemek Masası.....	96
Şekil 3.125. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yemek Masası Detay	97
Şekil 3.126. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Çalışma Odası	97
Şekil 3.127. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yatak Odası.....	97

Şekil 3.128. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yatak Odası Mobilya Görünümü.....	98
Şekil 3.129. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Giriş Kapısı	98
Şekil 3.130. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Lobi Oturma Alanı	98
Şekil 3.131. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Mutfak Bölümü	99
Şekil 3.132. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat.....	99
Şekil 3.133. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat Farklı Oturma Bölümü.....	99
Şekil 3.134. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat Farklı Oturma Bölümü.....	100
Şekil 3.135. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat Dekoratif Ahşap Ürün.....	100
Şekil 3.136. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Giriş	100
Şekil 3.137. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Resepsiyon Bölümü	101
Şekil 3.138. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Respsiyon Tavan Detayı.....	101
Şekil 3.139. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Avlusu Ahşap At Heykeli.....	102
Şekil 3.140. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Ahşap At Heykeli Detay.....	102
Şekil 3.141. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Ahşap At Heykeli Detay.....	102
Şekil 3.142. Sinasos Star Otel Giriş	103
Şekil 3.143. Sinasos Star Otel Merdiven Bölümü.....	104
Şekil 3.144. Sinasos Star Otel Exclusive Oda.....	104
Şekil 3.145. Sinasos Star Otel Deluxce Oda.....	104
Şekil 3.146. Sinasos Star Otel Deluxce Oda.....	105
Şekil 3.147. Sinasos Star Otel Deluxce Oda.....	105
Şekil 3.148. Sinasos Star Otel Mobilya Detay.....	105
Şekil 3.149. Sinasos Star Otel Resepsiyon Mobilya	106
Şekil 3.150. Stone House Cave Hotel	107
Şekil 3.151. Stone House Cave Hotel Balkon Ahşap Tavanları	107
Şekil 3.152. Stone House Cave Hotel Balkon Tavan Detayı.....	107
Şekil 3.153. Stone House Cave Hotel Restaurant Bölümü Tavan	108
Şekil 3.154. Özbek Cave Stone House Oda.....	108
Şekil 3.155. Avilla Cave Otel Bekleme Salonu	109
Şekil 3.156. Avilla Cave Otel Bekleme Salonu Tavanı	109
Şekil 3.157. Avilla Cave Otel Oda.....	110
Şekil 3.158. Avilla Cave Otel Avlu Dekoratif Ürün.....	110
Şekil 3.159. Avilla Cave Otel Avlu Dekoratif Ürün.....	111
Şekil 3.160. Avilla Cave Otel Restaurant Bölümü	111

Şekil 3.161. Kayataş Cave Suites Girişi	111
Şekil 3.162. Kayataş Cave Suites Mutfak Bölümü	112
Şekil 3.163. Kayataş Cave Suites Mutfak Bölümü Farklı Açık Görünüşü.....	112
Şekil 3.164. Kayataş Cave Suites Resepsiyon Oturma Bölümü	112
Şekil 3.165. Kayataş Cave Suites Resepsiyon Bölümü	113
Şekil 3.166. Anatolian Haoses Otel Giriş	113
Şekil 3.167. Anatolian Haoses Otel	114
Şekil 3.168. Anatolian Haoses Otel Kapı Örneği	114
Şekil 3.169. Anatolian Haoses Otel Kapı Örneği Detay	114
Şekil 3.170. Anatolian Haoses Otel Dekoratif Ahşap Kiriş Örneği.....	115
Şekil 3.171. Roma Cave Süit Hotel Oda.....	115
Şekil 3.172. Coffeetocia Dış Görünümü	116
Şekil 3.173. Coffeetocia Nargile Bölümü	116
Şekil 3.174. Coffeetocia Ahşap Boyama Masa.....	116
Şekil 3.175. Coffeetocia Ahşap Boyama Masa Örneği.....	117
Şekil 3.176. Coffeetocia Balkon Bölümü.....	117
Şekil 3.177. Coffeetocia Ahşap Masa	117
Şekil 3.178. Coffeetocia Giriş Balkon Bölümü.....	117
Şekil 3.179. Coffeetocia Dekoratif Ahşap Vitrin.....	118
Şekil 3.180. Coffeetocia Dekoratif Ahşap Ürün	118
Şekil 3.181. Pasha Cafe Giriş Kapısı	118
Şekil 3.182. Pasha Cafe Giriş.....	119
Şekil 3.183. Pasha Cafe Bar Bölümü	119
Şekil 3.184. Pasha Cafe Bar Kısmı	119
Şekil 3.185. Pasha Cafe İç Bölümü.....	120
Şekil 3.186. Konak Coffee ve Lounge Bina Dış Görünümü	120
Şekil 3.187. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Giriş	121
Şekil 3.188. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Dolap	121
Şekil 3.189. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Görünümü.....	121
Şekil 3.190. Konak Coffee Yaz Odası Farklı Açık.....	121
Şekil 3.191. Konak Coffee Yaz Odası Farklı Açık.....	121
Şekil 3.192. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Duvar Detayı.....	122
Şekil 3.193. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Tavan Görünümü.....	122

Şekil 3.194. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Duvar Detayı.....	123
Şekil 3.195. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası	123
Şekil 3.196. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Giriş	123
Şekil 3.197. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Giriş.....	123
Şekil 3.198. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası.....	124
Şekil 3.199. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Farklı Açılış.....	124
Şekil 3.200. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Farklı Açılış.....	124
Şekil 3.201. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Görünümü Farklı Açılış.....	124
Şekil 3.202. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Tavan	125
Şekil 3.203. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Tavan	125
Şekil 3.204. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Ahşap Dolap	125
Şekil 3.205. Konak Coffee ve Lounge Farklı Ahşap Dolap	125
Şekil 3.206. Konak Coffee ve Lounge Mutfak Görünümü.....	126
Şekil 3.207. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün	126
Şekil 3.208. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün	126
Şekil 3.209. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün	126
Şekil 3.210. Konak Coffee ve Lounge Kapı Örneği	126
Şekil 3.211. Konak Coffee ve Lounge Kapı Örneği	127
Şekil 3.212. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün	127
Şekil 3.213. Kookaburra Pansion Girişi.....	127
Şekil 3.214. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün	128
Şekil 3.215. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün	128
Şekil 3.216. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün	128
Şekil 3.217. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün	128
Şekil 3.218. Avanos Kapı Örneği 1	130
Şekil 3.219. Avanos Farklı Kapı Örneği 2.....	130
Şekil 3.220. Avanos Farklı Kapı Örneği 3	131
Şekil 3.221. Avanos Farklı Kapı Örneği 4.....	131
Şekil 3.222. Hacı Nuri Bey Konağı Giriş	132
Şekil 3.223. Hacı Nuri Bey	132
Şekil 3.224. Hacı Nuri Bey Konağı Cunda Görünümü.....	133
Şekil 3.225. Hacı Nuri Bey Konağı Üst Kat Oturma Odası.....	133
Şekil 3.226. Hacı Nuri Bey Konağı Ahşap Merdiven.....	133

Şekil 3.227. Hacı Nuri Bey Konağı Ahşap Kapı Örneği	134
Şekil 3.228. Hacı Nuri Bey Konağı Gömme Dolap.....	134
Şekil 3.229. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Göbeği.....	134
Şekil 3.230. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Göbeği.....	134
Şekil 3.231. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Örneği	135
Şekil 3.232. Hacı Nuri Bey Konağı tavan Örneği.....	135
Şekil 3.233. Hacı Nuri Bey Konağı Çatı Katı	135
Şekil 3.234. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Göbeği Örneği.....	135
Şekil 3.235. Hacı Nuri Bey Konağı Tafana Görünümü	136
Şekil 3.236. Hacı Nuri Bey Konağı Tafana Ahşap Mutfak Gereci.....	136
Şekil 3.237. Hanedan Restoran Geometrik ve Bitkisel Motifli Tavan Göbeği.....	137
Şekil 3.238. Hanedan Restoran Geometrik ve Bitkisel Motifli Tavan Göbeği Farklı Açı.....	137
Şekil 3.239. Hanedan Restoran Geometrik ve Bitkisel Motifli Tavan Göbeği Farklı Açı.....	138
Şekil 3.240. Hanedan Restoran Tavan Görünümü.....	138
Şekil 3.241. Hanedan Restoran Tavan Göbeği Örneği	138
Şekil 3.242. Hanedan Restoran Yılanlı Tavan Göbeği	139
Şekil 3.243. Hanedan Restoran Geometrik Motifli Göbek	139
Şekil 3.244. Hanedan Restoran Geometrik Motifli Göbek Görünümü Farklı Açı..	139
Şekil 3.245. Hanedan Restoran Tavan Göbeği Örneği	140
Şekil 3.246. Hanedan Restoran Yılanlı Tavan Göbeği	140
Şekil 3.247. Hanedan Restoran Ahşap Dekoratif Ürünler	140
Şekil 3.248. Aya Maryeros Manastırının Girişi (Nevşehir Müzesi'nin arşivinden)	142
Şekil 3.249. Aya Maryeros Manastırı (Nevşehir Müzesi'nin arşivinden)	142
Şekil 3.250. Aya Maryeros Manastırı (Nevşehir Müzesi'nin arşivinden)	142
Şekil 3.251. Aya Maryeros Manastırı (Nevşehir Müzesi'nin arşivinden)	143
Şekil 3.252. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Girişi	143
Şekil 3.253. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü	144
Şekil 3.254. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü	144
Şekil 3.255. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Cephe duvarı arka görünümü.....	145
Şekil 3.256. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Duvar detayı.....	145
Şekil 3.257. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü	145

Şekil 3.258. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü	146
Şekil 3.259. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Kürsüsü	146
Şekil 3.260. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Mihrabı.....	146
Şekil 3.261. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Mihrabı Detay	147
Şekil 4.1. Halil Evdirir	148
Şekil 4.2. Nevşehir Bekir Efendi Camii Minberi.....	149
Şekil 4.3. Nevşehir Bekir Efendi Camii Minber ve Mihrabı	149
Şekil 4.4. Nevşehir Bekir Efendi Camii Mihrabı.....	150
Şekil 4.5. Ertan Güçlü	151
Şekil 4.6. Ertan Güçlü Yaşadığı Ev	152
Şekil 4.7. Ertan Güçlü Atölyesinden Bir Görünüm	152
Şekil 4.8. Ertan Güçlü'nün Evinin Çatısı Çalışma Alanı.....	152
Şekil 4.9. Ertan Güçlü'nün Evinin Çatısı Çalışma Alanı Farklı Açılış	152
Şekil 4.10. Ertan Güçlü Atölye Sergi Alanı.....	153
Şekil 4.11. Mary Jesus Çalışma.....	153
Şekil 4.12. Ertan Güçlü Meryem ve İsa Çalışması.....	153
Şekil 4.13. Ertan Güçlü Fatih Sultan Mehmet Çalışması	154
Şekil 4.14. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Rölyef Çalışması	154
Şekil 4.15. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Rölyef Çalışması	154
Şekil 4.16. Ertan Güçlü Atatürk Çalışması.....	154
Şekil 4.17. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Çerçeve.....	155
Şekil 4.18. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Çerçeve Örnekleri.....	155
Şekil 4.19. Ertan Güçlü Örnek Çalışması	155
Şekil 4.20. Ertan Güçlü Osmanlı Turası Çalışması.....	155
Şekil 4.21. Yüksel Eren.....	156
Şekil 4.22. Yüksel Eren'in Evi.....	157
Şekil 4.23. Yüksel Eren'in Evi Farklı Açılış.....	157
Şekil 4.24. Yüksel Eren'in Evinin Arka Garaj Bölümündeki Çalışma Atölyesi	157
Şekil 4.25. Yüksel Eren Ahşap Oyma Kartal Çalışması.....	157
Şekil 4.26. Yüksel Eren Ahşap Oyma Kartal Çalışması Detay	158
Şekil 4.27. Yüksel Eren Evinin Balkonundaki Çalışma Alanı	158
Şekil 4.28. Yüksel Eren Örnek Çalışmaları	158
Şekil 4.29. Yüksel Eren Mermer Oyma Çalışmaları.....	159

Şekil 4.30. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması.....	159
Şekil 4.31. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması.....	159
Şekil 4.32. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması.....	160
Şekil 4.33. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması.....	160
Şekil 4.34. Yüksel Eren Ahşap Oyma Köpek Çalışması	160
Şekil 4.35. Yüksel Eren Ahşap Oyma Kartal Çalışması.....	161
Şekil 4.36. Yüksel Eren Ahşap Oyma Yılan ve Kartal Çalışması	161
Şekil 4.37. Suat Taşkesen.....	161
Şekil 4.38. Suat Taşkesen Atölye Girişi.....	162
Şekil 4.39. Suat Taşkesen Atölye Girişi Farklı Açılış	163
Şekil 4.40. Suat Taşkesen Atölyesinden Bir Görünüm.....	163
Şekil 4.41. Suat Taşkesen Çalışmaları	163
Şekil 4.42. Suat Taşkesen Çalışmalarına Örnek	164
Şekil 4.43. Suat Taşkesen Çalışmalarına Örnek	164
Şekil 4.44. Suat Taşkesen Çalışmalarına Örnek	164
Şekil 4.45. Simon Ebale Mekii.....	165
Şekil 4.46. Simon Ebale Mekii Atölye Girişi.....	166
Şekil 4.47. Simon Ebale Mekii Çalışmalarına Örnek	166
Şekil 4.48. Simon Ebale Mekii Çalışmalarına Örnek	166
Şekil 4.49. Simon Ebale Mekii Çalışmalarına Örnek	167
Şekil 4.50. Simon Ebale Mekii Çalışmalarına Örnek (Ali Ebale'nin arşivinden) ..	167
Şekil 4.51. Ebale Geyik Çalışması (Ali Ebale'nin arşivinden).....	168
Şekil 4.52. Ebale Deniz Atı Çalışması (Ali Ebale'nin arşivinden).....	168
Şekil 4.53. Simon Ebale Mekii Çalışması Olivia Cave Hotel.....	168
Şekil 4.54. Simon Ebale Mekii Çalışması Olivia Cave Hotel.....	169
Şekil 4.55. Simon Ebale Mekii Çalışması Olivia Cave Hotel.....	169
Şekil 4.56. Simon Ebale Mekii Çalışması Old Town Stone house.....	169
Şekil 4.57. Simon Ebale Mekii Çalışması Old Town Stone House	170
Şekil 4.58. Simon Ebale Mekii Çalışması Old Town Stone House	170
Şekil 4.59. Simon Ebale Mekii Çalışması Old Town Stone House	170

GİRİŞ

Kültürel farklılıkların en büyük göstergelerinden biri el sanatlarıdır. Kültür bir ulusun kendine özgü sahip olduğu değerler bütünüdür. Toplum kültürü, gelenek, görenek, düşünce, yaşayış tarzını en güzel ifade örneklerinden birini el sanatları ile bulmuştur. Toplumlar kültürel değerlerinin gelecekteki varlığının devam etmesini el sanatları ile sağlar. El sanatları toplumların kültürel değerlerinin gelecek nesillere taşınmasındaki en büyük etmendir. Teknolojik gelişmeler el sanatlarına verilen önemi azaltmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle kısa zamanda seri üretimle elde edilen ürünlerin artması üretimi için zaman ve emek gereken el sanatlarına olan ilgi ve isteğin azalmasına neden olmuştur. Günümüzde çoğu el sanatları bu nedenden kaybolup gitmektedir. Ahşap işçiliği ve oymacılığı da bizim için yaşatılıp gelecek nesillere aktarılması gereken önemli bir sanattır.

Mekânları turistler açısından cazip kılan mekânlar çevresindeki oluşmuş anlatılar ve izlenimler aracılığıyla elde edilen zengin kültürel deneyimlerdir. Kültür turizmini tercih edilen ve tekrar tecrübe edilebilir kılan önemli etken kültürel yapıların çevresindeki somut olmayan kültürel miras öğelerine yönelik yapılan uygulamalar ve anlatılardır. Gidilen ülkeye ait çeşitli kültürel özelliklerin turistlere gösterilmesi kültür turistlerinin tatmini yönünden olabildiğince önemlidir (Ar, 2015: 32).

1. Amaç

Nevşehir, doğa ve tarihin iç içe olduğu Kapadokya'nın en görkemli ve en büyük turizm potansiyeline sahip olan şehridir. Tarihi süreçte insanlar yerleşik hayata geçtiklerinde kendilerine yaşam alanı olarak ilk yeraltı şehirlerini kurmuşlardır. Bölgenin coğrafi özelliklerinden faydalanarak peri bacalarının içlerine de evler oyarak taş işçiliği örneklerini oluşturmuşlardır. Yaşam alanı olarak oluşturdukları bu yapıları zamanla kendilerine ait kültürel değerlerle şekillendirip yaşadıkları dönemlerin izlerini günümüze kadar ulaştırmışlardır. Tarihi çok eski uygarlıklara dayanan bu yerleşimin

en önemli yapı özelliği taş işçiliğidir. Zamanla bu taş işçiliğini çok daha görkemli hâle getiren ise taşla muhteşem uyuma sahip olan ahşap işçiliği olmuştur.

Bilhassa Ürgüp, Mustafapaşa, Avanos, Göreme ve Derinkuyu’da geçmişin izlerini günümüze taşıyan tarihi evler ve mekânlar görkemli birer sanat yapıtıdır. İnce ince işlenip zorlu süreçlerden geçerek senelerce varlığını devam ettirip günümüze getirilen bu konak ve mekânlar görkemli görünüşleriyle bizi kendisine hayran bırakmaktadır. Maalesef bizleri böylesi etkileyen üstün nitelikteki sanat işçiliği günümüzde artık giderek unutulmaya yüz tutmuş meslekler arasına girmektedir. Ahşap işçiliği ve oymacılığın korunarak gelecek nesillere aktarılmasının sağlanması, yine ülkemizin gelişiminde önemli bir stratejik sektör durumunda olan turizm ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Küreselleşme ve ülkemizdeki endüstrileşmenin getirdiği toplumsal değişimle beraber iç göç artmış; bu durum da çeşitli zanaatler ile geleneksel mesleklerin unutulmasına veya yok olmasına neden olmuştur. Bu mesleklerin ve sanatların gelecek nesillere aktarılması için korunması ve kültürel yönden gelecek nesillere ulaştırılması son derece önemli bir husustur. Bundan dolayı 2003 yılında UNESCO’nun imzaladığı Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nde “El Sanatları Geleneği”nin korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasını istediği önemli beş mevzudan biri olmuştur (Davulcu, 2015: 65-66).

Nevşehirde taş ve ahşap işçiliğinin birlikte kullanıldığı tarihi konaklar bulunmaktadır. Tarihi konaklar Nevşehir’in görkemli görünüşünde büyük paya sahiptir. Konaklara böylesi estetik görünüm kazandıran ahşap işçiliği ve oymacılığı artık eskisi kadar ilgi görmemektedir. Ahşap işçiliği ve oymacılığı turizm sektöründe büyük gelir getirecek potansiyele sahiptir. Geçmişte en zor şartlarda yapıldığı dönemden bu zamana kadar ulaşan, günümüzde teknolojik âletlerin ahşap işlemeciliğinde birçok kolaylık sunmasına ve gelişen teknolojiye rağmen bu kadar önemli bir değer kaybolu gidecek olması büyük bir kayıp olacaktır. Bu çalışmada ahşap işçiliği ve oymacılıkta yaşanan problemlerin en aza indirilmesi ile ilgili planlamalar yapılarak turizm sektöründe yeni açılımlar sağlanması, ahşap işçiliği ve oymacılığın gelişimi ve işleyişine sürdürülebilir katkı sağlaması araştırmanın özgün değerlerindedir.

Somut olmayan kültürel miras unsurlarından biri olan ahşap işçiliği ve oymacılığın problemlerine çözüm teklifleri getirmeyi hedefleyen bu çalışma ile akademik alanda

bugüne kadar incelenmemiş olan yapılar ve özellikleri bilim dünyasına kazandırılacak ve daha sonra yapılacak araştırmalara kaynak sağlayacaktır.

Nevşehir için konak turizmi önemli bir turizm potansiyelidir. Nevşehir'deki tarihi konaklar birçok dizi ve filme ev sahipliği yapmıştır. Taş işçiliği ve ahşap işçiliği konaklar için vazgeçilmez yapı öğeleridir. Çalışmanın amacı; ahşap işçiliği ve oymacılığının ön planda olduğu tarihi konakları belirlemek, bu konaklarda kullanılan ahşap işçiliği ve oymacılığını teknik açıdan inceleyip kayıt altına almak, bölgede yaşayan ahşap sanatçıları tespit etmek, sanatçıların eserlerini teknik açıdan irdelemek ve ahşap işçiliği ve oymacılığının neden unutulmaya yüz tutan meslekler arasına girmek üzere olduğunun araştırılması ve soruna çözüm yolları üretmektir.

2.Yöntem

Araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde karma bir araştırma yöntemi takip edilmiştir. Çalışmada yöntem olarak literatür taraması, içerik analizi, alan araştırması, kaynak kişi görüşmeleri kullanılmıştır.

Araştırmanın konusu büyük bir tarihi ve kültürel değere sahip olan “Nevşehir Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılığı”dır. Konunun daha iyi algılanabilmesi için araştırmanın sınırlarını belirleyebilmek adına, Nevşehir bölgesindeki ahşap işçiliğinin ağırlıklı olduğu tarihi konaklar ve turistik mekânlardaki ahşabın kullanım biçimi ve teknik özelliklerine ağırlık verilmiştir.

Bu araştırma için yapılan literatür taramasında, belirli yazarların kaynaklarına ulaşılmıştır. Bu konuda kitap, makale, tez çalışmalarının taraması yapılmıştır. Araştırma yöntemi, daha çok kaynak kişi görüşmeleri, gözlem ve örnekleme dayanmaktadır. Bölgedeki ahşap işçiliğinin olduğu mekânlar alan taraması yapılarak tespit edilmiş, mekân sahiplerinden ve çalışanlarından yapılan ahşap işçiliklerine dair bilgi alınmış, mekânların fotoğraf çekimi yapılmıştır. Bölgedeki ahşap ustaları ve onların mekânlardaki çalışmaları tespit edilerek çalışmaları analiz edilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde ahşap sanatı ve özellikleri, geçmişten günümüze ahşabın tarihi süreci dönemlere ayrılarak ve kaynaklarla desteklenerek bunlardan bahsedilmiştir. İkinci bölümde ahşap teknikleri, ahşap aletleri ve ahşabın cinsi ve özelliklerinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölüm Nevşehir'deki mimari ve el sanatları, ahşap ürünlerin tespit edildiği bölgelere göre başlıklara ayrılarak bölgesel olarak elde edilen bulguların paylaşıldığı bölümdür. Dördüncü bölüm bölgede tespit edilen ahşap

sanatçuları ve eserlerinin, sanatçıların eserlerinde kullandıkları tekniklerin ve sanatçıların mesleğe dair yaşadıkları sorunların paylaşıldığı bölümdür.

BİRİNCİ BÖLÜM

AHŞAP SANATININ ÖZELLİKLERİ VE TARİHİ SÜRECİ

1.1. Ahşap Sanatının Özellikleri ve Tarihi Süreci

Ağaç bulunduğu topraklara can veren, bir milletin yaşamında en önemli yere sahip olan çok değerli bir varlıktır. Franklin Roosevelt'in dediği gibi "Bir milletin uygarlık seviyesi üzerinde yaşadığı toprakları ağaçlandırmasıyla ölçülür". Ağaç, yeşillik ve çiçek uygarlığın temelinde bulunmaktadır. Ağaç ve belli ağaç türleri en eski çağlardan günümüze değin Türk topluluklarında kutsal sayılmaktadır. Bundan dolayı Türk sosyal hayatında ağaç kültürü önemli bir yere sahiptir. Ağacın Türk toplulukları arasında sonsuzluğun ve hayatın timsali olarak görülmesi muhtemelen kendisini mevsimden mevsime yenilemesi ve sahip olduğu birçok özelliğinden kaynaklanmaktadır. Mitolojik inanmalar, insanları sonsuzluk düşüncesine sürüklemektedir. Türkler yaşadığı her coğrafyada ağacın kendi hayat serüvenlerinin ilerleyişiyle ilgili benzerliklerini fark etmiş ağaç ve kutlu mekânlar arasında ilişki kurmuştur (Özmenli, Gürsoy ve Demir, 2013: 29). İnsanlık tarihinin ilk zamanlarından bu yana ağaç en önemli kullanım malzemelerinden biridir. Ağaç geçmişten günümüze, günlük yaşamda kullanılan eşyalardan mimariye, araç ve gereçlere kadar çok farklı alanlarda farklı amaçlarla kullanılarak insanoğlunun yaşamının önemli bir parçası olmuş, insanoğlunun yaşamını kolaylaştırmıştır. Barınma ihtiyacından doğan mimari, bölgelerin sahip olduğu coğrafi şartlara göre biçimlenmiş ve çeşitlilik göstermiştir. Zamanla gelişim gösteren estetik anlayışı ağaç işçiliğinin sanata dönüşmesini sağlamış ve bunun sonucunda ağaç oyma ve bezeme sanatı ortaya çıkmıştır (Öger ve Tek, 2016:13).

Ağaç işçiliği Türk sanatları arasında en az tanınanıdır. İnsanlara çevre tarafından sunulan en değerli kaynaklardan biri olan ağaç, Türk insanının yaşamının her döneminde önemli bir yere sahip olmuştur (Aşasın, 2009: 11).

Ahşap, kültürler arası etkileşimde insanlık tarihinin başlangıcından bu yana kabul görmüştür. İlk çağlardan beri ahşap insanlar için (barınma, korunma, pişirme, yeme, dinlenme, ısınma, taşınma, depolama, saklama, sergileme, çalışma, öğrenme, süsleme, haberleşme, hediyeleşme, oynama, eğlenme) yaygın olarak birçok değişik amaçla kullanılmıştır (Usta, 2014:187). Ahşap, insanoğlunun en erken dönemden bu yana insanlar tarafından kullanılmış ve uyarlanmıştır. Hâlâ insan yaşamı için gereklidir. Çağlar boyunca modern endüstri ve mühendislik için basit, hazır doğal materyal olarak hem de insan yaşamına katkıda bulunma konusunda benzersiz yeteneğe sahip bir malzemedir (Robert L, 2009: sy).

Ahşap, aslı Arapça haşeb (kereste)'den gelen (ağaç), ve onun çoğulu olan ahşâbdır. Anlam olarak da "Herhangi bir üretimde kullanılmak için ağaçtan kesilmiş yapı gereci, kereste" manasına gelir. Kovuğunda insanoğlunun barındığı, kendisini yabancı hayvanlardan ve tehlikeli çevresel etkenlerden korumak için ilk barınma alanı olarak kullandığı ağacı, günlük hayatta da zamanla kullanmaya başlayan insanoğlu için el sanatlarında ve mimarlıkta ahşap işçiliğinin doğması kaçınılmaz olmuştur (Aktemur, 2016: 147).

Ahşap, erken Paleolitik'ten beri en önemli yapı malzemelerimizden biri olmuştur. Yüzyıllar önce başlayan uygulamalar hâlen devam etmektedir. İlk insanlar ahşap kullandı çünkü mevcuttu ve onu işlemek için ayrıntılı âletlere gerek yoktu. Ancak ilk günlerde, ürünlerin kalitesi daha çok malzemenin kalitesine bağlıydı. Ahşap işçiliğinde işçisinin becerisi, ağaç işleme için mevcut araçlardan daha fazladır. Ahşap binlerce yıldır çok yönlü ve kullanışlı bir yapı malzemesi olmuştur ve hâlâ diğer tüm inşaat malzemelerinden daha fazla kullanılmaktadır. Tarzı ve dayanıklılığı çeşitli zaman ve mekânlarda inşa edilen yapılar, yapının türüne ve kalitesine bağlı olarak değişmiştir (Robert L, 2009: sy).

Ağacın yontularak, oyularak, işlenerek, süs biçimine ve kullanım eşyasına dönüşmesine ahşap işçiliği denilmektedir (Kürklü, 2011: 14).

Ahşap kolayca erişilebilen bir malzemedir. Birçok farklı yöntemde kullanımına rastlamak mümkündür. Değişik tekniklerle hemen hemen bütün medeniyetlerde kullanılmıştır. Çoğu zaman ahşabın alet ve silah geliştirmek için hammadde olarak kullanıldığını görmekteyiz. Heykel yapmak için ahşap sık kullanılan bir malzemedir.

Barınaklar yapmak için ahşap kullanmak tüm medeniyetlerin ortak özellikleridir (Aamir, 2018: 161).

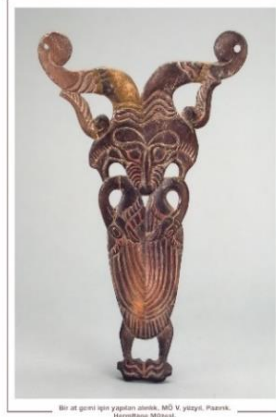
Geleneksel Türk ahşap işçiliğinin ilk örnekleri Orta Asya step kültüründe gelişen, kemik, metal, ahşap işçiliğinde eğri kesim tekniği kullanılan ahşap koşum takımlarıdır. Orta Asya’da yapılan kazılarda bulunan eserler, Türklerin ağaç işleme geleneğinin çok eskilere dayandığının göstergesidir. Sık sık dini semboller taşıyan hayvan motiflerine, hayali yaratıklara diğer sanat dallarında olduğu gibi ağaç eşyanın dekorasyonunda da yer verilmiştir. İslamiyet’in kabulünden sonra hayvan motifleri üslubu olarak nitelendirilen bu uygulama yavaş yavaş geometrik ve bitkisel motiflere dönüşmüştür. Ahşap işçiliğinin artmasının ve gelişim göstermesinin Türklerin Anadolu’ya gelmesinden sonra olduğu bir gerçektir. Bu konuda kültürel çevre ve coğrafi konumun etkisi yadsınamaz. Ağaç yönünde Anadolu’nun zenginliğinin bin yıl öncesine dayandığı unutulmamalıdır (Aşasın, 2009: 11-12).

M. Ö. IV. yüzyıla ait Tüekta Kurganı’nda bulunan ağaçtan eğri kesim tekniğiyle yapılan ve şekillendirilen kartal arması Türklerin milattan önceki asırlarda ahşap işçiliği yaptıklarının göstergesidir.

Hun kurganlarında lahitler üzerinde gövdesinden oyularak kazıma tekniğiyle işlenmiş hayvan figürleri karşımıza çıkmıştır. Başadar Kurganı’nda bulunan lahitlerdeki, birbirini ardına yürür durumdaki aslan figürleri, ahşap lahit bezemelerine iyi bir örnek teşkil etmektedir. I. Pazırık Kurganı’nda bulunan buluntular, Türklerin at koşum takımlarında ahşabı deri ile birlikte de süsleme ögesi olarak kullandıklarını göstermektedir. Eğri kesim yöntemiyle ahşaba işlenmiş benzer at koşum takımlarına III. ve IV. Pazırık Kurganlarında da çeşitli hayvan figürlerinde rastlanmaktadır. Pazırık kazılarında elde edilen çeşitli parçalar Orta Asya Türklerinin ahşabı çok eski tarihlerden beri kullandıklarını göstermektedir. Hunlara ait olan örneklerin çoğu Leningrad Ermitaj Müzesi’nde sergilenmektedir (Aktemur, 2016: 147).

Şekil 1.1. Pazırık Kurganı At Koşum Takımı Örneği (URL1)

Şekil 1.2. Pazırık Kurganları Bir At Gemi İçin Yapılan Ahşap Alınlık Örneği (URL2)

Dinsel ve büyüsel bir fonksiyona sahip olan pazırık atlarının baş ve yüzlerindeki taç, maske ve sorguç gibi nesnelere üzerindeki hayvan motifleri hayvan şekline bürünen ruhları tasvir etmektedir. Eski Türklerin inançları, mitleri hayat tarzlarını günümüze ulaştıran bu buluntular at yetiştiriciliği, koşum takımları gibi konularda o dönemde yaşayan toplulukların gelişmişlik seviyesini de yansıtmaktadır (URL3).

Şekil 1.3. Pazırık Kurganı At Başlığı Örneği (URL4)

Şekil 1.4. Pazırık Kurganı At Başlığı Örneği (URL5)

Orta Asya'dan beri Türkler ahşap sanatını kullanmış, göçebe düzenden yerleşik hayata geçtikten sonra ahşapla ilgili daha kalıcı ürünler vermeye başlamışlardır. Osmanlı devrine kadar olan süreçte Selçuklu dönemini de içine alacak zaman zarfında kapı, pencere kanatları, cami minberi, Kur'an mahzaları, sandukalar ve rahleler ahşap işçiliğinin oldukça ilerlemiş olduğunu göstermektedir (URL6).

İç Asya'nın bozkırlarında başlayan Ön Asya'da en yüksek seviyesine ulaşan Türklerin sanat hayatı zaman içinde batıya doğru kaymıştır. Bilinenin aksine Türkler İslamiyeti kabul etmeden önce çok daha zengin sanat eserleri ortaya koymuşlardır. Bu sanat eserleri o dönemde yaşamış insanların yaşam tarzları ve kültürleriyle örtüşmektedir. Türklerin yaşadıkları yurdun iklimi, coğrafyası, kültür şartları, sosyal durumu, bu durumların getirdiği yaşama biçimi sanatı etkileyerek yön vermiştir (Kaya 2014: 8-9). Türkler, göçebe hayat yaşadıklarından dolayı eşyaları taşınabilir boyutta olmuştur. Hayatı zorlaştıran yaşam şartlarına rağmen Türkler ahşabı kullanmak ve süslemekten vazgeçmemişlerdir. Türkler kullandıkları eşyalarda, çadırlarda, kıyafetlerde, koşum takımlarında sanatsal figürleri yoğun bir biçimde kullanmışlardır. Ahşap süs unsuru olarak her yerde uygulanmıştır. Ahşap süsleme sanatı Türkler tarafından kurulan her imparatorlukta değişime uğramış ve değişik ürünler ortaya koymuşlardır (Diyarbakirli, 1972'den aktaran Kaya 2014: 9).

Türk kültürünün, Sibiryada M.Ö. 1700'lü yıllarda başladığı tahmin edilmektedir. Avcı, savaşçı ve göçebelerdir. Atlı kültüre bağlı Sibiryadan Çin'e kadar uzanan topraklarda, birçok topluluk meydana gelmiştir. Birçok mezar bu döneme aittir. Bu mezarlarda, oymalı komalar, insan yüzü, ok başları vb. ele geçirilmiştir. Süsleme şekli olarak hayvan figürleri kullanılmıştır. Hayvan figürleri tarzının bu dönemde doğduğu ve Hun sanatında gelişim gösterdiği görülmektedir (Kaya, 2014: 9).

Hunlardan sonra, aynı topraklarda 552'de Göktürklerde işleme sanatı Hunların bir devamı olarak ilerlemiştir (Kaya, 2014: 10). Göktürkler yenilik olarak; kitabe ve taş heykelleri boyayarak daha hoş bir görüntü ve estetik sağlamışlardır. Kitabeler siyah ve kırmızı heykellerin gözleri, bıyıkları, burnu ve kulakları, ağzı kahverengi ve sarı renkte belirtilmiştir. Fakat bunlar sonradan da boyanmış olabilir (Aslanapa,1989:9). 11.yy.'dan itibaren Türklerin İslam dünyasında ortaya çıkması, Abbasiler zamanındadır. İslam sanatı üzerinde Türk sanatının, ilk etkileri o zaman görülmüştür. Eğri kesim tekniğiyle evlerin ve sarayların alçı süslemelerinde yapılan dekorlar, Türk

sanatının kazandırdığı ilk yeniliklerdendir. Kendi istekleri ile İslam dinini kabul eden Türkler, Asya'da kurdukları Türk devletleriyle bu yeni din içinde tamamen orijinal ve o zamana kadar yarattıkları en büyük sanat geliştirme hareketi başlamıştır. Bunların birincisi olan ilk sağlam temeller Karahanlılar zamanında atılmıştır (Aslanapa,1990:25). Türkler de ilk türbe cami, kervansaray vb. yapılar Karahanlılar zamanında yapılmıştır. İlk eserler kerpiç kullanılarak ve alçı bezemelerle yapılmıştır. İlerleyen süreçlerde tuğla işçiliği ve tuğlalarla yapılan dekoratif bezemeler önem kazanmıştır. Karahanlılar zamanında; ahşap fazla tercih edilmemiş ve ahşaba önem gösterilmemiştir. Bunun nedeni olarak iklim ve doğa şartlarının olumsuzluğu gösterilmektedir. Ancak ilk geometrik desenli ahşap yapılar bu dönemde karşımıza çıkmaktadır. Karahanlıların ahşap sanatı; İslam sanatının ve Asya göçebe sanatının sentezi şeklindedir (Kaya 2014:11). Hemen hemen Karahanlılarla aynı dönemde Gazneliler hüküm sürmüştür. Gaznelilerde gelişim gösteren Türk sanatı, Büyük Selçuklu sanatının temelidir. Gazneliler, mimaride kullanılan ahşap direkler ve ahşap işlemler için gerekli olan ağaçları Hindistan'dan tedarik etmişlerdir. Ahşap işlemlerde; küfi ve nesih yazı kabartmaları yanı sıra insan figürleri arasında palmet, lotus ve rumi gibi figürleri büyük bir ustalıkla uygulamışlardır (Ödekan1985'den aktaran Kaya, 2014:12).

1.2. Anadolu Selçuklu Ahşap Sanatı

Anadolu ve etrafında gelişim gösteren Türk ağaç işlerinin erken dönem örnekleri Selçuklu döneminde karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği üzere 1071 yılında Malazgirt zaferiyle Alpaslan'ın Türklere kapısını açtığı Anadolu'da kurulan ilk Türk devleti Selçuklu Devleti'dir. Selçuklu dönemi ve onu takip eden beylikler döneminden günümüze kalan ağaçtan yapılmış kıymetli kültür varlıkları bulunmaktadır. Selçuklu ve beylikler dönemi yapılarına sıcaklık kazandıran ağaç işçilikleri teknik biçim ve süslemeleriyle Osmanlı imparatorluğu dönemi için güçlü kaynaklar meydana getirmiştir (Barışta, 2009: 7).

Türklerin İslamiyet'ten önce Orta Asya'da yaptıkları çok sayıda oyma ve heykel gibi yapıtlar karşımıza çıkmaktadır. İslamiyetten sonra put olarak nitelendirilen heykellerin yasak edilmesinden ötürü heykel sanatı tercih edilmemiş ve oyma sanatına geçilmiştir. Oyma sanatı Türkmenistan'da uzun yıllar varlığını sürdürmüştü ve oradan Selçuklulara geçerek mimari yapıtlarda büyük bir süsleme vasıtası olmuştur. Anadolu'ya gelen

Selçuklular tüm mimari tezyini için bina pencere kanatlarını, kapı ve bina cephelerini sıvama denecek kadar oymalar ile bezemişlerdir (Kaya, 2014: 14).

Selçuklu döneminde ağaç işçiliği mimari ile bağlantılı olarak gelişim göstermiştir. Ağaç işçiliğinde karşımıza çıkan dekoratif zenginlik mimari ile birlikte ilerlemiştir. En çok da o dönem camilerinin dekoratif cepheleri göze çarpmaktadır. Selçuklu döneminde kalan yapılarda mimari üstün bir niteliğe sahiptir. Cami kapı, pencere kanatları, minberleri, türbelere ait sandukalar, rahleler, Kur'an muhafazaları üstün bir ahşap işçiliğini göz önüne serer (Ersoy, 1993: 5).

Ağaç işçiliğine Selçuklular büyük önem vermişlerdir, yapıları süsleyen mimari elemanların yanı sıra kürsü, minber, çekmece ve rahle gibi birçok ahşap eser yapmışlardır. Ceviz, abanoz, elma, sedir, armut, çam, gül ağacı, vb. gibi ağaçlar üzerinde oyma, çakma (kündekâri), kakma, çatma (kafes işi), boyama gibi tekniklerle süslenmiş ahşap örnekleri ile Selçuklu döneminde oldukça üst düzeyde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Orta Çağ Anadolu'sunda üretimde uygulanan tekniklerin en önemlisi İslam kültürü içinde doğan ve gelişen kündekâri tekniğidir (Komisyon, 2012:7).

Kündekarî işçilikte eser, çivi ve tutkal kullanılmadan pek çok parçanın birbirine geçmesi suretiyle oluşturulur. Ahşap işçiliği kabartma, yapıştırma, çakma, boyama ve kafes teknikleriyle zenginleştirilmiştir.

Selçuklu döneminden kalan ağaç işleri sekizgen, altıgen, beşgen, daire vb. geometrik süslemeler ve Arap harfleri ile düzenlenen yazılı süslemelerden oluşan soyut temalar ile kıvrak dal, palmet yaprak gibi bitkisel süslemeler ve çift başlı kartal, aslan gibi figürlü ve somut süslemelerden oluşan konuların tercih edildiğini ortaya koymaktadır. Çoğunlukla bu konularda karma bir yaklaşım sergilemektedir. Kompozisyonlar kalabalık ve girift tasarlanarak çok kuvvetli geometrik düzen içerisinde hareket olgusunu sergilemektedir (Barışta, 2009: 14).

Minberler Selçuklu ahşap sanatının en önemli eserleridir. En ilginç Türk ahşap sanatı örneklerini sunan minberlerin daha çok erken İslam sanatında karşımıza çıktığı görülmektedir. Minber hatiplerin cuma günleri camilerde hutbe okumak için çıktıkları yüksek merdivenli kürsüdür. Minberler bölüm olarak gövde (korkuluk, merdiven, süpürgelik, yan aynalıklar), kapı, taht, şerefe bölümlerinden meydana gelmektedir.

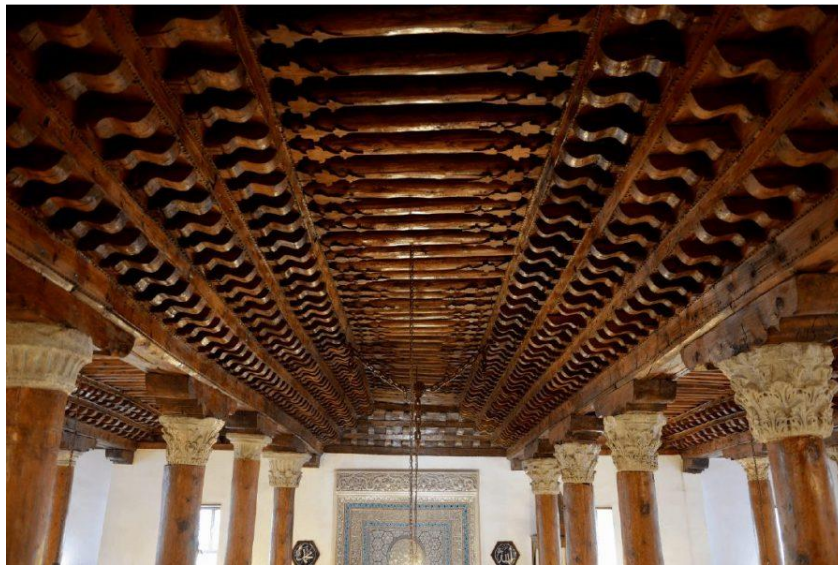
Selçuklu minberleri, rumi, lotus, palmet gibi Selçuklu taş tezyinatındaki bitkisel süsleme örnekleri geometrik geçme içermektedir (Aktemur, 2002:149).

Selçuklu döneminde minberlerde ahşap işçiliğinin en ilginç örneklerini görürüz. Erken İslam sanatında ilk kez Selçuklu sanatında en çok ahşap minber örneğini buluruz (Kaya, 2014:12).

Minberler Selçuklu camilerine değer katan eserlerdir. Bazıları parçalı ya da bütün halinde müzelerde saklanmaktadır. Konya Alâeddin, Aksaray Ulu, Ankara Alâeddin, Harput Sare Hatun, Kayseri Huand Hatun, Sivrihisar Ulu, Ankara Arslanhane, Ankara Ahi Elvan, Beyşehir Eşrefoğlu Camii minberleri devrin üstün ahşap işçiliğine örnektir (Öney, 1992:137).

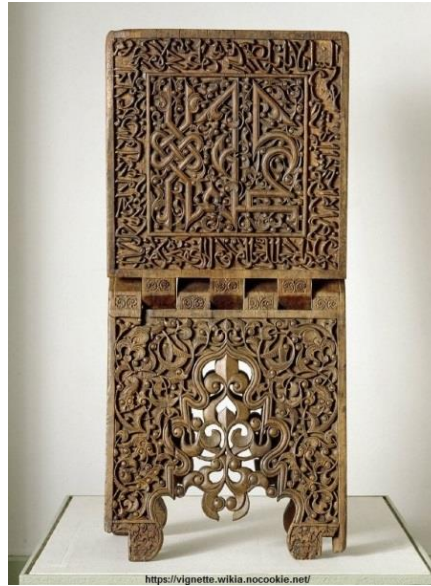
Şekil 1.5. Ankara Arslanhane-Camii (URL7)

Şekil 1.6. Ankara Arslanhane-Camii Tavan Görünümü (URL8)

Kur'an okumak için yapılan rahleler tek parçadan geçmeli olarak açılır kapanır şeklinde yapılmıştır. Konya Mevlâna Müzesi'nde bulunan bir örneğin iç yüzeyinde lake boyama göze çarpmaktadır.1278 yılında yapılan rahlenin bezemesinde sarı, kırmızı renklerle çift başlı bir kartal çevresinde grift arabeskler ve oturan aslan figürleri yer almaktadır. Selçuklu devrinin teknik süsleme yönünden son derece ilginç ve tek örneği olarak görülmektedir (Öney, 1992: 138).

XII. yüzyıldan günümüze ulaşan erken minber örneklerinde, ana yapı iskeleti ağaçtan yapılan iskeletin boşluklarını dolduran satırlar farklı parçalar halinde hazırlanmış üzerleri yıldızlar, rumiler ve geometrik formların dişli ve yuvalı kenarların birbirine geçmesiyle kapatılarak minberler tamamlanmıştır. XIII. ve XIV. yüzyıllarda kalın tahta bloklar üzerine ayrı ayrı hazırlanan parçalar çakılarak yapı tamamlanmıştır. Bitkisel ve geometrik motifler süslemelerde geniş bir yer tutmuştur. Rahleler Anadolu Selçuklularına ait ağaç işçiliğinin farklı bir kolunu oluşturmaktadır. Lotus, palmet ve kıvrık dallardan oluşan desenler ahşap üzerinde uç kısımlardan birbirine tutturularak farklı kompozisyonlar elde edilmiştir. Bu şekilde elde edilen süsleme rahleler, ortada bulunan geçme dişlerle açılır kapanır biçimde konumlandırılmıştır. Rahleler çoğunlukla tam palmet yapraklı arabeskler, girift oyma yarım palmet yapraklı ve nesih yazılı ayetler, sureler, daha ender olarak kûfi yazılarla süslenmiştir. Ayak kısmında ajur tekniğinde desenin dantel gibi işlendiği görülmektedir.

Şekil 1.7. Rahle Örneği (URL9)

Konya Mevlâna Müzesi'nde sadece kûfi yazıyla bezeli, ince geometrik bir ağ bulunan bir rahle örneği de çok ender bulunan rahle örnekleridir (Aktemur, 2002: 150).

XII. yüzyılda Anadolu Selçuklu ağaç işçiliğinde belli bir üslup oluşmaya başlamıştır. Ağaç işçiliğinin Selçuklu devri sanatları içinde artık önemli bir yeri vardır. Özellikle dinsel yapılarda ağaç işçiliği daha da ağırlıklı kullanılmıştır. Bitkisel ve geometrik bezemelerin yoğunluklu kullanıldığı görülmektedir. Zemin üzerine kabartma bezemeler şeklinde yapılmışlardır. Esas kompozisyonu rumilerden oluşan sular tamamlayarak çerçeveler oluşur. İnsan ve hayvan figürleri çok nadir olarak girift desenler arasına yerleştirilir. Yuvarlak hatlı düz ve kırık çizgilerin farklı yönlere dönerek ortaya çıkan şekillerin sonsuzluğu ifade ederek sınırsız sayıda şekiller çoğaltabilme özelliği ile zengin bir kompozisyon sağlamaktadır (Ersoy, 1993: 5).

Selçuklulardan günümüze ulaşan eserlerde bitkisel motifler, yazı, insan ve hayvan figürleri de arada kullanılmıştır. Rumi bezeme Anadolu Selçuklularında en üst düzeye ulaşmıştır. Dörtlü saç örgüsü ağaç işlerinde çok kullanılan bir motiftir. Selçuklu ağaç işçiliği XIII. yüzyılda nitelik ve nicelik bakımında oldukça gelişim göstererek dönemin taş süslemelerindeki zengin kompozisyon seviyesine ulaşmıştır. Öyle ki ahşap sanatı Anadolu Selçuklularında bir üslup bütünlüğüne ulaşmıştır. Bu döneme ait olan Beyhekim Camisi ahşap kapı kanatlarında yer alan on kollu yıldızlar gibi geometrik motiflerin arasının tamamen bitkisel bezemelerle doldurularak işlendiği görülmektedir (Ersoy, 1993: 7).

XIII. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu'da ahşap camilerin ilk örnekleri ortaya çıkmıştır. Ankara Arslanhane Camii ve Beyşehir Eşrefoğlu Camii, Afyon Ulu Camii, Sivrihisar Ulu Camii ahşap camilerin en güzel örnekleridir. Mescid ve ahşap camilerde ahşap sütunlarla desteklenmiş kirişleme tavanlar, üzerlerine de ahşap mimari ayrıntılarının en görkemli öğeleri olan skalaktitli ve zengin bezemeli başlıklar yerleştirilmiştir. Ahşap, ahşap camiler dışında sivil mimaride de yaygın olarak kullanılmıştır. İstanbul'daki konakların, köşklerin, yalıların yanı sıra Ankara, Safranbolu, Kütahya, Mudurnu, Kula evleri ahşap yapı sanatının en iyi örneklerini ortaya çıkarmaktadır. Bunlar, iki taraflı ahşap çatma üzerine duvarları çakılmış tahtalarla oluşturulan ve çoğunlukla sadece iç yüzden alçıyla sıvanan bağdâdi yapılardır. Bu çeşit yapılar içinde Emirgân'daki Şerifler Yalısı ile Amcazâde Hüseyin

Paşa Yalısı tavanlarındaki nakkaşlık, ince marangozluk mahareti yönünden de ün yapmışlardır (URL10).

Geometrik kompozisyon anlayışı XIII. yüzyıldan XIV. yüzyıl sonuna kadar devam eder. Geometrik bölmeler palmet ve rumilerle doldurulmaktadır. Ara sıra kompozisyona kitabeler de eklenebilmektedir. XIV. yüzyıl Selçuklu sanatı Osmanlı sanat üslubuna zemin hazırlayan bir dönemdir. Her türlü teknik kullanılmıştır. Bu dönemdeki Selçuklu ahşap üslup örnekleri Osmanlı ahşap sanatının hazırlayıcısı ve belirleyicisi olmuştur (Milayim, 1982: 37'den aktaran Ersoy, 1993: 7).

Şekil 1.8. XIII. Yüzyıla Ait Anadolu Selçuklu Ahşap Yapı Parçaları (Türk ve İslâm Eserleri Müzesi – İstanbul) (URL11)

1.3. Beylikler Dönemi Ahşap Sanatı

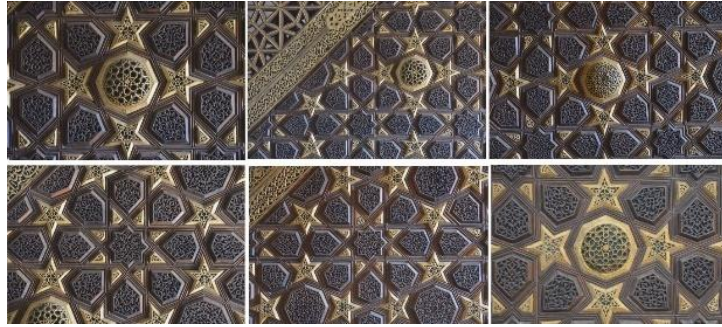
Anadolu'daki beylikler Anadolu Selçuklu otoritesinin zayıflaması ile bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Siyasi karmaşanın hüküm sürdüğü Anadolu'da bu dönemde sanatta ve bilhassa mimaride farklılık ve deneysellik meydana gelmiştir (Cengiz, 2013: 1).

Beylikler dönemi sanatları içerisinde ahşap işçiliği büyük bir öneme sahiptir. Ahşap sanatı mimariyle bağlantılı olarak ahşap direkli camilerde, ahşap tavan sistemleri, sütun başlıkları ve bunlardan başka farklı fonksiyonlara sahip yapılarda görülen kapı kanatları, niş, dolap ve pencereler ahşap süslemelerin görüldüğü yerlerdir. Ayrıca mimarinin tamamlayıcısı olan minberler mimariden bağımsız olarak görülsede minberler, rahleler ve kürsüler ahşap sanatının oldukça zengin örneklerini gözler önüne sermektedir. Selçuklu dönemi oyma sanatındaki gibi kakma tekniği, künde-kârî şebekeli oyma teknikleri de uygulanmaya devam edilmiştir (Tatman ve Parlak, 2018: sy).

Selçuklu devletinin çökmesinin ardından Anadolu'nun batısındaki beyliklerden Aydınogulları bir dönem Birgi'de Mehmet Bey tarafından yaptırılan Ulu Camii merkez olarak kullanmışlardır. Selçuklu gelenekleriyle güçlü bağlarının olduğu gözlenen, yeni arayış ve anlayışların filizlerini içinde barındıran ilgi çekici bir yapıt olan cami özellikle Türk ahşap sanatının başarılı örneklerinden olan pencere kapakları ve minberi ile sanat tarihimizde ayrı bir yere sahiptir.

Şekil 1.9. Birgi Ulu Camii Minberi (URL12)

Şekil 1.10. Birgi Ulu Camii Minberi Detay (URL13)

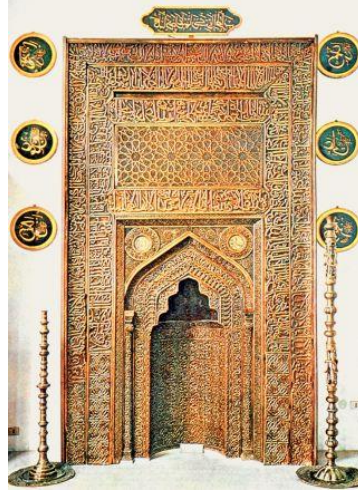
Bilindiği üzere Anadolu'da ahşap işçiliği Selçuklularla gelişim gösterip orijinal bir üslup yaratmış, beylikler döneminde de aynı gelenek devam ettirilerek birçok eser meydana getirilmiştir. Beylikler dönemi Selçuklu ve Osmanlı sanatı arasında ağaç işçiliğinde de diğer sanat dallarında olduğu gibi bir geçiş dönemi olarak görülmektedir. Bu dönemde ağaç işçiliği ve sanatkârlarına değer verildiğini gösteren önemli bir husus hüsn-i hat dışında, hiçbir sanat dalında bu kadar çok ustası özellikle belirtilmiş tarihi

esere rastlayamayız. Birbirinden değişik desenleriyle oldukça zengin bir grup teşkil eden Birgi Ulu Caminin ağaç işçiliğinin önemli bir bölümünü teşkil eden kapı ve pencere kanatları, bugüne kadar yeterince araştırılmamıştır (Bayat, 1992:237). Anadolu Selçuklularının ahşap işçiliği Beylikler döneminde de aynı tarz yöntem ve işçilikle devam etmiştir. Bu döneme ait en iyi model Aydınolu Mehmed Bey tarafından yapılan Birgi Ulu Camii minberidir.

1312 tarihinde yapılan Birgi Ulu Camii'nin inşasından 10 yıl sonra yani 1322 yılında caminin minberi yapılmıştır. Minber büsbütün ceviz ağacından yapılarak sonradan bazı bölümleri yıldızla boyanmıştır. Kündekâri tekniği kullanılarak yapılan minberin üzerinde oyma yöntemi olarak şebekeli oyma, düz satırlı derin oyma ahşap sanatında kullanılan yöntemlerin hemen hepsini görmek mümkündür. Kapı üzerindeki taç, rumi ve palmetlerle çok ince kıvrık dallar, şebekeli oyma yöntemiyle, şerefe altı ve yan aynalıklar kündekâri yöntemi ile kitabelerin bir bölümü çift katlı kabartma yöntemi ile bordürler, minber kapı kanatları ve kündekâri parçalar arasındaki desenler yuvarlak yüzey derin oyma ile bezenmiştir. Kündekâri yöntemi kullanılarak bezenen yan aynalıklardaki pano, merkezleri birbirini dik açıyla bölen ve teğet geçen dairelerin yüzeyinde sekizgen formdaki yıldızlarla, bunların çevresindeki beşgen, altıgen parçalardan oluşmaktadır. Şerefe alt kısmı ise merkezinde ongen yıldızların bulunduğu geometrik formun çizgilerinin kesiştiği alanlar içinde bulunan altıgen, sekizgenler ve yıldız, üzerinde değişik rumi süslemeler bulundurur (Aktemur, 2002:151). Beylikler döneminde rûmi ve geometrik bezeme çeşitliliğine sahip olan ahşap süslemeler yapının en çok dikkat çeken bölümleridir. Özellikle tezyinata kullanılan kompozisyonların ahengi olabildiğince başarılı bir şekilde uygulanmıştır (Cengiz, 2013:1).

Beylikler dönemi, Türk sanat tarihinde Selçuklu sanat geleneğini devam ettiren bir dönem olmanın yanı sıra Selçuklu dönemi sonrası arayışların yeni formlarla örneklerinin icra edildiği bir dönem olmuştur. Bir grup Selçuklu örneklerinin de tadilatının yapılmış olduğu bu dönemde Anadolu ve Rumeli ağaç işleri alanında güzel eserler üreten ustalar bulunmaktadır. Selçuklu devletinin Haçlı Seferi, Moğol istilası gibi sebeplerden gücünü kaybetmesinden dolayı Anadolu'da bazı beyliklerin güçlenmesiyle 1300 yılından sonra başlayan beylikler döneminden günümüze birçok parçanın ulaştığı görülmektedir (Barışta, 2009: 17). Günümüze beylikler döneminden dolap kapakları, mihrap, minber, pencere, kapı kanatları, sanduka gibi birçok ahşap

ürün ulaşmıştır. Cevizden yapılmış olan Ürgüp Damsa Köyü Taşkın Paşa Cami mihrabı beylikler döneminin özgün ağaç işi türlerinden biridir.

Şekil 1.11. Ürgüp Damsa Köyü Taşkın Paşa Cami Mihrabı (URL14)

XIV. yüzyılın ilk yarısında Ürgüp Demseköy’de inşa edilen Taşkınpaşa Camii’nin ceviz ağacından oyma tekniğiyle yapılmış mihrabı Ankara Etnografya Müzesinde sergilenmektedir.

Selçuklu ve beylikler devri ahşap eserlerinde kullanılan yöntemler içinde tarz farklılığını gözler önüne serebilecek ayrıcalıklar olduğu söylenemez. Farklılık yalnızca farklı alanlarda bilgi yoğunluğunun artmasındandır. Bir tarzın hâkimiyet sınırını belirlemek güçtür. Çünkü ustaların büyük bir bölümünün gezici oldukları ve Anadolu için kozmopolit bir sanat görüşü taşıyıcıları olarak görmek daha doğrudur (Aktemur, 2002:151).

Selçuklu ve Beylikler döneminde sütun, sütun başlığı, minber, giriş, kapı ve pencere kanatları, dolap kapağı, sanduka, kürsü, korkuluk, rahle ve mihrap gibi çeşitli objelerde karşımıza çıkan bu sanat dalı, döneminin genel özelliklerini yansıtacak zengin örneklerle sahiptir. Bu örneklerde eseri uzun ömürlü kılmak ve süslemede başarı elde edebilmek için sert dokulu, lifsiz ağaçlar tercih edilmiş ve bunlara farklı teknikler uygulanmıştır. Selçuklu ve beylikler dönemine ait olan ahşap eserler bir bütün olarak gözden geçirildiğinde oyma, künde-kârî, kafes, kakma ve tarsi tekniklerinin öne çıktığı; yanı sıra ajur yapıştırma ve kazıma ile daha çok mimaride karşımıza çıkan kalemişi tekniklerinin kullanıldığı görülmektedir (Bozer, 2006: 533).

1.4. Osmanlı Ahşap Sanatı

Selçuklu dönemi ağaç işçiliğine erken Osmanlı döneminde yeni teknikler eklenmeye başlanmıştır. Bu teknikler ahşap üzerine fildişi, sedef, bağa gibi materyallerin kakılmasıyla ortaya çıkan kakma tekniğidir. Ağaç üzerine farklı tür ve renkte ağaçlarla kakma tekniği yapıldığı gibi temel olarak bağa, gümüş fildişi ve altın gibi değerli taşlar kakılmıştır. Ağaç işçiliğinin sanat olarak görülmesi, yapıların mimari öğelerle bezenmesinden doğmuş olup Osmanlılar bu tekniği en üst seviyeye çıkarmışlardır. Yumuşaklık seviyesine göre şimşir, meşe, ıhlamur, ceviz, elma, sedir, abanoz ve armut ağaçlarından faydalanmışlardır. Selçukluların kullandığı künde-kârî tekniği, geçmeden başka oyma ve şebekeli oymada Osmanlı sanatında geniş ölçüde kullanılmıştır. Fildişi, sedef bağa, hatta gümüş ve altın gibi öğelerin kakılmasıyla daha zengin, çok daha farklı bir ağaç işçiliği ortaya çıkmıştır. Osmanlı ağaç işçiliğinin en önemli özelliği, oyma yöntemiyle beraber geçme yönteminin de uygulanmış olmasıdır. Pencereler, kapılar ve dolap kapakları geçme; çekmece, Kur'an muhafazaları ve rahle, kakma tekniği kullanılarak yapılmaya başlanmıştır (URL15).

Mescit veya cami Osmanlı mimarisinde, evrenin yeryüzündeki temsilidir. Birçok simgesel anlamlar yüklenen bu mekânlar, Arap mimarisinin sahip olduğu cami örneklerinden farklılık göstermektedir. Minber, minare, mihrap gibi elemanların VIII. asırda tamamlanması ardından, caminin gelişim çizgisi toplumlara ve ülkelere göre büyük değişimler gösteren devamlı bir arayış gayreti olarak tanımlanabilir. Bundan dolayı kilisenin statik denilebilecek planlamasına karşı, tarih içinde cami planlaması geniş bir farklılık sunar (Arslan, 2005:18).

Bezeme yapım yöntemleri ise kalem işi, çıta kari, eğmeçli ahşap işi, oyma, boyama, künde-kârî tekniğidir. Yapım yöntemleriyle alakalı genel bir sınıflandırma yapmak zordur. Kimi tavanlarda birkaç yöntem bir arada uygulanmıştır. Bezeme yapım yöntemlerinden biri olan çıtakari (çubuklu, şişhane) tavan bezemelerinde süsleyici biçim, çıta ve sınır tahtaları ile meydana getirilmiştir. Düz yüzey üstüne farklı biçimlerdeki tahtalar çakılmakta ya da yapıştırılmaktadır. Tavan bölümü, baklavalı çıtalarla dekore edilerek yapılır. Bu yöntemdeki bezemeler Türk evlerinde çok sık olarak görülmektedir. Osmanlılara Selçuklulardan geçen bu sanat daha da benimsenerek, daha büyük önem kazanmış ancak Selçuklular gibi değil de yalnızca belli başlıca daha dikkat çekici yerlerde kullanmışlardır.

Selçuklulardan daha mutaassıp ve dine bağlı olan Osmanlılar ise hayvan figürleri kullanmaktan kesinlikle sakınmış fakat oyma sanatı ile bütünleşmiş ve bu alanda muhteşem yapıtlar yapmışlardır. Kapılar, pencereler, minberler, rahleler, tavanlar, oyma bezemeleri, gelinlik sandıkları, mezar taşları, çeşmeler, kral tahtları, gömme dolap kapıları, lamba iskemleleri, beşikler, ahşap sofra altlıkları mücevher kutuları vb. ürünler, Osmanlı oyma sanatının başlıca örneklerindedir (Kaya, 2014:14).

Osmanlılarda oymacılık sanatı en üst seviyesine ulaşmıştır. Osmanlı ahşap oymacılığı Selçuklu üslûbunun devamı niteliğindedir. Osmanlı Döneminde giderek yaygınlaşan yeni bir teknik ise ahşabın oyularak biçimlendirilen ahşabın boyama yoluyla süslenmesidir. XV. yüzyıldan itibaren bazı mimari unsurlarla niş gibi köşe dolapları yüklükler gibi küçük ahşap eşyalar boyanarak resimlendirilmeye başlanmıştır. Edirne ağaç işlemeciliğinde önemli merkezlerden biridir. Edirnekari olarak bilinen ahşap eşya üzerine uygulanan boyama tekniği, İstanbul başta olmak üzere zamanla ülkenin birçok yerine yayılmıştır (Özköse, 2001:9'dan aktaran Aşasın, 2009:13). Özellikle yüksek tabakanın kullandığı saray ve taşıma gereçleri arasında ağaç işçiliğinin en iyi örnekleri sayılabilecek şaheserler vardır. Hâlâ birçok farklı müzede korunması sağlanan arabalar, saltanat kayıkları, oyma, kakma ve boyama yöntemleri bir arada uygulanan tahtları özel kategorilerde değerlendirmek daha doğru olacaktır. Bu tür eserlerde kullanılan ahşap malzeme fazla dekoratif ürünler değildir (Ersoy, 1993).

Osmanlılarda ahşabın estetik zenginliğini daha ön plana çıkartmak için boyama, kakma ve birçok yabancı madde kullanmışlardır. İktisadi değeri olan ıhlamur, şimşir, ceviz, elma meşe, armut, sedir, gül ağaçlarından faydalanılmıştır. Osmanlı minberlerinde kalın tahta bölümler üzerine bezemeler, doğrudan oyularak işlenmiştir. Çok miktarda üretilen vaâz kürsüleri, rahleler, Kur'an muhafazaları ve Barok, Klâsik, Neoklâsik ve Empire olarak genel bir tarzın gelişmesini sağlamıştır. Süleymaniye Camisi'ndeki vaâz kürsüsü, en başarılı şebekeli ağaç işlerine bir örnek olarak gösterilebilir. Tamamen bir ekol oluşturan, Osmanlı dönemi ağaç işleriyle sütun başlıkları, konsollar, kornişler, sehpa kapı, pencere, dolap kapaklarının yanı sıra kürsü, minber, Kur'an-cüz mahfazaları rahle, raf, kutu, kavukluk yazı takımı ve çekmeceler, taht, sandık, kaşık, kayık, tavan, sanduka, mihrap gibi mimari eserlerde uygulanmıştır (Aslanapa, 1984: 316).

Şekil 1.12. Süleymaniye Camii Vaaz Kürsüsü Detay (URL16)

XV. yüzyıl Osmanlı ahşap işçiliğinde bitkisel süslerin yanında geometrik şekillerle kitabeler, kompozisyonlarda zenginleştirilerek daha farklı görüme sahip olmuştur. Topkapı Sarayı hazine dairesi, Edirne Beyazıt Cami kapıları ve Ankara Etnoğrafya Müzesi'nde korunan çeşitli kapı örnekleri, Osmanlı ahşap işçiliğinin kompozisyon, teknik ve motifler açısından en üstün örnekleri olup XV. yüzyıl Osmanlı ahşap sanatının tabiatını ortaya koymaktadır. Osmanlılar sedef kakma ve oyma işçiliğinde rumili süslemeleriyle dört yapraklı yonca motifi de oldukça yaygın kullanılmıştır (Aktemur, 2002:151).

XVI. yüzyıl Osmanlı ağaç işçiliğinde bütün yüzeyi kaplayan çiçekli süslemelerin kapladığı ve rumilerle oldukça karmaşık bir durum aldığı açıkça gözlenir. Karmaşık tarzdaki ahşap bezeme yöntemini en iyi ifade eden örnekler Bağdat ve Revan köşkleri ve Topkapı sarayının kapılarında görülür. Ayrıca bu kapılarda, o güne kadar ahşap işçiliğinde motif olarak karşılaşılmayan çintemani (üç top) motifine yer verilmiş, fildişi kakma yazı frizleriyle kompozisyon tamamlanmıştır. XVI. Yüzyıl ahşap işçiliğinde çok önemli bir dönem olarak görülmektedir. Topkapı sarayında ahşap işçiliği ile alakalı atölyeler kurulmuş ve Türk ahşap işçiliğinde şahane sayılabilecek eserlere imza atan birçok usta bu atölyelerden yetişmiştir (Aktemur, 2002:152).

Şekil 1.13. Topkapı Sarayı Kapı (URL17)

XVII-XVIII. yüzyıllarda ortaya çıkan yeni tekniklerle ahşap eserlere uygulanan fildişi, sedef ve bağa gibi ögelerle ahşap daha renkli bir görünüme sahip olmuştur. Bu yüzyıllarda Avrupa’da hâkim olan barok ve rokoko tarzı ahşap işçiliğini de etkilemiş, sedef mozaik yöntemi giderek yaygınlaşmıştır. XIX. yüzyılda ahşap üzerine, daha yaygın dolap kapaklarında, trabzan ayaklarında, çekmecelerde, lambalıklarda, tavan göbeklerinde ve kavukluklarda görülen Edirnekârî boya süslemeleri uygulanmıştır (Aktemur, 2002:152).

Sınırı ve kıstası maneviyat olan Türk-İslam sanatı bezemelerinin inaç, sabır, güç simgesi, yetenek, estetik gibi olgularla ortaya çıktığı görülmektedir. Estetik anlamda duyulan kaygı kendisini ilâhi manada da göstermektedir. Yapılan süslemenin, yaptıran ve yapan kişinin dünyevi manada hemde manevi manada memnun etmesi gerekmektedir. Bu bezemeleri yapan sanatçıların sonsuzluk âlemini düşündükleri kuvvetle muhtemeldir. Bunun en büyük göstergesi sonsuzluk veren süslemenin kullanılmış olmasıdır. Yalnızca süsleme için değil bütün Türk -İslam sanatları için kabul gören bir unsurdur (Sözlü ve Yelen 2016: 32).

1.5. Günümüzde Ahşap Sanatı

Ahşap tarih boyunca insanoğlu hayatında vazgeçilmez bir hammadde olmuştur. Çelik, demir gibi yapı gereçleriyle kıyaslandığında yoğunluğu düşük olmasına rağmen hafif ve kolay taşınabilir bir malzemedir. Farklı yüklemeler karşısında yüksek dirence sahip olması, işlenmesinin kolay olması, işlenirken fazla enerji tüketimine neden olmaması, değişik desen ve renklere sahip olması, elektriği, ısı ve sesi az iletmesi, kimyasal maddelerden etkilenme oranının az olması, vernikleme, renklendirme, işlemleri uygulanarak ahşap kullanımı daha cazip halelebilmektedir. Eskidikçe renk koyulaşması ve nostaljik bir görünüme sahip olması gibi nedenlerle ağaç malzeme mobilya, dekorasyon ve doğrama endüstrisinde tercih edilen bir malzeme olarak karşımıza çıkmaktadır. Günlük kullanımda her çeşit ev aletlerinde kullanılmak istenmesi ağacın tercih edilmesindeki en büyük etkendir (Özmenli, Gürsoy ve Demir, 2013:49). Sanayileşmenin artmasıyla artık günümüzde geleneksel el sanatlarından biri olan ahşap işçiliği ile meydana getirilen kullanım eşyalarına gereksinim kalmamıştır. Bununla beraber sanatsal değeri öne çıkan turistlik eşya olarak üretilen ahşap ürünlerin üretimi söz konusudur (Aşasın, 2009:13). Son yıllarda ahşap işçiliği araştırmacıların ilgi alanına girmeye başlamış ve bu konu ile ilgili daha çok makalelere rastlanır olmuştur (Ersoy, 1993:1).

Türk ahşap işçiliğinde üzerinde durulması gereken önemli bir konu da ev araç gereci ve süs eşyası yapımıdır. Bu sanatla uğraşanlar günümüzde az sayıda da olsa bazı atölyelerde sandık, beşik, kaşık, kepçe, çatal, merdane, kasnak, kalbur, tokaç havan, et ve ekmek tahtaları gibi çeşitli ev gereçleri üretimi yapılmaktadır. Görüldüğü gibi İslam öncesi Türk sanatlarında erken örneklerini veren ahşap sanatı giderek birçok İslam ülkelerinde önem kazanmıştır. Anadolu Selçukluları ile kendine özgü bir niteliğe sahip olarak gelişmiş olan bu sanat Osmanlılarda yaygınlaşarak zengin örnekler vermiş ve günümüzde küçük el sanatları ile varlığını sürdürmeye çalışan bir sanat olmuştur (Aktemur, 2002:154).

İKİNCİ BÖLÜM

AHŞAP TEKNİKLERİ

2. Ahşap Teknikleri

2.1. Kakma Tekniği

Kakmacılık, oyulabilecek bir malzeme üzerine verilmek istenilen formun şekline göre oyularak açılan yuvalara, bir diğer malzemeden oyulan şeklin aynısından oluşturulan parçaların kakılarak yerleştirilmesidir. Bazı bölümleri oyulan tahtanın oyulan bölümün şekline parçaların gömülmesiyle kakma tekniği gerçekleşir. Vazifelerine göre üzerinde kakma olan eserler mimari yapılarda yer alırlar. Bir camide pencere kanatları kapı kanatları, minber, rahle kürsü, gibi ahşap bölümlerde tahta üzerine fildişi, sedef, bağa kakma olarak görüldüğü gibi; yine mihrap minber, kürsü ve taş duvarlarda veya aynı maddenin değişik renkleri mermer üzerine veya bir başka maddeler gömülerek ortaya çıkarılmış işler de görmek mümkündür. Eskiden tabaka, baston, çubuk gibi bazı eşyaların süslemesi hep kakma tekniğiyle yapılırdı.

Şekil 2.1. Aksaray Ulu Camii Kürsü

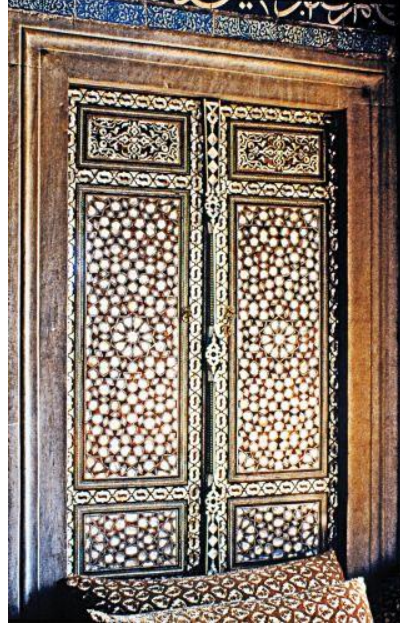

Şekil 2.2. Aksaray Ulu Camii Kürsü Detay

Kakma çeşitlerine göre bunlara gümüş, altın, fildişi veya sedef kakmalı denilirdi. Kılıç, bıçak, kama, kalkan ve tüfek gibi silahların da üzerine altın kakma ile bezemeler yapılırdı. Selçuklu dönemi ahşap işçiliğinde kakma tekniği pek görülmez. XIV. yüzyılda ilk örneklerine rastlanır. XV. yüzyılda ortaya çıkan kakmalar serpmeye biçimde yıldız rozet şeklinde aralara yerleştirilirken, Arap sanatının etkisiyle XVI. yüzyıl klasik Osmanlı eserlerinde bu tekniğin daha yoğun şekilde kullanıldığı ve üstün eserler üretildiği görülür (URL18).

Çoğunlukla uygulanan yüzey ile kakılan parçaların dış yüzeyleri aynı düzeydedir. Yalnız bazı örneklerde, kakılan parçanın yüzeyden dışarı taşıdığı görülür. Ahşaba daha çok fildişi, kemik, sedef vb. kakıldığı örneklerin yanı sıra, değişik renkte ahşapların da kakıldığı bilinmektedir. Ahşap işçiliğinde, ilk örneklerini XIII. yüzyıl sonunda vermeye başlayan kakma tekniği, Arap sanatından ilham alınarak, yavaşça olsa gelişim gösterir ve XVI. yüzyıldan itibaren Osmanlı'nın sıkça kullandığı bir teknik olur (Bayrakal, 2007:15).

Geçmişte bıçak kullanarak yapılan kakma tekniğinde zemin olacak ağaç, bıçakla oyulur ve inceltilerek biçimlendirilen ağaç veya renkli şekiller yuvaya yapıştırılır. 1462 yılına kadar olan süre zarfında yapılan işlerde doğal renkli ağaçlar tercih edilmiştir. Bu tarihte Venedikli Lendinare kardeşler, kaynayan yağ içinde ağacı boyamak ve sıcak kum içinde yakarak gölge verme yöntemini buldular. Saat zembereğinden eğe ile yapılan ince kıl testere 1560 yılında kullanıldı ve bu yenilik geniş olanaklar yarattı. Kıl testere ile çok ince kıvrımlar kesebilme olanağı sağladı, farklı renkte kaplamaları üst üste yerleştirerek bir seferde kesmek mümkün oldu (Asarcıklı ve Keskin, 2005:185'den aktaran, Çelik, 2013:90).

Şekil 2.3. Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü'ndeki Sedef Kakma Dolap Kapağı (URL19)

Osmanlı ve İslam döneminde de kakma işçiliğinin önemli örnekleri bulunmaktadır. Özellikle vaaz kürsüleri ve kapılarda kakma tekniğinin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Topkapı Sarayı kapıları kakma tekniğinin kullanıldığı güzel örneklerdendir.

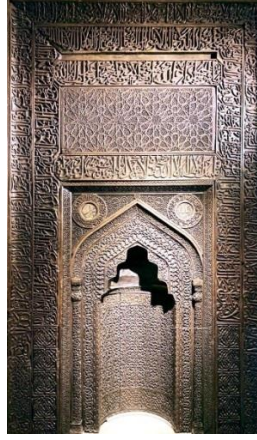
Eskiden kakma için teferruatlı, çok süslü işler tercih edilirken, günümüzde kakma kompozisyonları daha sade işlerde uygulanmaktadır. Bütün güzel sanatları 20. yüzyılın başlarında etkisi altına alan izlenimcilik akımı, mobilya ve kakmacılıkta da etkisini göstermiştir. Güzelliği, sade, düzgün parçalanmamış ve büyük yüzeylerde elde etmeye dayanan nazariye, 30 yıl boyunca etkisini sürdürmüştür. Bu dönemde kakma tekniği mobilyalarda hiç uygulanmamıştır (Asarcıklı ve Keskin, 2005,185-186'dan aktaran, Çelik, 2013:91). Türkler de çoğunlukla kakmacılık tahta üzerine Hindistan cevizi sedef, abanoz, fildişi gibi maddeler kakılarak sedirler, çekmeceler ve beşiklerde kullanılmıştır. Eşyalar üzerine kakma tekniğiyle uygulanan sedeflerin kenarına gümüş tel kakılarak daha sık işlenmiştir (Çelik, 2013:91).

2.2. Tarsi Tekniği

İlk görünüşte kakma tekniği ile benzerlik gösterse de uygulaması farklıdır. Tarsî tekniği, yuva açılmadan ahşap üzerine mozaik biçiminde yan yana sedef fildişi, kemik, bağa vb. parçaların yapıştırılmasıyla meydana gelmektedir. Kakma tekniğinde ise kakılacak malzeme açılan yuvaya yerleştirilmektedir (Bayrakal, 2007:15).

Tarsî tekniği ilk kez Osmanlı Dönemi yapıtlarında rastladığımız bazen bir milimetre kareye kadar inen farklı ebatlardaki fildişi kemik, ahşap veya sedef parçaların yan yana yerleştirilerek yapıştırılmasıyla bezemeler oluşturulmuştur. Bu yöntemle panoları çevreleyen ince bezeme şeritleri, geometrik parçalardan üçgen baklava ve stilize kelebek biçimlerinin satırları bezenmiş; rumîli süslemeler yapılmıştır (Bozer, 1989:331).

Anadolu'daki tarsi tekniğinin ilk örnekleri 14. yüzyılın ilk yarısına ait Damsaköy Taşkınpaşa Camii ile Çorum Hamit Camii minberleridir. Hamit Camii minberinde korkuluk kirişleri ile kapının kemer köşelikleri, Taşkınpaşa Camii minberinde ise yalnızca kapının kemer köşeliklerindeki altıgen rozetlere bu yöntem uygulanmıştır. Geometrik süslemeler kullanılmıştır. Çoğunlukla aynı eserde kakma ve tarsi tekniği birlikte kullanılır. 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren giderek yaygınlaşır ve 16. yüzyılda çoğalır. Giderek bütün yüzey fildişi, sedef, kemik vb. malzemeyle kaplanır. Erken Osmanlı minberlerine göre yalnızca ahşaba uygulandığı görülmektedir (Arar, 2019:15).

Şekil 2.4. Ürgüp Damsa Köyü Taşkın Paşa Cami Mihrabı (URL20)

Şekil 2.5. Ürgüp Damsa Köyü Taşkın Paşa Cami Mihrabı Detay (URL21)

2.3. Eğri Kesim Tekniği

Anadolu ahşap işçiliğinde eğri kesim tekniği çok yaygın değildir. Kökeni Avrasya el sanatı olan ve Orta Asya İskit kemik işçiliğinde ahşap ve metalde gelişen bu teknik Bağdat'ın kuzeyinde Samarra'daki Türk askerleri aracılığıyla 9. asır Abbasi ahşap ve alçı işçiliğine, 9. asır Mısır'da Tulunoğlu alçı ve ahşap işçiliğine, 11. asır Gazne ahşap ve mermer işçiliğine girerek İslam sanatına mal olmuştur. Erken dönem örneklerinde Anadolu da stilize yarım palmet modelleri ahşap işçiliğinde dikkatimizi çeker. Bu teknikte derine birbirini kesen kabartmalı yüzeyler eğri satırlarla iner. Harput Sare Hatun, Malatya Ulu Cami minberlerinin yan aynalıkların da eğri kesim yüzeylerde göze çarpmaktadır (Arar, 2019:12).

Şekil 2.6. Malatya Ulu Cami Minberi Yan Aynalıkları (URL22)

2.4. Boyama Tekniği

Anadolu Selçukluları ve beylikleri devri cami sınıfının konsolları, sütun başlıklar ve kirişlerinde rastlanan bir tekniktir. Boyama, çeşitli renklerde ve şekillerde aş boyası ile yapılan süslemelerdir. Kavisli ahşap işi, kıvrılmış ince ahşap tabelaların birlikte kullanılması ile oluşan boyamalardır ve çoğunlukla göbeklerde kullanılmaktadır. Kalem işi, alçı veya ahşap kaplama satıh üzerine yapılan aş boyası kullanarak renklendirilen formlarla yapılan bir süslemedir (Özkeçeci, Durukan ve Alacalı, 2018:221).

Selçuklu devrinden itibaren özellikle ahşap camiler şeklinde nitelendirilen özel bir camii grubunda kapılarda sütun başlıklarında, kirişlerde, konsollarda görülen bu teknik daha çok mimariye sahiplik etmektedir (Aşasın, 2009:26).

Özellikle iç mimaride kullanılan ahşap yüzeyler üzerine boya ile desenlerin yapıldığı boyama tekniğine denir. Renk olarak koyu mavi, kırmızı, beyaz, altın yaldız ve sarı renk kullanılmıştır (Aktemur, 2002:149).

Şekil 2.7. Ankara Beypazarı Sultan Alaeddin Camii Tavan Göbeği(URL23)

Ahşap boyama ve eskitme işlerinde kullanılan boyaları, örtücü (lake) ve örtücü olmayan (şeffaf) olmak üzere iki sınıfta incelemek mümkündür. Ahşabın doğal desenini kapatan lake boyalar tamamen homojen bir görüntü sağlarken, şeffaf boyalar ise ahşabın desen yapısını ve damarlarını kapatmazlar. Bundan dolayı ahşap, görüntüsü ile beraber arzu edilen renk değişikliği sağlanabilmesi için boyamada şeffaf boyalar çoğunlukla tercih edilmektedir (Asarcıklı ve Keskin'den aktaran Çelik, 2013:92-93). Vernik, koruma özelliği ile birlikte estetik güzellik sağlayan ve ahşabın naturel güzelliğini bozmayan ve doğal güzelliğini ortaya çıkaran bir malzemedir. Piyasada sıvı halde tüpler içinde kutu içerisinde satılmaktadır. Vernikler eskitme, boyama çalışmalarında uygulanmaktadır. Kullanım kolaylığından ve temizliğinden dolayı su bazlı olanları daha çok tercih edilmektedir. Ahşap boyama için kullanılan fırçalar, kullanılan yöntemine ve amaca göre çok fazla çeşitlenmektedir. Ahşap boyama fırçası seçilirken bilhassa fırça izi bırakmayan ipekten yapılmış fırçalar tercih edilmelidir. Ayrıca lekelenme ve renk değişimi olmaması için, metal ağıza sahip olan fırçalar tercih edilmelidir (Asarcıklı ve Keskin, 2005:231'den aktaran Çelik, 2013: 93).

Ahşap mescit ve camilerin konsollar, tavan, sandıklar mahfil girişlerinde, saçak, sütun başlıklarında bu tekniği görmek mümkündür. Bugün birçoğu aşınmış ve silinmiş olan bu boyalı süslemeler genelde aşı boyası kullanılarak uygulanmıştır. Değişik renklerde simetrik bir uyum içinde palmet lotus, narçiçekleri, rumi meander, kalem işi ve rozet olarak işlenmiştir (Kaya, 2014: 21).

2.5. Kündekâri Tekniği

Yapı elemanlarının yüzeyinde birbirine geçme sistemiyle, düzgün ve küçük geometrik ahşap parçalarla yapılan süsleme tekniğine kündekâri denir. Yaygın manada kündekâri, ağaç malzeme üzerinde, kullanıldığı platformun sıcaklık ve bağıl nem farklılığının etkisi ile ortaya çıkabilecek çalışmaya imkan sağlamak için gerilmeleri aza indirgemiş süsleyici satışlar elde etmek için kare, yıldız kare, üçgen gibi geometrik formu, içiçe geçmeli küçük ölçülü parçaların birleştirilmesiyle ortaya çıkan “yapım tekniği” olarak tanımlanabilir (Söğütlü, 2004: 5).

Başlangıçta yalnızca oymacılık sanatı varken taş ya da ahşap yüzeylere geometrik biçimler çizilerek bir derinlik kazandırılırdı. Desenler tek tür ağaç ve ahşap bloklar üzerine çizilir, daha sonra bunlar art arda konurdu. Cami minberi, ahşaptan yapılan pano veya bir taş duvar gibi geniş alanlar bu yöntemle örtülürdü. Fakat ahşap bölümler üzerine çizilip oyulan bu desenler zamanla birbirinden ayrılır ve tek parçadan oluştuğu için tekdüze bir görünüme sahip olurdu. Açılan bloklar birbirinden uzaklaşarak ve ortalarında derin çatlaklar meydana geliyordu. Sanatkâr bu soruna çözüm bulmak için geçme kanal sistemiyle, aynı tür veya muhtelif tür ahşabı bir arada kullanarak çivi ve tutkal kullanmadan kanal yöntemiyle birbirine geçmelerini sağlayarak çok geniş yüzeyler oluşturmayı başardı. Böylece kündekâri Memlûkler, Selçuklular ve daha sonra da Osmanlı tarihi süresince bütün İslâm âleminin abide eserlerinin minberlerinde, kürsülerinde ve kapılarında kullanılmaya başlandı (Eyigün ve Metin,2007’den aktaran Kürklü, 2011:14). Bu tekniğin bu denli kabul görmesindeki neden ise ahşabın imkânlarının en üst seviyede kullanılmasını sağlamasındandır (Kürklü, 2011:14).

Şekil 2.8. Aksaray Ulu Camii Minberi Şekil 2.9. Aksaray Ulu Camii Minberi Detay

Asıl hali kende-kâri olan künde-kâri, Farsça'dan dilimize geçmiş bir kelimedir. İran'da "mütenebbihe", Araplar ise "ta'şik" adını veriyorlar. Farsça kökenli bir terim olan künde-kâri tekniği, künde ile kâri kelimelerinden oluşmaktadır. Buradan hareketle; künde-kâri kavramak, yakalamak, kilitlemek, kurnazlık, hile, oyun, kâri ise zarif, hassas ölçülendirilmiş, işlenmiş yapılmış anlamlarını içermektedir. Hassas işlenmiş ölçülendirilmiş geometrik blokların bezeme tablası üzerine kordonlu çıtalarla çivisiz, tutkalsız ve kınışli-zıvanalı çatma metodu ile kafes düzeninde birbirine kilitlemek sureti ile elde edilen pek çok sayıda küçük geometrik bloklardan oluşan bezemelere (süsleme-tezyin) denir (Erdil, 2006: 5'den aktaran Çelik, 2013: 93). Bir başka bir tanıma göre de "özel olarak tercih edilen ağaçlardan küçük ve düzgün doğranmış tahta parçalarının, birbirine geçmesiyle yapılan kürsü, minber, kapı ve pencere kanatları dolap gibi ahşap eşyada uygulanan işçilik" anlamına gelmektedir. Bu tanımlara ek olarak bir künde-kârın ağzından künde-kâri tekniği "geniş yüzeyli ağacın büyüme ve küçülme esnasında şekli bozulmadan kalabilmesi için" ahşap iki elemanın birleştirilmesinde birinin uç kısmının iki yanı, diğerinin ortası oyularak yapılan ve bir çatki çeşidi olan "delik zıvana" ile örülerek oluşturulan geometrik iskeletin içine oturtulan, kenarlarına bir uçtan bir ucuna "kınış"ler (oluklar) açılmış dikdörtgen kare, üçgen, yıldız, ve çokgenlerden oluşan tablaların çivisiz tutkalsız birbirine geçirilmesi ile oluşan bir ağaç işçiliğidir (Nas, 2005:16). "Künde-kari" kelimesi yalnızca Türklerin kullandığı bir kelimedir (Okur, 2009'dan aktaran Kürklü, 2011:14).

Şekil 2.10. Aksaray Ulu Camii Minber Detayı

Ahşap nem sebebiyle kışın genişler ve yazın kuruyarak küçülür. Bunun için, boşluklar bırakılan kınışlerin arasındaki tablalar serbest çalışır (hareket eder), deforme ve sıkışma olmadan uzun süre kalabilirler. Bundan dolayı künde-kâri, geniş yüzeyli ahşabın açılmasını ve bükülmesini

önlemek için geliştirilmiş bir yöntemdir. Kündekâri sanatı ile uğraşan kişilere de “kündekâr” adı verilmektedir (Nas, 2005: 16).

Türk ahşap sanatında kündekâri metotları uygulama temelleri içerisinde parçaların küçük boyutta olması gerekmektedir. Bütün bloktan oluşan taklit kündekâri tekniğinde yarıma ve çatlama meydana gelebilmektedir. Kündekâri ilk bakıldığında süs olarak yapıldığı görülmekte ise de asıl husus geometrik biçimlerde teknikte saklıdır. Kürsü ve minber tablaları, kapı, pencere hepsi bu teknikle yapılmıştır. Yan yana geldiği zaman bu parçalar bir bütün oluştururlar. Birbirine geçmeli kenarları kınışlı geometrik blokların kopup düşmesi imkânsızdır. Kündekari gerçek ve taklit kündekari örneklerinden olan Bursa Ulu Cami Minberindeki ki boyutsal değişim yüzdesinin farklılık gösterme sebebi, gerçek kündekâri tekniğinde örneklerindeki boyutları küçük olan geometrik blokların ağaç malzemedeki gerilme minimum seviyede olmaktadır. Geometrik blok bünyesine aldığı su ile çok daha rahat boyutsal değişim gösterebilmektedir. Bu nedenden iç gerilmeye maruz kalan ağaç malzemedeki çatlama, çarpılma, deformasyon gibi sorunlar en az düzeyde olmaktadır. Böylelikle geometrik blok; kafes düzeni içerisinde kınış ve zıvana arasındaki çalışma boşluğunda boyutsal değişim gösterebilmektedir (Erdil, 2006:7’den aktaran Çelik, 2013:94).

Çivi ve tutkaldan yararlanılmadan çıtalara desteğiyle pek çok parçanın bir araya getirilmesiyle oluşturulan kündekâri (geçme, çatma) tekniği; ısı, nem gibi dış etmenlerle ağacın kırılmasına, çatlmasına, çarpılmasına neden olan pahalı ve aşırı emek isteyen bir tekniktir. Bilhassa çok yaygın olarak Anadolu Selçuklularında uygulanan ahşap işçiliğidir. Anadolu Selçuklularında özellikle kapı kanatları ve cami minberlerinde hayli yaygın kullanılmıştır. XII. asırda İslam sanatında örneklerine Mısır, Halep ve Anadolu’da gördüğümüz kündekâri de gerçek motif birbirini bölerek uzanan çizgilerin meydana getirdiği doku ve bunların ortasında meydana gelen değişik biçimlerdeki baklava, yıldız ve çokgenlerden oluşmaktadır. Meydana gelen bu parçalardan her birinde, birbirini karşılayacak şekilde bir motifin kenarında oyuk bir yuva, başka bir motifin kenarında karşılık gelecek oyuğuna yerleşecek şekilde bir çıkıntı yapılmıştır. Motiflerin birbirini içine alacak şekilde yapılmış çıkıntı ve oyukların birbiri içine geçmesiyle kündekâri tekniği oluşturulur (Aktemur, 2002:148).

Selçuklu taç kapılarında lamba zıvana yöntemi denen taşta uygulanan değişik bir uygulama ile karşılaşmaktayız. Lamba zıvana yöntemi kündekâri tekniğinde vazgeçilmez bir uygulamadır. Tutkal, çivi kullanılmaz. Kündekâri tekniği uygulanarak meydana getirilen tezyinat; uygulanan her parçada ahşabın suyunun ters yönde uygulanması önemli bir husustur.

Bu yöntemle yapılmış bir levhada boyut ne denli büyük olursa olsun zamanla ahşabın kurumasından kaynaklanacak olan hiçbir dönme ya da ayrılma söz konusu olmaz. Bir künde-kârî çok sayıda küçük geçme parçalardan oluştuğu için kendisini tutmasını sağlamak için çoğunlukla arka kısmına ahşaptan taşıyıcı bir iskelet üzerine yapılandırılır (Aktemur, 2002:148).

Künde-kârî tekniği zor bir işçilik gerektirmesi ve masraflı olması nedeniyle, benzer görünümü veren, fakat yapılışı daha kolay ve ucuza mal olan bazı teknikler geliştirilerek çoğu örnek de kullanılmıştır. Bir levha üzerine çakılan çıtalar arasındaki çokgen ve yıldızları oyulduğu hem çıtaların, çokgenlerin ve yıldızların ayrı ayrı çakılarak yapıldığı ya da yapıştırılarak yapıldığı farklı sahte künde-kârî teknikleri vardır. Bu teknikler sahte künde-kârî, çatmasız-çakma künde-kârî veya taklit künde-kârî diye adlandırılmaktadır. Taklit künde-kârînin yapılmasının en büyük sakıncası ahşap levhanın zamanla kuruyarak dönmesi, çatlaklar ortaya çıkması, çakma ya da yapıştırma olan parçaların zamanla yerlerinden koparak düşmesidir (Aktemur, 2002:148-149).

Gerçek künde-kârî iç kısmı dolgu parçaları ve bunları kuşatan çıtalardan meydana gelmektedir. Temel sistemini ortaya çıkaran çıtalar iç içe geçerek çivi ve tutkal kullanılmaksızın bir araya getirilir. Bu çıtaların üst tarafı türlü profillerle bezenir ve kenarlarına iç dolgu parçalarının yerleştirilmesi için kunişler konulmuştur. Temel sistemiyle içi dolgu parçalarının kaynaşması ve bunu kuşatan dış kilitleme çerçevesiyle süsleme veya bezeme de denilen süsler tablası meydana getirilir. Bu tablada yer alan parçalar arasında ortaya çıkan çok ince derzler yardımıyla ağaç malzemenin nem kaybederek çekmesi durumunda oluşacak küçülmelerde ayrılmalar oluşmayıp kunişli birleşim içinde meydana gelen hareketle bezeme tablasında bir bozulma oluşmamaktadır. Bu nedenden gerçek künde-kârî yalnızca bir bezeme değil aynı zamanda bir birleştirme tekniğidir. Bu birleşim tekniğinde temel çıtaların darbe etkilerine karşı daha güçlü olabilmesi için narlama olarak adlandırılan elemanlar ilave edilerek omurga sistemi oluştururlar (Özdemir, 1999'den aktaran Kürklü, 2011:15).

Narlama, temel sistemi meydana getiren temel çıtaları zırvana ile birleşir ve bir eksen uzantısınınca uzanarak sisteme direnç kazandırır. Geometrik formların birbirini izlemesi ile oluşturulan künde-kârî bezeme tablasında bir uçtan bir uca narlama çitasının bulunması desenin sürekliliğini bozacağı durumlarda ön kısımlarda iç dolgu

elemanları ve temel çıtaları göze çarparken alt kısımlarda bütün olarak devam eden ve dış kısımda kilitleme etrafına bağlanan narlama parçaları kullanılır. Böylelikle ön yüzeyden bakıldığında süs, alt kısımlardan bakıldığında ise yapı elde edilmiş olur. İç dolgu elemanları yaklaşık 16-20 mm kalınlığında olan, kenarlarında 3-4 mm derinlik, 5-6 mm genişlikte giriş açılmış türlü geometrik biçimlere sahip parçalardır. Bu parçalar işin bezemesini artırmak için kakma, oyma ve kırma gibi uygulamalardan geçirilebilir. İç kısım dolgu parçası, temel sistemi oluşturan çıtalarda mevcut olan karşılıkları ile geçmeli olarak birleştirilir. Birleşme yerlerinde tutkal ve benzeri kullanılmadığı gibi ağaç malzemenin rutubet alarak meydana gelebilecek yüzeysel genişmeyi bırakmak için temel çıtalar içinde kalan boşluktan küçük yapılır. Dış kilitleme çerçevesi, künde-kâri yöntemi tüm parçalarını saran kararlı bir konstrüksiyon haline getirir. Bu çerçevenin çıtaları temel çıtalardan daha geniş, iç tarafları temel çıtasının bir kenarı aynı ayrıntıya sahiptir. Dış kenarı ise işin hususiyetine göre düzene uygun olarak üretilir (Kürklü, 2011:15). Türlü geometrik parçaların girmesiyle oluşturulan künde-kâri ürünlerde, ahşap yüzeylerde yarıklar ve ayrılmalar meydana gelmemesi için tahta parçalarının damarları ve suları birbirine dik konulmuştur. Parçaların ısı ve nem gibi dış etmenlerden etkilenmesi engellenmiştir. Bu şekilde hakiki künde-kâri ile yapılan ahşap yapılar bozulmadan günümüze kadar ulaşmıştır (Karaseki, 2007:17).

2.5.1. Taklit Künde-kâri

Gerçek künde-kâride elde edilen görsel başarının taklit edilerek işin yapı aşamasının görmezden gelinmesi ile daha az ustalık gösterilerek yapılan künde-kâri tekniğine taklit künde-kâri denir (Kürklü, 2011:16). Minber, kapı ve pencere kepenklerinde daha sık rastladığımız bu yöntem çatma ve yapıştırma, çakma ve kabartma, kafes işi künde-kâri olmak üzere kendi içinde farklılıklar gösterir. Bu teknikte değişik ahşap blokların yan yana konularak oluşturulduğu görülmektedir. Ahşap bloklar meydana getiren yine altıgen, sekizgen geometrik formlardır. Geometrik formları oluşturan ahşap bloklar arasındaki çıtalar ya yapıştırıcı veya çiviyle birbirine tutturulur. Böylesi kaba olan ve daha az işçilik gerektiren bu teknikle oluşturulan yapılarda ahşap kurduğu zaman aralarda yarıklar oluştuğu görülmektedir (Kaya, 2014:18).

2.5.2. Çakma ve Kabartma Künde-kâri

Metotlarının uygulanmasında, istenilen formatta bir tabla ahşap parçalar ardı ardına getirilerek hazırlanır. Bu tabla üzerine künde-kâride sıklıkla kullanılan yıldız sekizgen,

altıgen, vb. geometrik formlar çizilir ve temel çıtalarının geleceği noktalar kısımlar kiniş halinde oyulur. Kinişler içerisine yerleştirilen çıtalar tutkal ve çivi kullanılarak yapılır (Kürklü, 2011:16).

İlk bakışta hakiki künde-kârîden ayırmanın zor olduğu bu teknikte ahşap blokların kuruyarak küçülmesi durumunda panoların arasında boydan boya ayrıklar oluşmaktadır. Bu teknik taklit künde-kârînin gerçeğine en yaklaşan ve ustalık gerektiren güzel bir örneğidir. Ankara Alaeddin (1197-1198), Divriği Ulu (1228- 299), Kayseri Ulu (1205), Kayseri Hunad Hatun (1237), Ankara Kızılbey (13. yy. Ankara Etnografya Müzesinde), Ankara Arslanhane (1289-90), Çoruh Ulu Camii (1306) minberleri bu yöntemle işlenmiş künde-kârî örneklerdir (Kaya, 2014:19).

Tamamen Çakma ve Yapıştırma Künde-kârî, künde-kârî grubun daha kaba ve az ustalık gerektiren örneklerini sunar. Bu teknikte ahşap bloklar üzerine yıldızlar sekizgenler, baklavalılar ve geometrik kafesi oluşturan ahşap kinişler çakılmıştır. Örnekler geç devirlere aittir. Merzifon Çelebi Sultan Mehmet Medresesi dış kapısı (15.yy), Amasya Mehmet Paşa Camii kapısı (Amasya Gök Medrese Camii Müzesi), Ankara Ahi Elvan Camii minberi (1382) bu teknik için örnek gösterilebilir. Tamamen kabartmalı künde-kârî oldukça yaygın kullanılan bir tekniktir. Pencere kepengi daha az kalınlığı olan, kapı ve minber kapılarının altında bu teknik kullanılmıştır. En çok örnekleri görülen bu grupta sekizgenler bloğun kabartması durumundadır. Kabartmalar çok yüksek değildir. Geometrik kafesi ile iç dolguları muayyen bir düzeyde fark göstermez. Bu tür malzemede ahşabın kurumması ile farklı yönde yarılmalar oluşabilir. Ankara Etnografya Müzesinde bulunan Kayseri Ulu Cami (1205), Ankara Baklacı Baba (1268), Amasya Gök Medrese Camii kapısı (13. yy Amasya Müzesinde) Birgi Ulu Camii, Ankara Kuyulu Hoca Paşa (13.yy) pencere kanatlarından bazılarında (1322), Ayaş Ulu Camii minberinde (14.yy) bu tekniğin türlü desen ve kompozisyonla da kullanıldığını görürüz (Kaya, 2014:19).

Geleneksel ahşap sanatı olan künde-kârî teknolojinin gelişmesi mimari ve estetik anlayışın değişim göstermesinden dolayı önemini yitirmiş ve bu sanata karşı olan isteğin azalmasıyla beraber bu sanatı icra eden usta sayısı giderek azalmıştır. Günümüzde künde-kârî metodu sanat yapıtı olarak vasıflandırılabilen yapıların çok azında uygulanmıştır. Hâlbuki bu geleneksel Türk ahşap sanatında 9 asrı aşacak kadar bir süre varlığını kanıtlamış ve yapının estetik değerini daha da arttırdığı gibi ömrünü

de uzattığı görülmüştür. Bir yandan her sektörde yaşanan rekabet sorunu ahşap sektöründe de vardır. Kündekari tekniğinin uygulanması böylesi rekabet ortamında farklılığın ortaya çıkması açısından önemli bir yaklaşım niteliğindedir (Kürklü, 2011:19).

Günümüze kadar gelmiş çok başarılı kündekâri örneklerinin çoğunun örgü sistemi çözümlenememiş, çeşitli sebeplerden dolayı dağılıp yıpranan kapıları tamir edip eski haline dönüştürmek mümkün olmamıştır. Çok zor olan kündekâri tekniğinde işlenmiş küçük ayrıntılı veya daha kaba örneklerle rastlarız. Aksaray Ulu (12.yy) Malatya Ulu (13.yy), Konya Alaeddin (1155-56), Harput Sare Hatun (12.yy), Siirt Ulu (13. yy), Sivrihisar Ulu (1275), Beyşehir Eşrefoğlu Camii (1298-99) minberi kündekâri yönteminin kaba ve daha ustalıklı bezenmiş örneklerini sunmaktadır. Ürgüp Damsaköy Taşkın Paşa Camii, Niğde Sungurbey Camii (14.yy), Birgi Ulu (1322), Manisa İvaz Paşa (1478) Manisa Ulu (1376-77), Bursa Ulu Camii (1399) minberleri Selçuklu dönemine ait geç devir örnekleridir (Kaya, 2014:18).

2.6. Kabartma Oyma Tekniği

Estetik bir görünüm için satırları zenginleştirmek belirli bir devinim vermek için kullanılan bir tekniktir. Bu teknikte bezeme ucu keskin bir kalem kullanılarak ağacın sathını oymak suretiyle süsleme tamamen kabartma olarak meydana gelmektedir. Kalem çok derine inerse derin oyma, daha eğimli işlenirse sathi ya da mail kesim olarak adlandırılmaktadır. Teknikte belli başlı motifler rumi, biçimler çiçek ve yazılardır (Kaya, 2014:16-17).

Şekil 2.11. Kabartma Oyma Örneği

2.6.1. Düz satırlı derin oyma tekniği: Bu yöntemde ahşap yüzeyi aynı düzeye düz bir yüzey teşkil eder. Desenler ahşap yüzeyde derin yontma ile belirtilmiş ve ayrıntıları işlenmemiştir. Yuvarlak satırlı derin oyma tekniği: En sık kullanılan bu teknikte

rölyefler yuvarlak engebeli bir yer üzerine işlenmektedir. Yazılarda, kitabelerde, arabesklerde çok farklı örnekleri görülmektedir.

2.6.2. Çift katlı rölyef tekniği: Bu teknikte düz satırlı derin oyma yöntemi ile yuvarlak satırlı derin oyma yöntemi bir arada kullanılır. Ahşap satırlarda altlı üstlü iki kat desen olduğu görülür. Kitabelerde ve yazılarda bu tekniğe çok rastlanır.

2.6.3. Eğri kesim tekniği: Anadolu ağaç işçiliğinde çok sık karşılaşılan bir teknik değildir. Orta Asya İskit metal, ahşap, kemik işçiliğinde gelişen Avrasya el sanatı kökenli olan bu teknik Bağdat'ın kuzeyinde Samarra'daki Türk askerleri aracılığıyla 9. Yüzyıl Abbasi alçı ve ahşap işçiliğine, yine 9. Yüzyılda Mısırda Tolunoğlu alçı ve ahşap işçiliğine, 11.yüzyıl Gazne ahşap ve mermer işçiliğine girerek İslam sanatında yer almıştır. İran bölgesi Anadolu taş işçiliği ve Büyük Selçuklu alçı ve ahşap işçiliğinde sık görülen "eğri kesim tekniği" Anadolu ahşap bezemeciliği erken dönem örneklerinde, stilize yarım palmet desenleriyle dikkatimizi çeker. Bu teknikte rölyefli satırlar derine birbirini kesen eğri yüzeylerle iner. Harput Sare Hatun (12.yüzyıl), Malatya Ulu (13. yüzyıl Ankara Etnografya Müzesi), minberlerinin yan aynalıklarının yüzeylerinde eğri kesim tekniği dikkat çeker. Sivrihisar Ulu Camii'nin ilk yapılış dönemlerine (1226) ait olduğunu söyleyebileceğimiz bir kısım ahşap sütunların üzerinde Orta Asya kökenli, çadır süslerine benzeyen ahşap kabartmalarda eğri kesim tekniği dikkat çekmektedir (Öney, 1978:140).

Heykel yontma, canlı ya da cansız varlıkların gerçek büyüklüğünde veya saptanan bir oranda büyülterek ya da küçülterek fiziksel kopyalarının yapılmasına heykel oyma ya da üç boyutlu yontma denir. En zor oyma tekniği olduğu söylenmektedir. Tarihte üç boyutlu oymalar, buda heykelleri, totemler ve minik heykelcikler olarak görülür. Selçuklu ve Osmanlı sanat tarihinde dini yönden mahzur görüldüğü için üç boyutlu yontmalara rastlanmamaktadır. Heykel oymacılığını yapabilmek için yeteri kadar anatomi ve biyoloji bilgisine, özel yeteneğe, kullanılan gereci çok iyi bilme ve kullanabilme yeteneğine sahip olmak gerekmektedir. Çünkü heykel oymacılığı konusu çoğunlukla canlıdır. Üç boyutlu yontmada yapıtın etrafı serbesttir, üzerinde bulunduğu kaideden başka hiçbir yere yaslanmaz ve tutulmaz. Ağaç malzeme kullanılarak yapılan üç boyutlu yontmalar ana çizgileri ile kesilen malzeme, oyma kalemleri, düz kalemler, delik kalemleri ve yontma çakıları ile şekillendirilir (Asarcıklı ve Keskin, 2005:177 'den aktaran Çelik, 2013:89).

2.7. Kafes Tekniği

Bilhassa, minberlerin korkuluklarında ta kısımlarında rastlanan bu teknik, ahşap kirişlerin, yıldızlar, geometrik şekiller, vs. meydana getirecek biçimde bir araya çakılması ile oluşur. Çatma kafesin içine süsleyici bir parça eklenmeden yapılan örneklere “sade kafes” denir. Eğer ahşap kirişlerin içleri, geometrik ve bitkisel motiflerle doldurulursa “dolgulu kafes” diye adlandırılır.

Anadolu Selçuklu ahşap işçiliğinde görülen özellikle minber korkuluklarında uygulanan bu teknikte kompozisyonun ayırdığı bölmelerin tümü oyularak ortadan kalkan ya da kompozisyonun sadece, çıtalarla kafes şeklinde tamamlanmasıdır. Ankara Kızılbey, Ahi Elvan, Arslanhane, Beyşehir Eşrefoğlu camilerindeki çeşitli minber korkulukları bu tekniğe örnek gösterilebilir. Tek levhalara oyulmuş on iki genler geçmesi kompozisyonuna örnek Aksaray Ulu Camii minberindeki korkuluklardır. Sekizgenler tam olarak yontulmuş bu son örnekte sadece öbür bölmeler bitki motifleri şeklinde derine kadar inmeyecek şekilde yontulmuştur (Aşasın, 2009:24-25).

Şekil 2.12. Aksaray Ulu Camii Minber Korkulukları

Şekil 2.13. Aksaray Ulu Camii Minber Korkulukları Detay

2.7.1. Sade Kafes Tekniği

Çatma kafesin içine süsleyici bir başka öge koymadan yapılan yöntemdir. Bu örneklere daha sık rastlanmaktadır. Ürgüp Taşkınpaşa Mimberi aynalığında, Ankara Kızılbey, Ahi Elvan, Arslanhane, Beyşehir Eşrafoğlu, Kayseri Lala Paşa Camisi yan aynalıklarında Birgi Ulu Camisi, minber korkuluklarında da bu tekniğin örneklerini görmekteyiz.

2.7.2. Arası Dolgu Kafes Tekniği

Bu teknikte dolgulu çokgenler, yıldızlar, ahşap kunişlerin içine yerleştirilerek çok daha zengin bir görünüm kazanması sağlanmıştır. Böylelikle kafesler çok daha gösterişli görünüm kazanmışlardır. Ankara Alaattin, Divriği Ulu, Kayseri Hunad Hatun, Çorum Ulu Camisi korkuluğunda çokgenlerin iç içe girmesi ile daha zengin bir kompozisyon mevcuttur (Kaya, 2014:20).

2.8. Yakma Tekniği

Yakma (pirografi) sanatı, ahşap üzerine akkor halindeki tel ile çeşitli tekniklerle biçimler çizmeye denir. Ahşap yakma çalışmalarında tercih edilen desen, kullanılan gereçlerin seğıimi ve kullanım yeteneğinin kazanılması, kullanılan gerecin yumuşaklığına ve sertliğine bağlı olarak yakma derecesinin belirlenmesi, yüzeyin öncelikle zımparalanması veya sonradan kısmen boyanması, istenilen sonuca varılmasını etkileyen etkenlerdir. Bu sebepten dolayı yakma çalışmalarına başlamadan evvel ön hazırlık çalışmalarının yapmak gerekmektedir (Asarcıklı ve Keskin, 2005:220'den aktaran Çelik, 2013: 91).

Desen tahtadaki alana yakılmak istenen yere ortalanır. Daktilo karbonu ya da transfer kâğıdı yapılmak istenen desen kâğıdının altına yerleştirilip kenarları yapıştırıcı bantla sabitlenerek desen tahta yüzeye aktarılır. Karbon kâğıdı güçlü koyu mavi veya siyah çizgiler verir ancak elinizi hareket ettirdiğinizde ahşap yüzeyde lekeler oluşturabilir. NCR kâğıdı (karbonsuz kopyalama kâğıdı) iyi ama çok soluk mavi çizgiler yapar. Grafit kâğıdı inceliğiyle önerilen aktarma kâğıdıdır.

Şekil 2.14. Ahşap Yakma Örneği

2.9. Kullanılan Ahşabın Cinsi ve Özellikleri

Kullanım amaçlarına göre ilk olarak ağaçların belirlenmesi ve kesim işlemi yapılır. Ağaç kesimi en az besi öz suyunun bulunduğu, büyüme fazının sona erdiği sonbahar ve kış aylarında yapılmalıdır. Bu aylarda kesilen ağacın nem oranı yaklaşık %60 oranındadır. Yapılarda kullanılması tercih edilen ahşaplar kurutulup kullanılmalıdır. Yüksek nem malzemenin dayanıklılığını düşürmekte nem oranındaki değişiklik boyut düzgünlüğüne tesir etmektedir. Nemli ahşap böcek ve mantar tehlikesinden dolayı çürüme riski taşımaktadır. Bu nedenden dolayı ahşap kullanılmadan önce kurutulmalıdır. Kurutulan ahşapta %30 nem düzeyine kadar hacimde düşüş olmaz. Nem oranı %30 altına düşerse hacim küçülmeye başlar. Ahşap elemanlar Açık Havada kullanılacak ahşaplar %15-18 nem oranına, iç mekânlarda kullanılması tercih edilen ahşap elemanlar %9-12 nem seviyesine kadar kurutulup kullanılmalıdır. Nem oranları daha düşük olan ahşapta yarık ve çatlaklar meydana geleceğinden daha fazla kurutulma yapılmaz (Pfeifer ve Ark, 1998'den aktaran Kartal, 2015:4).

2.10. Ahşap İşlemede Kullanılan Aletler

Oyma kalemleri farklı gövde ve uç şekillerinde hazırlanan farklı oyma eğimlerine uygun düşecek biçimde takım çeliğinden hazırlanan kesici aletlere oyma kalemleri denir. Oyma desenleri kavislerden ve birtakım eğri çizgilerden meydana gelmektedir. Bundan dolayı oyma kalemleri kavisli ve değişik gövde yapısında yapılmaktadır (Soysal, 2007:47).

Oyma Kalemlerinin Yapısı ve Özellikleri

1-Gövde: Oyma kalemlerine şekil ve isim veren bölümdür. Oyma kalemleri gövde yapılarına göre 3 kısma incelenebilir (Kaya, 2014:15).

Şekil 2.15. Ahşap Oyma Alet Seti (URL24)

Şekil 2.16. Ahşap Oyma Tokmağı (URL25)

1- Düz gövdeli oyma kalemleri

a) Oluksuz oyma kalemleri: işlemi, desenlerin sınırlı köşelerinin kısmında kullanılır.

b) Gövdesi düz oluklu oyma kalemleri: Yontma işlemi, desenlerin kavisli olan alanların kesimleri ve tercih edilen biçimde motiflerin işlenmesinde kullanılır.

c) Düz gövdeli üçgen oyma kalemleri: Oyma işlemi, desenlerin, yaprak vb. desenlerin damar çizgilerinin verilmesinde kullanılır.

2- Eğri gövdeli oyma kalemleri

a) Gövdesi eğri oluklu oyma kalemleri: Gövdesi düz oluklu yontma kalemlerinin oyma işlemi yapamadığı motiflerin işlenmesinde kullanılır.

b) Gövdeli eğri üçgen oyma kalemleri: Gövdesi düz üçgen yontma aletleri ile yapamadığımız oyma işlemlerini bu aletlerle yapabiliriz. Bu aletler el veya ahşap tokmak darbesiyle birlikte kullanılır. Bu kalemleri oymacılıkta usta kişiler kullanabilir.

3- Kaşık gövdeli oyma kalemleri

a) Kaşık gövdeli oluksuz oyma kalemleri: Kaşık gövdeli içe eğimli oyma kalemleri, kaşık gövdeli iç kavisli üçgen oyma kalemleri.

b) Dışa eğimli kaşık gövdeli oyma kalemleri: Üçgen ve oluksuz oyma kalemi yoktur. Düz ve eğri gövdeli oyma kalemlerinin yapamadığı ve çok narin işlemlerde dışa eğimli kaşık gövdeli oyma kalemleri kullanılır (Kaya, 2014:15).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NEVŞEHİRDE MİMARİ VE SANATLAR

3. Nevşehirde Mimari ve Sanatlar

Birçok medeniyete Kızılırmak'ın bereketli suyuyla ev sahipliği yapan Kapadokya bölgesi, milyonlarca yıl önce Göllüdağı, Hasandağı ve Erciyes'in çıkardığı lavlarla şekillenmiştir. Arkeolojik bulgular Prehistorik dönemden itibaren Kapadokya Bölgesi'ne insan yerleşiminin başladığını göstermektedir. M.Ö.1900'lu yılların başlarından bu yana bu bölgede yaşayan Hititler Kapadokya bölgesinin ilk sakinleridir. Sonraki dönemlerde bu topraklarda Persler, Medler, Romalılar ve Bizanslar yaşamıştır. Selçuklularla birlikte burası Türk yerleşim merkezi olmuştur (Öger, 2014:9).

Nevşehir Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinde bulunan bir ilidir. Muşkara adlı bir köy olan ve zamanla bir şehir halini almaya başlayan Nevşehir, Osmanlı Türkçesinde "yeni kent" anlamına gelen bugünkü adını 18.yüzyılda almıştır.

Nevşehir il haline 6429 sayılı yasa ile 20 Temmuz 1954 tarihinde getirildi. 1945'te Kırşehir ve Kırşehir'e bağlı Avanos, Hacıbektas, Mucur, 1935'te Kayseri'ye bağlı Ürgüp, 1935'te Niğde'ye bağlı Arapsun Gülşehir adını alarak Nevşehir'e ilçe olarak bağlandı.

Avanos'a bağlı birer köy olan Hamamorta ve Kozaklı köyleri birleştirilerek Kozaklı adıyla ilçe olarak 1954'te Nevşehir'e bağlandı. 1957'de Kırşehir tekrar il yapıldı. Mucur ilçesi ile beraber Nevşehir'den ayrıldı. 1 Nisan 1960'ta Melegübu isimli bir nahiye merkezi olan Derinkuyu, ilçe durumuna getirildi. 4 Temmuz 1987'de ise Acıgöl kasabası ilçe haline gelmiştir (URL26).

Şekil 3.1. Nevşehir lokasyon haritası (URL27)

Turizm denince Türkiye’de ilk akla gelen yerler genellikle deniz kıyısı olan bölgelerdir. Ülkenin döviz getirisi bağlamında da bu bölgeler özellikle yabancı turistlerin ilgi odağı olmuş ve turizm gelirinin başını çekmeyi başarmıştır. Turizm yönünden çok önemli jeolojik, doğal ve termal güzellikleri olan Türkiye, sahip olduğu bu varlıklarını etkili bir biçimde değerlendirme politikalarını son dönemlerde daha sistemli bir hale getirerek turizm yönünden ülkeyi daha çekici bir konuma getirmeye çalışmaktadır. Anadolu, turizm açısından gerek köklü tarihi gerekse coğrafi yapısı dolayısıyla zengin bir kültürel mozaik sunmakta, bünyesinde farklı turizm olanakları barındırmaktadır. Ülkemizde farklı kaynak ve pozisyonlara, farklı olanaklara sahip bölgelerde bir eşitsizlik söz konusudur. Ekonomik ve sosyal olarak adı geçen eşitsizliğe ülke kapsamında bir denge sağlamak için geride gözüken bölgelerde ve şehirlerde (turizm açısından bakıldığında) bu durumun olumsuz etkilerini kaldırmak veya azaltmak için farklı arayışlar içerisinde olunmuş ve bu bölgelerde turizmin değerlendirilebileceği üzerinde durulmuştur. Bu durum karşısında şüphesiz verilebilecek en etkin örneklerden biri Nevşehir’dir. Nevşehir ili ve çevresinde yer alan jeolojik, doğal ve tarihi yapılar bu bölgenin turizm yönünden etkileyiciliğini ortaya koymuş ve bu bağlamda uygulanan çalışmalar bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelini ortaya koymuştur. Bölgenin sahip olduğu jeolojik oluşumlar (Peri Bacaları), tarihi kiliseler ve el sanatları ürünleri (çömlekçilik gibi) etkinliklerle desteklenen turizm sektörü konaklama olanaklarının da çoğalmasında geniş boyutlara taşınmıştır (Uğur ve Bayazit,2011:82).

Elbette ki bu gelişmeler bölgenin sosyal ve ekonomik yapısına olumlu etki yapmış ve kalkınma adına önemli atılımlar yapılabilmektedir. Bu şekilde gördüğümüz gelişmeler Türkiye’deki sosyo-ekonomik olarak Nevşehir’in konumunu değiştirmiş ve sözü

edilen “dengeleme” kavramına dair başarılı bir örneklemedir. 20.yüzyılın sonlarına doğru Türkiye’de turizm sosyal ve ekonomik olarak ele alınmaya başlanmış ve turizmin farklı getirilerinin de olduğunun farkına varılmıştır. Bu durumu kendi lehine çeviren Nevşehir yeni turizm politikaları belirlemiş ve 21. yüzyılda daha farklı bir turizm merkezi olarak kendini göstermiştir (Uğur ve Bayazit,2011:81-82).

Doğal çevreye zarar vermeden yapılan tarihi ve doğal çevre ile uyumlu eski ev ve benzeri yapıların restore edilerek turizme kazandırılan tesis çeşidine örnek gösterilen butik oteller günümüzde bilhassa üst tabaka grubunda yerli ve yabancı turistlerin konaklama seçimlerinde ön plana çıkmaktadır. Kapadokya bölgesi tarihi dokunun Türkiye’de turizme yönelik kullanımının artan şekilde görüldüğü bölgelerden birisidir. Bilhassa bölgede son on yılda, otelcilik anlamında gözlemlenen değişimler ve eski evlerin restorasyonları yapılarak butik otel biçiminde konaklama işletmeleri olarak faaliyet göstermektedir (Buyruk,2011:391). Günümüzde bilhassa gelir düzeyi yüksek turist gruplarının, yeni konaklama biçimini tercih etmelerini, eşi benzeri olmayan tarihi ve doğal bir çevrede, yüksek kalitede hizmet almak ve daha özgün mekânlarda geceleme isteklerinin yükseldiğine tanıklık etmekteyiz. Küçük ama samimi atmosferiyle, yüksek kalitede, özgün tasarım ve kişiye özel hizmetiyle butik oteller son yıllarda turizm enstitüsünde oluşan bu talebe karşılık veren konaklama işletmeleri olarak görülmektedir (Buyruk, 2011:392).

Günümüzde turizm ile ilgili yayınların pek çoğunda söz edildiği gibi Türkiye’nin en önemli kültür turizm noktalarından biri olan Kapadokya turistik bölgesi, 20. yüzyılın başlarında Avrupalılar tarafından keşfedilmiştir. Fransız milyoner ve sanat tarihçisi Guillaume de Jerphanion (1877-1948), özellikle Göreme’deki kaya kiliseler hakkındaki araştırma ve çizimlerini yayınladıktan sonra, Kapadokya çok daha tanınır olmuştur. National Geographic gibi ünlü bazı dergilerde Kapadokya hem doğal hem de tarihi güzellikleriyle ilgili, bilhassa kaya kilise ve kilise duvarlarında bulunan fresklerin fotoğraflarını kapsayan yayınlar, turistlerin Kapadokya’ya olan ilgisini arttırmıştır (Tucker ve Emge 2010:7’den aktaran Buyruk, 2011:397). Ancak, Kapadokya’da turistik hareketlilik 1960’lı yıllarda yok denecek kadar azdı. 1970’li yıllarda bağımsız olarak sırtı çantalı seyahat eden yabancı turist sayısında ve bu turistlerin tercih ettiği ucuz konaklamaya uygun, pansiyon konaklama da artış görülmüştür. Devlet turizm teşviklerinin de katkılarıyla 1980’li yılların sonundan itibaren bölgede büyük konaklama işletmeleri kurulmaya başlanmıştır. Dünyadaki

butik otel modası, 2000’li yıllardan itibaren özgün ve yüksek kalitede hizmet arz eden yabancı turistlerin bölgeye olan ilgilerinin artmasıyla Kapadokya bölgesinde yayınlamaya başlamıştır. İlk örnekleri Ürgüp ilçesinde görülen, daha sonra Göreme, Avanos, Uçhisar, Mustafapaşa gibi merkezlerde yayılan butik konaklama tarzı işletme sayısı son on yılda hızla yükselmiştir (Buyruk, 2011:397).

İnsanlar yaşamlarını doğal ve yapay çevre içinde devam ettirebilmek için çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. Korunma, barınma ve güvenlik insan yaşamındaki önemli gereksinimleridir (Arcan ve Evcı, 1992’den aktaran Kılıç, 2010:1). İnsanın hayatını güvenle devam ettirmesinde doğal ortamın bazı sakıncaları da görülmektedir. Doğal mağaralara sığınmak tarih öncesi dönemlerde güvenceye erişmenin en basit yolu olmuştur.

İnsanlar, doğal ortamda tercih ettikleri bir alanı gene ortamda elde ettikleri olanaklarla çevreleyip ilk yapılarını korunma, barınma ve üreme içgüdüleriyle, kendilerine yeni güvenceli bir yapay ortam olarak kurmuşlardır (İzgi, 2003’ten aktaran Kılıç, 2010:1).

Tarihsel süreçte birçok medeniyetin izlerine sahip olan Nevşehir’de bir zamanlar yeraltı şehirleri yaşam ve korunma alanı olarak kullanılmıştır. Daha sonraları peribacalarının içleri de kullanılarak yaşam alanlarına dönüştürülmüştür. Sonrasında ise yaşam alanı olarak yapılan evler ve mekânlar özellikle de Nevşehir’de çıkarılan sarı taşlarla Rumlar tarafından yapılan konaklar bir dönem bölgenin mimari yapısının belirleyicisi olmuştur. Bugün mağaralar, peribacaları ve tarihi konaklardan oluşturulan oteller bir zamanların yaşanmışlıklarının izlerini bizlere sunmaktadır.

Düşüncenin gelişmesine üzerinde yaşanan doğa önemli ölçüde tesir etmektedir. Anadolu’da çok çeşitli kültürlerin hayat bulması ve iklimlerin oluşturduğu özellikler, yerel olarak değişik malzemelerin değerlendirilmesini gerektirmiştir. Bu farklılık, Güneydoğu Anadolu’da taş, Orta Anadolu’da taş-kerpiç, Doğu Karadeniz’de ahşap taşıyıcı iskeletli mimari, Akdeniz’de kübik taş mimarisi, İç Ege’de zemin katı taş üst katlar ahşap taşıyıcılı dolgu malzeme uygulanması şeklinde kendisini göstermektedir (Sel, 1995’ten aktaran Kılıç, 2010:1). Nevşehir bölgesinde de bölgede çıkarılan Nevşehir taşı ile yapılan konaklar bir döneme damgasını vurmuştur. Bölgenin coğrafi yapısıyla inanılmaz bir uyuma sahip olan bu yapı türü bölgenin bambaşka bir mistik görünüme sahip olmasını sebep olmuştur. Taştan yapılan bu konaklar için zamanla ahşap vazgeçilmez bir bezeme unsuru olarak kullanılmıştır. Ahşap bezemelerin

konakların görkemli görünüşünde büyük bir payı vardır. Ahşaplarla bezenen taş konaklar daha zengin bir görünüme sahip olmuştur. Ahşap oldukça kullanışlı ve doğal bir yapı malzemesidir. Üstünlükleri diğer yapı malzemelerine oranla oldukça fazladır. Ahşabın yapı ve mobilyalarda tercih edilme nedenleri şu şekilde sıralanabilir.

- Ahşabın ağırlığının az olması sebebi ile temele daha az yük binmektedir.
- Farklı iklim koşullarına karşı ahşap malzemeler daha dayanıklıdır.
- İşlem yapılan tahtaları tekrar kullanılabilir.
- Yangın esnasında çelik bir yapı 10 dakika dayanabilirken, ahşap yapılarda ise bu süre yaklaşık olarak 50 dakikadır.
- İnsan gücü ile ahşabın montajı yapılabilir.
- Hava koşullarından ahşap diğer malzemeler gibi etkilenmez. Soğuk, kar, aşırı sıcaklar ve yağmur ahşap dışında bütün yapı uygulamalarına tesir etmektedir.
- Ahşap çok katlıdır.
- Montajdan sonra ahşaba tam yükleme yapılabilir. Bu sayede ahşabın ne kadar dayanıklı bir malzeme olduğu anlaşılmaktadır. Ahşap yapılarda, başka yapı malzemelerinde sonradan oluşan demirin eksik konulması, kalıbın erken alınması ya da kaynak hatası ve gibi hayati ehemmiyet taşıyan kötü sonuçların ortaya çıkması riski sıfırdır. Böylece ahşabın depreme karşı ne kadar güçlü olduğunu görmek mümkündür. Az kayıp ile ahşap yapılar söküldüğünde yeniden kurulabilir. Ahşabın tadilat ve plan değişikliği kolaydır.
- Çevre ile ahşap, kimyasal bir dengededir. Çevreyi etkilemez ve çevreden etkilenmez
- Dünyadaki tek dönüşümlü yapı malzemesi ahşaptır (Çelik, 2013:98).

Sakıncalı tarafları ise şu şeklide sıralanabilir:

- Ahşap rutubette şişer, sıcakta çeker.
- Ahşap homojen bir malzeme değildir.
- Ahşap anizotrop bir malzemedir, yani lifler doğrultusuna bağlı olarak mukavemeti değişir.
- Yangına karşı dayanıklı sayılmaz.
- Rutubete maruz kalan ahşap mantarlar için müsait ortam yaratır (Erşen, 2000: 2).

3.1. Nevşehir’de Ahşap İşçiliği

Türkiye coğrafi konumundan dolayı oldukça zengin bir kültürel çeşitliliğe sahiptir. Özellikle Kapadokya bölgesi sahip olduğu kültürel varlıklarıyla ülkemizin turizm potansiyeli yüksek olan noktalarından biridir. Nevşehir ise turizm açısından Kapadokya bölgesinin en hareketli şehridir. Kendine has mimari yapısı ve mimari süslemeleriyle dikkat çeken Nevşehir konak ve mekânları yapı itibariyle birçok film ve diziyeye ev sahipliği yapmıştır. Nevşehir bölgesinde mimaride taş işçiliği ve ahşap işçiliği ön plandadır. Nevşehir konak ve mekânlarındaki ahşap işçiliği ve oymacılığının Kapadokya’nın kültürel zenginliğine katkısı büyüktür. Birçok tarihi konak ve otellerde ahşap işçiliği kullanılmıştır. Konak ve mekânlar özgün tasarımlar ve üstün ahşap işçiliğine sahiptir. Ahşap konak ve mekânların vazgeçilmez yapı ögesidir. Ahşap mimari yapılarda kapı, pencere, zemin, tavan ve cundalarda mimari yapı ögesi olarak kullanılmıştır.

Bölgenin geleneksel mimarisinde “hezen damı” önemli bir tavan süslemesidir. Nevşehir geleneksel konutlarında ahşap krişlere yerel dilde “hezen” adı verilmektedir. Hezenler düz, geometrik formlar veya gövdeler halinde işlenirler. Hezenlerin çapları 10-15 cm arasında değişebilir (Solmaz, 2013:151). Hezenler bitişik veya 20-60 cm aralıklarla yerleştirilir. Hezenler yerleştirildikten sonra üzeri saman ve sonrada 5x5 cm veya 5x10 cm pomza taşı ile doldurulur. Bims dolgu üzerine ahşap çıtalar, çıtalar üzerine ahşap levhaların çivilenmesiyle zemin konstrüksiyonu oluşturulur (Solmaz, 2013:78).

Araştırma kapsamında Nevşehir konak ve mekânlarındaki ahşap işçiliği, konakların ve turistik mekânların yoğunlukta bulunduğu bölgelere göre bölümlere ayrılarak değerlendirme yapılmıştır.

3.2. Ürgüp Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık

Ürgüp bölgesine ilk yerleşmenin ne zaman olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Ürgüp etrafındaki volkanik ve erezyonal vadiler yerleşme yeri olarak çok eski zamanlardan beri kullanılmıştır. Bizans İmparatorluğu zamanında Osiana adında bir kasabanın Ürgüp’ün yerinde varolduğu bilinmektedir. Ceasarea’yı (Kayseri) ve Soandos (Nevşehir) birbirine bağlayan bu kasaba önemli bir yol üzerinde bulunmaktadır. Ürgüp etrafı Bizans eserleri yönünden çok zengindir. Sayısız Bizans dönemi manastırları ve kaya kiliseleri hala ayakta durmaktadır (Elmacı,2008:35).

Ürgüp Selçuklular döneminde de önemli bir şehirdir. İmparatorluğun iki önemli şehri olan Konya ve Kayseri'yi birbirine bağlayan önemli bir yolun hemen kenarında bulunmakta idi. Ürgüp'e 7 km mesafede olan bugün Ürgüp ilçe sınırlarında yer alan Sarıhan dönemin en önemli Kervansaraylarından biridir. Ürgüp içinde ve etrafında pek çok medrese, cami, türbe vs. Selçuklu eseri mevcuttur. Selçuklu döneminde önemli bir yerleşim yeri olan Ürgüp Osmanlı döneminde de bu önemini sürdürmüştür (Elmacı, 2008:37).

Ürgüp iç Anadolu bölgesinin orta Kızılırmak bölümünde yer almaktadır. İlçenin merkezi Nevşehir'in 21 km doğusunda yer alan Damsa Suyu vadisinde kurulmuştur. Deniz seviyesinden 1060 metre yüksekliktedir. İlçe 574 kilometre kare yüzölçümüne sahiptir (Elmacı, 2008:38).

Ürgüp'ün Kapadokya bölgesinin en turistik yerleşim merkezi olduğunu söylesek kesinlikle abartmış olmayız. İlk bakışta bölgedeki kentsel yapılaşma Kapadokya'nın kendine özgü tarihi ve sahip olduğu coğrafi dokusunu hissetmemizi zorlaştırırsa da Ürgüp'te bütün Kapadokya bölgesini elinizin altındaymış gibi hissedebilirsiniz.

Nevşehir yönünden Ürgüp'e gidişte sizi ilk önce sol taraftaki Kapadokya'nın simgesi olarak görülen tipik peri bacaları karşılar. "Üç Güzeller" ve "Çatalkaya" diye adlandırılan bu manzara terası Ürgüp'e gelenlerin ilk durağıdır. Antik dönemde Ürgüp etrafında ilk yerleşim "Tomissos" adıyla bilinir. Bizans döneminde "Hagiosptokopios" ve "Osiana" (Assiana), Selçuklu döneminde "Başhisar", Osmanlı döneminde ise "Burgut" adıyla bilinen ilçe bugün Ürgüp adıyla adlandırılmaktadır (A İşçen ve Y İşçen, 2010:98).

Kapadokya bölgesinin önemli merkezlerinden biri olan Ürgüp ilçesi Nevşehir İlinin 20 km doğusunda bulunmaktadır. Ürgüp'te tarihi dokusu bozulmadan birçok konak ve mekânlar aslına uygun tadilatları yapılarak otel, müze, kafe, restoran olarak kullanılmaktadır.

Ürgüp bölgesindeki tarihi konaklar genelde otel olarak kullanılmaktadır. Otel sahipleri otellerinin dekorasyonunda ahşap işçiliğine önem vermiş, ahşabı mimarinin vazgeçilmez bir ögesi olarak görmüşlerdir. Otellerde ve konaklarda ahşap mimari yapı ögesi olarak kapı, pencere, tavan, zemin, dolap, cunda, mobilya, dekoratif ürün ve çevre düzenlemesinde kullanılmıştır.

3.2.1. Utopia Cave Cappadocias

Ürgüp girişinde yer alan kaya dam odalar ve konaklardan oluşan otel kalite ve estetiğin ön planda tutulduğu bir yapıdır. Otantik dokunuşların ağırlıklı olarak hissedildiği bu yapıda taş işçiliği tercih edilmiştir.

Şekil 3.2. Utopia Cave Cappadocias Giriş

Otelin fiziki yapısında çok fazla ahşap tercih edilmese de dekoratif ürün olarak ahşap ürünler otelin çeşitli noktasında sergilenmektedir. Otel çevre düzenlemesinde ahşabın otantik görünümünün vazgeçilmezliğini bariz bir şekilde ortaya koyan eski tren rayları kullanılarak farklı bir çevre düzenlemesi uygulanmıştır.

Şekil 3.3. Utopia Cave Cappadocias Alt Kat Bahçe

Çevre düzenlemede otelin giriş, alt kat bahçe, üst kat bahçe, teras kısımları hepsi tren rayları kullanılarak düzenleme yapılmıştır.

Şekil 3.4. Utopia Cave Cappadocias Alt Kat Bahçe

Otel satış müdürü Katlav oteldeki ahşap işçiliği ve ahşap ürünlerle ilgili şu bilgiyi vermiştir: “Genellikle ahşabi mobilya ve dekorasyon ürünü olarak kullanıyoruz. Otelin çevre düzenlemesinde tren raylarından sökülmüş ahşap blokları kullanarak otantik bir görünüm sağladık. Genellikle Nevşehir dışı mobilyacılarla çalışıyoruz. Nevşehir’de istediğimiz kalitede işçilik yapan ustaların varlığından haberdar değiliz. Biz daha çok taş işçiliğine ağırlık veriyoruz. Hatta otelimizin duvarlarındaki taş oymalar otelimizde çalışan kendi personelimizin yapmış oldukları çalışmalardır” (KK1)

Şekil 3.5. Utopia Cave Cappadocias Üst Kat Bahçe

Şekil 3.6. Utopia Cave Cappadocia's İkinci Kat Koridor

Otelin birçok noktasında ahşap ürünlerin dekorasyon ürünü olarak kullanıldığı görülmüştür. Ahşap boyama ve çakma metal ve aynalar kullanılarak yapılan bu sandık (Şekil 3.6.) bunlara bir örnektir.

Şekil 3.7. Utopia Cave Cappadocia's Üçüncü Kat Konak

Üç katlı eski konakların birbirine geçişi sağlanarak oluşan otelde iki katlı 250 yıllık eski bir konak da bulunmaktadır. Bu konakta merdiven, dolap ve kapılarda ahşap işçiliği kullanılmıştır.

Şekil 3.8. Utopia Cave Cappadocias Üçüncü Kat Konak İç Görünümü

Şekil 3.9. Utopia Cave Cappadocias Konak İkinci Kat Görünümü

3.2.2. Alfino Cappodocia Otel

Ürgüp girişinde yer alan otelde taş işçiliğinin ağırlıklı olarak tercih edildiği otellerden biridir. Otel odaları tamamen taş oymalardan yapılmıştır. Otelin birkaç odasında ahşap işçiliğine rastlanmıştır. Otelde sadece odalarda ahşap mobilyalar kullanılmıştır.

Şekil 3.10. Alfino Cappodocia Otel Dış Görünümü

Şekil 3.11. Alfino Cappodocia Otel Odası

Şekil 3.12. Alfino Cappodocia Otel Odası Detay

Şekil 3.13. Alfino Cappodocia Otel Odası Detay

Otel görevlisi Aslan oteldeki ahşap işçiliği ve ahşap ürünlerle ilgili şu bilgiyi vermiştir: “Otelimizde ahşabı sadece mobilyalarda kullanıyoruz. Mobilyalarımızı Çorum’dan yaptırıyoruz. Nevşehir’de istediğimiz kalitede işçilik yapacak ustalardan haberdar değiliz”(KK2). Oyma kayalar ve konaklardan oluşan otelde oldukça başarılı taş işçilikleri bulunmaktadır.

3.2.3. Cappa Rossa Cave Hotel

Ürgüp girişinde yer alan otel 150 yıllık ve 6 odalıdır. Otel Ürgüp’teki farklı dekorasyona sahip oteller arasındadır. Otelde odalar dekorasyon tarzına yakışacak şekilde farklı isimlerle adlandırılmışlardır. Otelde kapılar, tavanlar, merdivenler ve mobilyalarda ahşap işçiliği kullanılmıştır.

Şekil 3.14. Cappa Rossa Cave Hotel Girişi

Otel odaları etkileyici bir atmosfere sahiptir. Odalarda ahşabın olanaklarından olabildiğince faydalandığı görülmektedir. Özellikle Asma Dublex olarak adlandırılan odalarda tamamen ahşap işçiliğinin hâkim olduğu görülmektedir. Bu odalarda asma ahşap bölümler oluşturularak odaya kendi içinde dublex bir görünüm kazandırılmıştır. Odanın yatak odası kısmı ahşap merdivenle çıkılarak ulaşılan ahşaptan asma bir bölüm olarak yapılmıştır. 2 katlı Asma Dublex odalar bize bambaşka bir ambiyans sunmaktadır. Odalarda zemin, tavan ve dolaplarda ahşap kullanılmıştır. Tavanlar düz kesim tavan olarak yapılmıştır. Ahşap oyma mobilyalar tercih edilmiştir.

Şekil 3.15. Cappo Rossa Cave Hotel Asma Dublex Oda

Şekil 3.16. Cappo Rossa Cave Hotel, Asma Dublex Oda Ayrıntı

Şekil 3.17. Cappelto Rosso Cave Hotel, Asma Dublex Oda Ayrıntı

Şekil 3.18. Cappelto Rosso Cave Hotel, Asma Dublex Oda Ayrıntı

Otel görevlisi Ulvat oteldeki ahşap işçiliği ve ahşap ürünlerle ilgili şu bilgiyi vermiştir: “Otelimizde kapılar, tavanlar, merdivenler ve mobilyalarda ahşap işçiliği kullandık. Genellikle Nevşehir dışındaki ustaları tercih ediyoruz. Nevşehir’de istediğimiz kalitede işçilik yapan ustalar olduğunu bilmiyorduk” (KK3).

3.2.4. Oread Cave Suites

Ürgüp girişinde Kağandere mahallesinde yer alan otelde 5 suit oda bulunmaktadır. Otelde kapı, mobilya ve dekoratif ürün olarak ahşap ürünler kullanıldığı görülmüştür. Otel yardımcı personeli Ezer oteldeki ahşap işçiliği ve ahşap ürünlerle ilgili şu bilgiyi vermiştir: “Otelimizde ahşap işçiliği kapı ve mobilyalarımızda dekoratif ürün olarak mevcuttur. Tanıdığımız yakınımız olan ahşap mobilya ustaları var. Daha çok Nevşehirli ustaları tercih ediyoruz” (KK4).

Şekil 3.19. Oread Cave Suites Giriş

Şekil 3.20. Oread Cave Suites Junior Suites (URL28)

Şekil 3.21. Oread Cave Suites, Terash King Suites Türk Hamamı (URL29)

Otel odalarında mobilyalarda ahşap işçiliği kullanıldığı görülmektedir. Odalarda ahşap oyma tekniğiyle yapılmış mobilyalar ve dekoratif ahşap ürünler kullanılmıştır. Bazı odalarda ahşap merdivenler bulunmaktadır.

Şekil 3.22. Oread Cave Suites Avlu Görünümü

Oread Cave Suites'te odalar dekorasyon özelliklerine göre adlandırılmıştır. Otele girişte ilk olarak ahşap oymalı kapılar göze çarpmaktadır.

Şekil 3.23. Oread Cave Suites Restoran Bölümü

Oteldeki kapılar herbiri farklı modellerle ahşap oyma tekniği ile yapılmış kapılardır. Kimi kapılar bitkisel bezeme oyma kimi kapılar ise geometrik bezemeli ahşap oymalardan yapılmıştır.

Şekil 3.24. Oread Cave Suites Restoran Bölümü

Şekil 3.25. Oread Cave Suites Kapı Detayı

Şekil 3.26. Oread Cave Suites Teras Bölümü Dekoratif Ürün

Şekil 3.27. Oread Cave Suites Bahçesi

Otelin içinde ahşap ürünler tercih edildiği gibi aynı zamanda otel dışında çevre düzenlemesinde de ahşap dekoratif ürünler fazlasıyla kullanılmıştır.

3.2.5. Elysion Cave Süit Otel

Ürgüp merkezde bulunan Elysion Cave Suites toplamda 9 odalı bir butik oteldir. Tamamı kayadan oyma suit olan mağara odaların yanı sıra kemer ve taş odalar da bulunmaktadır.

Şekil 3.28. Elysion Cave Süit Otel Girişi

Ürgüp sokaklarında ilerlerken otelin görkemli ahşap kapısı göze çarpmaktadır. Oyma ve çakma ahşap tekniği kullanılarak yapılan kapıda her iki kapı kanadında merkeze dairesel platforma oturtulmuş aslan başı bulunmaktadır. Aslan başının bulunduğu göbeğin etrafı göbeğin şekline uygun olacak şekilde çıtalar çakılarak bölümlendirilmiştir. Çıtaların üzerine zikzak çizgiler atılarak hareket sağlanmıştır. Kapının arka yüzeyinde de aynı ön yüzeydeki ahşap aslan oymaları

yer almaktadır. Kapıdaki aslan kafası estetik açıdan oldukça başarılıdır. Otelde ahşap işçiliğinin dekoratif obje, kapı, merdiven, mobilyalarda kullanıldığı görülmüştür.

Şekil 3.29. ElySION Cave Süt Otel Giriş Kapısı

Otel sahibi iç mimar Kul oteldeki ahşap işçiliği ve ahşap ürünlerle ilgili şunları belirtti: “Otelimizde kapı, mobilyalar ve merdivenlerde ahşap işçiliği kullandık. Nevşehir’de aradığım estetik ve naifliği bulamadım, bundan dolayı mobilyaları ve ahşap ürünleri İstanbul’da yaptırıyorum. İstanbul’daki ustaların işçiliği bana daha çok hitap ediyor”(KK5). Otel odalarının dekorasyon özelliklerine göre farklı isimlerle isimlendirilerek müşteri beğenisine sunulduğu görülmüştür. Otel odalarındaki ahşap mobilyalar görkemli bir estetik görünüme sahiptir.

Şekil 3.30. ElySION Cave Süt Otel, Tabiatın Mabedi (URL30)

Otel odalarında ahşap oyma mobilyalar kullanılmıştır. Tabiatın Mabedi isimli oda ahşap işçiliğinin gösterişli olduğu odalardan biridir. Bu odadaki yatak başlığı derin oyma tekniğiyle yapılmış bir ahşap oymadır.

Bitkisel bezemelerle yapılmıştır. Oyma işlemi ardından bakır efektli boya ile renklendirilerek görsel güzelliği daha da arttırılmıştır.

Şekil 3.31. ElySION Cave Süt Otel, Sırça Köşk (URL31)

İnce ahşap işçiliğine sahip olan mobilyalar otel odalarına zengin bir görünüm kazandırmıştır.

Şekil 3.32. ElySION Cave Süt Otel, Sihirli Kaya (URL32)

Kayadan oyma odalar ince ince işlenen ahşap bezemelerle çok daha görkemli bir hale gelmiştir. Otel odalarında, mobilyalarda, kapılarda, merdivenlerde, tavanlarda kullanılan ahşap işçilikleri bize etkileyici bir atmosfer sunmaktadır. Genellikle oyma ve çakma tekniğiyle bitkisel ve geometrik bezemelerle yapılan mobilyalar kayadan oyma odalara adeta ruh katmış gibi görünmektedir. Otelin tavan bölümünde bölgeye özgü “hezen damı” tavan kullanılmıştır.

Şekil 3.33. ElySION Cave Süit Otel Dekoratif Kapı

Şekil 3.34. ElySION Cave Süit Otel Arka Bahçe Kapısı

3.2.6. Asmalı Konak

Asmalı Konak Ürgüp merkezde bulunmaktadır. Nevşehir yöresi tarihi gösterişli konaklarıyla birçok dizi ve filme de ev sahipliği yapmıştır. Bu konaklardan en meşhuru Asmalı Konak'tır. 2002 ve 2003 yılları arasında yayınlanan Asmalı Konak dizisine ev sahipliği yapan konak, 1882 yılında yapılmıştır. 1997 yılında otel ve restoran olarak hizmete açılmıştır. Konakta toplamda 42 oda bulunmaktadır. Ama sadece giriş bölümü ve belirli birkaç odanın gezilmesine izin verilmektedir.

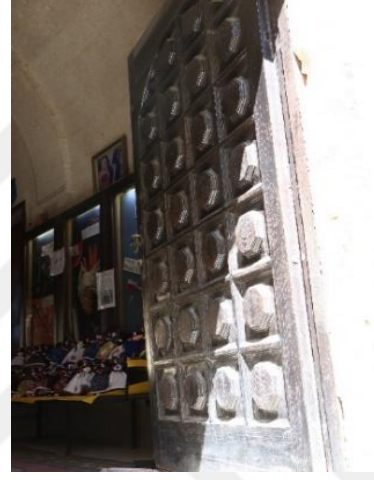

Şekil 3.35. Asmalı Konak Dış Görünüm

Asmalı Konak, turizm açısından büyük öneme sahip yapılardan biridir. Bir zamanların çok sevilen Asmalı Konak dizisinin çekildiği konak, dizinin bitmesinin üzerinden yıllar geçmiş olmasına rağmen hâlâ turist akınına uğramaktadır. Konak, dizinin bitmesinin ardından yoğun ziyaretçi akımına uğrayınca müze gibi hizmet vermeye başlamıştır. Bölgeye gelen özellikle yerli turistler burayı görmeden ayrılmamaktadırlar. Konakta kapılar, dolaplar, merdivenler, tavanlar ve yerlerde ahşap kullanılmıştır. Aynı zamanda konak ajur tekniği ve çakma ahşap tekniğiyle yapılmış ahşap bir cundaya sahiptir.

Şekil 3.36. Asmalı Konak Dizi Anıtı

Şekil 3.37. Asmalı Konak Giriş Kapısı

Asmalı konak önünde ATV kanalı tarafından yaptırılan Asmalı Konak anıtı bulunmaktadır.

Tamamıyla geometrik bezemelerden oluşan Asmalı konak kapısı çıtalarla pahlanarak kare yüzeyler oluşturulmuştur. Kareler içine sekizgen geometrik formlar kakma tekniğiyle yerleştirilmiştir. Giriş katında mutfak ve iki oda bulunmaktadır. İkinci kata ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır. Odalarda kapılar, yerler, dolaplar, sedirler, pencereler ve tavan tamamen ahşaptan yapılmıştır.

Konakta tavanlarda düz tavan yapım tekniği kullanılmıştır. Bu tavanlar yapım tekniği, kirişlemenin alt kısmına düz veya perdahlı tahtaların, uzunlamasına düzgün bir satıh meydana getirecek biçimde çakılmasıyla elde edilir. Kirişlemenin altı tahtalarla kapatıldığı için kirişleme görünmez. Sonuç olarak düzgün bir görünüm ortaya çıkmış olur (Uzun, 2013: URL33).

Şekil 3.38. Asmalı Konak Alt Kat Oda Gömme Dolap

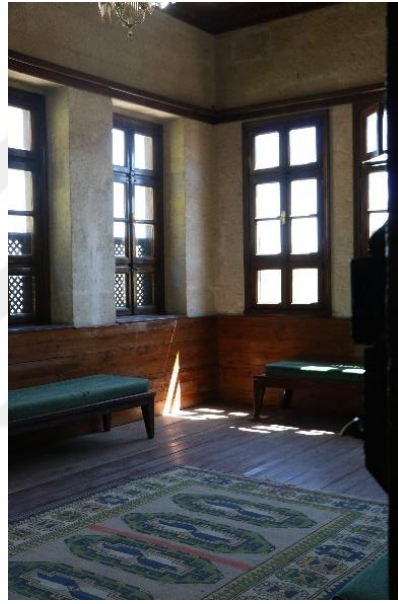

Şekil 3.39. Asmalı Konak Oturma Odası Tavan Detayı

Tavanlar bağdadi ile ahşap tavanın birleşiminde bulunan üzeri V şeklinde çiziklerle hareketlendirilmiş silmeli bir çita tavanın çevresini tamamen dolaşmaktadır. Merkeze doğru üzerinde hiçbir işleme olmayan iki tane kuşak konulmuştur. Tavanlar merkezi silme çitalarla sekiz bölüme ayrılmış çitalar çakılarak yapılmış ahşap düz tavanlardır. Dolaplar üzerinde işleme bulunmayan sade ahşap dolaplardır.

Şekil 3.40. Asmalı Konak 2. Kat Oturma Odası Pencere Detayı

Şekil 3.41. Asmalı Konak 2. Kat Oturma Odası

Şekil 3.42. Asmalı Konak İkinci Kat Hol

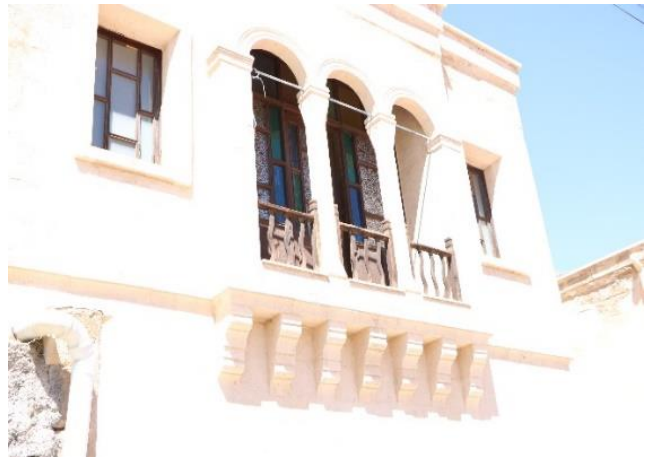
Şekil 3.43. Asmalı Konak İkinci Kat Merdiven Bölümü

Şekil 3.44. Asmalı Konak Merdiven Detayı

Şekil 3.45. Asmalı Konak Avlu Kapısı

Şekil 3.46. Asmalı Konak Balkon Korkulukları

Ürgüp'te bazı konaklarda ahşap cundalar kullanılmıştır

Şekil 3.47. Cunda Örneği

Şekil 3.48. Cunda Örneği Detay

Şekil 3.49. Cunda Farklı Model

3.3. Mustafapaşa Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık

Mustafapaşa'nın Kapadokya erken tarihi içindeki yeri bilinmemektedir. Erken Hristiyanlık dönemine ait herhangi bir epigrafik ya da arkeolojik bulgulara Mustafapaşa'da rastlanmamıştır. Ürgüp'e en yakın müze olan Ürgüp Arkeoloji Müzesi'nde Mustafapaşa kökenli herhangi bir eser bulunmamaktadır. Mustafapaşa yerli halkı 1925 yılında çevre köylerden buraya yerleşenlerden oluşmaktadır. Kasabanın çok eskilere dayanan tarihi geçmişi bilinmekle beraber kasaba hakkında kesin ve net bilgiler bulunmamaktadır (Malçok B (tarih yok (ty):18).

Adı Sinasos (Güneşin Şehri) olan Mustafapaşa eski bir Rum köyüdür. Mustafapaşa Nevşehir'e 25 km, Ürgüp'e 6 km mesafede bulunmaktadır. Gezilecek yer açısından buram buram tarih kokan Mustafapaşa, Ürgüp'e geldiğinizde gezmek için bol zaman ayırmanız gereken şirin bir kasabadır (URL34).

Bir zamanlar Türkler ve Rumların birlikte yaşadığı küçük bir köy olan Mustafapaşa cami minarelerinden yükselen ezan sesi ile kiliseden yükselen çan seslerinin birbirine karıştığı bir kasabadır. Kasabada 1924 yılındaki nüfus değişimine (mübadele) kadar 150 Türk ve 600 Rum ailesi yaşıyormuş. Türkiye ile Yunanistan arasında İsviçre'nin Lozan kentinde 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan Sözleşme ve Protokol başlıklı tüzel düzenleme ile Batı Trakya dışında yaşayan Müslüman ahali ve Gökçeada, Bozcaada, İstanbul dışında Türkiye'de yaşayan Ortodoksların nüfus değişimi olarak mübadiller göçe zorlanmışlardır. Bu zorunlu göç ile sayıları tam olarak bilinmese de iki milyona yakın insan doğduğu, büyüdüğü ve 'vatan' bildiği toprakları ardında bırakıp başka diyarlara göç ettirilmişlerdir. Taşıyabilecekleri kadar eşya yanlarına alan mübadiller taşınmaz mallarını arkada bırakıp gitmek zorunda kalmışlardır. Her yıl mayıs ayında Yunanistan'a göç eden mübadiller Ayas Kontantinyus Eleni Kilisesinde Fener Rum Patriği Bartelemeos'un da katılımıyla ayin töreni yapmaktadır (Mustafapaşa e kitap, (ty):26).

Bölgede mübadele öncesi yaşayan Rumlar ticaretle uğraştıkları için bölgenin en varlıklı insanlarıymış. Sahip oldukları zenginliklerin yansımaları yaşadıkları konakların mimarisinde görmek mümkündür. Mübadele esnasında sayısı 700 olan konaklardan günümüze kadar ulaşanlarının kapıları, işlemeleri, süslemeleri, mekânların ferah ve genişliği dönemin heybetini bize yansıtmaktadır. Bu kasabadaki 93 konak Kültür Bakanlığının korumasındadır. Bir kısmı aslına uygun olarak restore

edilmiştir. Sinasos mimarisi tamamen Helen ve Rum kültürünü yansıtmaktadır. Suriye ve Güneydoğu Anadolu mimarisi ile de benzerlik göstermektedir (İlbars, Temren, 2003:30-33).

Çelebi; Mustafapaşa ve Mustafapaşa ahşap işçiliğine dair şunları belirtti: “Mustafapaşa 1924 mübadelesine kadar Rumların yaşadığı bir yerdir. Buradaki konakları Rumlar yaptırmıştır. Mübadeleden sonra Rumlar İstanbul’a oradan da kendi ülkelerine gitmişlerdir. Mustafapaşa’da ilk olarak kapılar dikkat çekmektedir. Ahşap kapılar bize tarihin yaşanmışlık dokusunu fazlasıyla hissettirmektedir. Kapılarda genellikle mavi ve yeşil turuncu gibi renler kullanılmaktadır. Mavi rengin kullanılmasının nedeni bölgede fazlasıyla akrep olduğu için kapı ve pencereler mavi renge boyanarak akreplerin evlere girmesi önlenir”(KK6).

Şekil 3.50. Mehmet Şakir Paşa Medresesi Giriş Kapısı

Mustafapaşa meydanında bulunan Şakir Paşa Medresesi, 1900 yılında yapılan Osmanlı eserlerindedir. Medrese şu anda Kapadokya Üniversitesi tarafından kullanılmaktadır. Medrese kapısı iki kanatlı, bitkisel motifler kullanılarak yüzey oyma tekniğiyle yapılmış bir kapıdır.

Mustafapaşa’da sokaklarda gezerken en çok dikkat çeken sokak kapılarıdır. Kapılar genellikle geometrik ve bitkisel motifler kullanılarak yapılmıştır ve kapıların bazıları ahşap yüzey oyma bazıları çıta çakma tekniği, bazıları ise ahşap boyama tekniğiyle bezenmiştir.

Şekil 3.51. Mustafapaşa Kapı Örneği 1

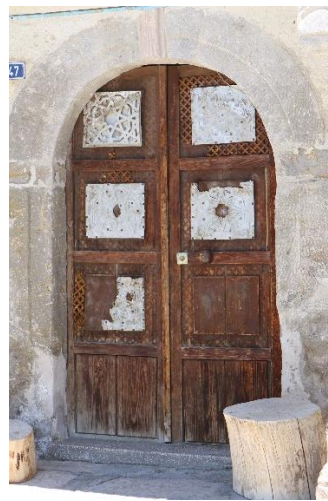
Şekil 3.52. Mustafapaşa Kapı Örneği 2

Şekil 3.53. Mustafapaşa Kapı Örneği 3

Şekil 3.54. Mustafapaşa Kapı Örneği 4

Şekil 3.55. Mustafapaşa Kapı Örneği 5

Şekil 3.56. Mustafapaşa Kapı Örneği 6

Şekil 3.57. Mustafapaşa Kapı Örneği 7

Şekil 3.58. Mustafapaşa Kapı Örneği 8

3.3.1. Old Greak House

Eski bir Rum evi olan konak 1800 yıllarında inşa edilmiştir. Selanik'ten gelen göçmen bir aileye 1924'te mübadele ile verilmiştir. Daha sonra kasabaya öğretmen olarak gelen Öztürk ailesinin dedeleri tarafından 1938'de satın alınmıştır. Bu aile 1992 yılına kadar burada yaşamaya devam etmiş, 1992'den itibaren burası restoran olarak işletilmiştir. Konak iki katlıdır. 15 odası, 32 yatağı, teras ve büyük bir avlusu vardır (URL35).

Şekil 3.59. Old Greak House Dış Görünümü

Şekil 3.60. Old Greak House Avlusu

Old Greak House eski Asmalı Konak olarak da bilinmektedir. Otel çalışanı Acar konaktaki ahşap işçiliği ve ahşap ürünlerle ilgili şunları belirtmiştir: “Otelimizde ahşap işçiliği fazlasıyla mevcuttur. Nevşehir’de birçok konak dizi ve filmlere ev sahipliği yapmıştır. Eski Yunan evi de bu konaklardan biridir. Bir zamanların meşhur dizisi Asmalı Konak dizisinin ilk bölümleri bu konakta çekilmiştir. Konak bölgedeki ahşap işçiliğinin kendisini tüm görkemiyle gösterdiği konaklardan biridir. Konak sahibi konağı satın aldığı anda konağa hiçbir şekilde dokunmamış tüm orijinallliğini bugüne kadar korumuştur. Bugün de restoran ve otel olarak kullanılmaktadır” (KK7).

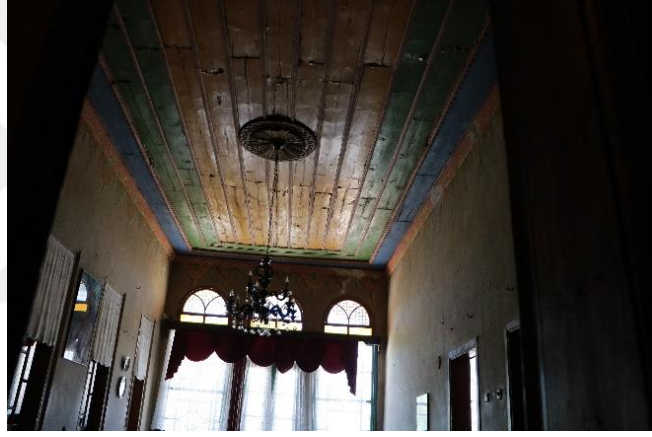

Şekil 3.61. Old Greak House Avlusu Dekoratif Ürün

Konakta merdivenlerde, kapı, pencere, dolap, tavan ve mobilyalarda ahşap işçiliği dikkat çekmektedir. Ayrıca otelde birçok ahşap dekoratif ürün de karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 3.62. Old Greak House Merdiven Görünümü

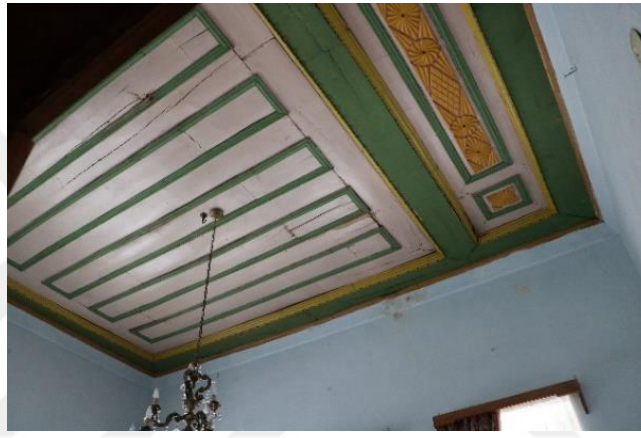
Şekil 3.63. Old Greak House Üst Kat Oturma Odası Koridor Tavan Görünümü

Şekil 3.64. Old Greak House Üst Kat Koridor Tavan Detayı

Şekil 3.65. Old Greak House İkinci Kat Tavan

Şekil 3.66. Old Greak House İkinci Kat Oturma Odası Tavan Görünümü

Tavanlar, duvarla bağdadinin (bağdadi; iskelet kullanılan yapılarda sık aralıklı çıtalarla dikme aralarının kaplanarak üstlerinin sıvanmasından meydana gelen inşa tekniği) birleştiği kısımda yer alan, paralel olarak duvar yüzeyine çakılmış düz tavan tekniğiyle yapılmıştır. Etrafı yaklaşık 10 cm yüksekliğindeki ahşap pervazla kuşatılmıştır. Bağdadi tekniğiyle içbükey alçı kuşak kullanılarak duvardan tavana geçilmiştir. Bağdadi ile ahşap tavanın birleşim noktasında silmeli bir çıta tavanın etrafını dolaşmaktadır. Silme çıtalarla merkeze doğru bölmeler oluşturularak tavan 11 parçaya bölünmüştür. Tavanın merkezine daire iki katlı göbek yerleştirilmiştir. Göbeğin birinci katında geometrik motifli göbek kullanılırken ikinci katında eğmeçli ağaç işi göbek konumlandırılmıştır. Eğmeçli ağaç işi genellikle göbeklerde kullanılan ince ahşap levhalar bükülerek bir araya getirilmesiyle oluşturulan bezeme tekniğidir. Tavanlarda aynı zamanda beyaz, yeşil, turuncu ve mavi renkler kullanılarak boyama tekniği uygulanmıştır.

Şekil 3.67. Old Greak House İkinci Kat Oturma Odası Tavan Detayı

Şekil 3.68. Old Greak House İkinci Kat Oda Tavan Görünümü

Şekil 3.69. Old Greak House Avlu Ahşap Dekoratif Ürün

Şekil 3.70. Old Greak House Restorant Bölümü Avize Detayı

3.3.2. Haralambos Sultanidis Konağı

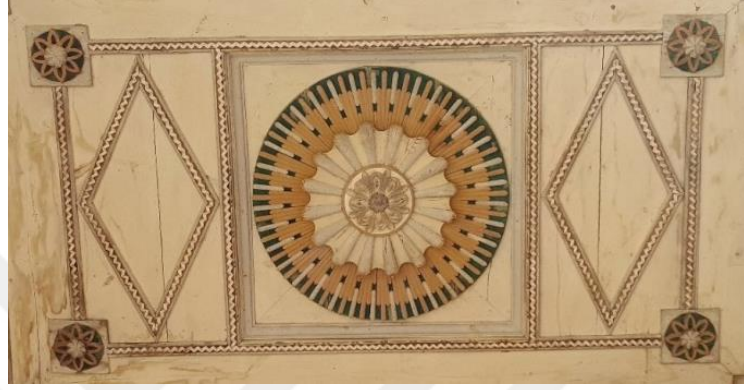
Mustafapaşa, geçmişte Hristiyanların yoğun olarak yaşadığı bir bölgedir. Sinasos Rumları çoğunlukla İstanbul'da havyar ticareti yaparlardı. Kasabanın meydanında yer alan ve 1892 yılında yapılan, şimdi Kapadokya Üniversitesi Rektörlük binası olarak kullanılan yapı bir zamanlar armatör Haralambos'un konağıdır. Bu konağın ahşap işlenmesi ve tavan süslemesi çok özeldir. Bu konak, Haralambos Konağı, Sultan Haralemin Konağı, Haralambos Sultanidis gibi isimlerle de adlandırılır. Bölgenin gösterişli en büyük yapısı olarak görülen konak yapıldığı dönemde, sosyal faaliyet alanı ve bir misafirhane olarak tasarlanmıştır (Kılıç, 2020: sy).

Şekil 3.71. Haralambos Sultanidis Konağı Girişi Balkon Kısmı Tavanı

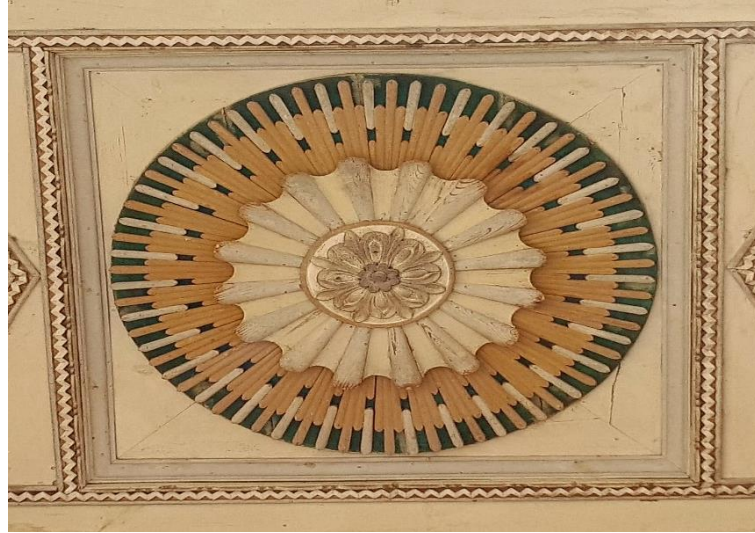
Tavanlar, duvar yüzeyine paralel olarak çakılmış düz tavan tekniğiyle yapılmıştır. Etrafı yaklaşık 10 cm yüksekliğindeki ahşap pervazla kuşatılmıştır. Bağdadi tekniğiyle iç bükey alçı kuşak kullanılarak duvardan tavana geçilmiştir. Bağdadi ile ahşap tavanın

birleşim noktasında silmeli bir çıta tavanın etrafını dolaşmaktadır. Silme çıtalarla merkeze doğru üç kuşak oluşturulmuştur. Bu üç kuşak köşe kısımlarında her bir kuşak köşesinde farklı desenlerde ahşap oyma kare zemin üzerine oturtulmuş küçük göbekli oyma köşeler yerleştirilmiştir. Kuşaklar ardından merkez kısmı üç bölümden oluşmaktadır. Zikzak oyma şekli işlenen silme çıtalarla oluşturulan bu bölmede merkeze göbek yerleştirilmiştir.

Şekil 3.72. Haralambos Sultanidis Konağı Girişi Balkon Tavan Merkez Bölümü

Göbek etrafına silme çıtalarla baklava dilimi şeklinde iki bölüm arasına merkez konumlandırılmıştır. Tavanın merkezi yaklaşık 15 cm genişliğinde pervazla kuşatılmıştır. Merkez kısmına daire şeklinde üç katlı göbek yerleştirilmiştir.

Şekil 3.73. Haralambos Sultanidis Konağı Girişi Balkon Tavan Merkez Göbek Detayı

Göbeğin birinci katında birbiri içine geçmeli çubuklarla ritmik bir hareket verilerek yeşil zemin üzerine ahşap çubuklarla geometrik şekil verilmiştir. İkinci katında ince ahşap levhalar bükülerek bir araya getirilen eğmeçli ağaç süslemesi kullanılmıştır. Üçüncü katın tam merkezine bitkisel motifli ahşap oyma göbek yerleştirilmiştir. Tavan

aynı zamanda yeşil, turuncu, krem, beyaz, kırmızı renkler kullanılarak ahşap boyama tekniğiyle renklendirilmiştir.

Şekil 3.74. Haralambos Sultanidis Konağı Giriş Bölümü Düz Tavan Görünümü
Konağın giriş kapısı alanında sarı ve açık kahve renklerle renklendirilmiş, düz tavan tekniği uygulanmış ahşap tavan bulunmaktadır.

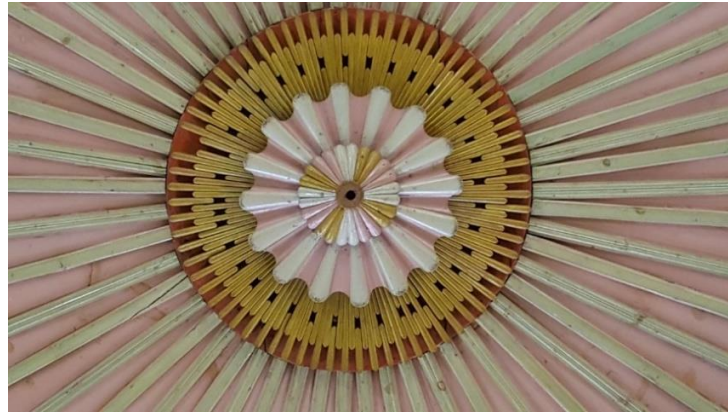
Şekil 3.75. Haralambos Sultanidis Konağı Bekleme Salonu

Şekil 3.76. Haralambos Sultanidis Konağı Bekleme Salonu Kubbeli Ahşap Tavan

Konağın bekleme salonunda kubbe içerisine oturtulmuş ahşap tavan bulunmaktadır. Konakta uygulanmış olan bu tavan konak sahibinin ne kadar zengin olduğunun en buyk gostergesidir. Musatafapaşa'daki konaklarda ahşap tavanlar hep birbirinden farklıdır.

Dört ayak üzerine konumlandırılan kubbe ayak kısımları boyanarak renklendirilirken merkez kısmına kubbe şekline oturtulmuş ahşap tavan yerleştirilmiştir. Merkeze dairesel olarak yerleştirilen tavan ayak kuşaklarından daire şeklinde alçı kuşaklar yerleştirilerek kubbenin merkezine ahşap tavan yerleştirilmiştir. Merkeze doğru silme çıtalar kullanılarak, merkeze doğru daralan açıyla tavan 54 bölüme ayrılmıştır. Kubbenin merkezine üç katlı dairesel göbek yerleştirilmiştir.

Şekil 3.77. Haralambos Sultanidis Konağı Bekleme Salonu Kubbeli Ahşap Tavan Göbek Detayı

Göbeğin birinci katında ritmik olarak hareketlendirilmiş geometrik formlar kullanılmıştır. İkinci katında ise ahşap levhalarla şekil verilmiş eğme işi bulunmaktadır. nc katında yine daha sık katlanmış eğme işi ahşap plakalar

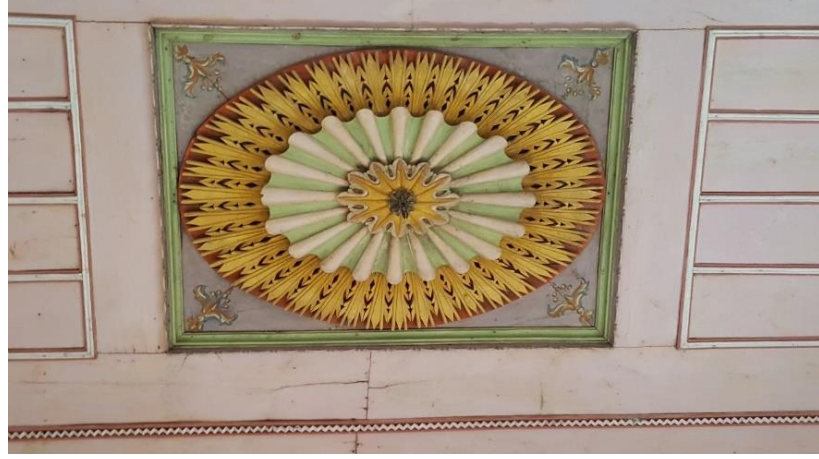
yerleştirilmiştir. Tavanın ahşap kısmı kubbe ayak ve kuşaklardaki resimlerle uygun olması açısından pudra pembesi turuncu, kırmızı ve altın varak renkler kullanılarak ahşap boyama tekniğiyle renklendirilmiştir. Bekleme salonundaki kubbe olan bölüm dışındaki diğer tavanlar düz tavan tekniği kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 3.78. Haralambos Sultanidis Konağı Toplantı Salonu Ahşap Tavan

Haralambos Sultanidis Konağı Toplantı salonunun tavanı da ahşap bir tavadır. Bağdadi üzerine iç bükey alçı bir kuşakla oturtulan tavan 10 cm bir pervazla kuşatılmıştır. Merkeze doğru silme çıtlarla köşelerinde kare bir zemin üzerine oturtulmuş farklı desenlerde küçük dairesel göbekler yerleştirilmiştir. Orta kısmı üç bölüme ayrılmış tavanda merkezde göbek, göbeğin iki tarafında işlemsiz düz silme çıtalarla dört parçaya ayrılmış kare bölümler merkezde de elips şeklinde üç katlı göbek bulunmaktadır.

Göbeğin birinci katında geometrik şekillerle şekillendirilmiş ahşap bir kat, ikinci katında ince ahşap levhalarla şekillendirilen eğmeç ağaç işi, üçüncü katında ise bitkisel motifli göbek bulunmaktadır. Tavan sarı, yeşil, beyaz, pudra pembesi, toprak kırmızısı, su yeşili renklerle renklendirilmiştir.

Şekil 3.79. Haralambos Sultanidis Konağı Toplantı Tavan Göbek Detayı

Şekil 3.80. Haralambos Sultanidis Konağı Toplantı Salonu Ahşap Tavan Köşe Detayı

Şekil 3.81. Haralambos Sultanidis Konağı Kapı Örneği

Şekil 3.82. Haralambos Sultanidis Konağı Dolap Örneği

Konakta bütün kapılar ahşap oyma kapılardır. Aynı zamanda odalarda ahşap gömme dolaplar da bulunmaktadır. Kapılar ve dolaplar turuncu ve su yeşili renklerle boyanarak renklendirilmiştir.

3.3.3. Ajwa Hotels

Ajwa Cappadoccia Mustafapaşa girişinde 90 dönümlük yatay bir arazide konumlanan 3 farklı binasında özenle donatılmış son derece lüks odaları, ihtişamıyla gözlerimizi kamaştırarak süitleri, tüm yiyeceklerin taze olarak toplandığı “Yaşayan Mutfak” anlayışı ve yöreye has ürünlerin yapımını da içeren eşsiz atölye aktiviteleriyle müşterilerine büyüleyici bir yaşam deneyimi sunuyor. El yapımı sedef işlemeli mobilyalar, renklendirilmesi kök boya ile yapılmış el dokuması Azerbaycan yapımı yün kilim ve halılar, taş duvarları süsleyen el yapımı dekoratif ürünler ve daha birçok özelliğiyle misafirlerine seçkin ve özgün bir konaklama tecrübesi yaşıyor (URL36).

Şekil 3.83. Ajwa Hotels Otel Binası

Şekil 3.84. Ajwa Hotels otel binası cephe duvarı

Şekil 3.85. Ajwa Hotels bahçe duvarı

Ajwa Hotels ilk olarak dış mekânlarda bina ve bahçe duvarlarında dekoratif ürün olarak kullanılan antik ahşap kağıt tekerlekleri ve eski tarım aleti olan düvenler oldukça ilgi çekmektedir.

Ajwa Hotels Revenue and Reservations Supervisor'ü Daş, otellerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri vermiştir: “5 yıl önce yapımına başlanan otelimizin yapımına hâlâ devam edilmektedir. Yaklaşık 90 dönüm olan otel alanımız içerisinde, mescit, kervansaray, restoran ve kaya oyma birçok özel süit odalar barındırmaktadır. Sosyal tesis alanları da hâlâ yapılmaya devam edilmektedir. Ajwa oteller sahibi bu otel yapımını maddi kazanç elde etmek için yapmamıştır. Gelecek kuşaklara güzel bir miras bırakmak düşüncesiyle bölgeye böyle büyük bir yatırım yapmıştır. Otel mimari yapımızda en çok Selçuklu mimarisi ve mimari motiflerinden esinlenilmiştir. Otel alanımızda bulunan kervansaray bölümünde Sarıhan Kervansarayı örnek alınmıştır. Mimari ve dekorasyonda Osmanlı, Selçuklu kültürü ağırlıklı olmakla birlikte Doğu, Batı, Arap, İran birçok kültürün iç içe hissedildiği, her gelenin kendi kültüründen bir şey bulması amacıyla birçok kültür harmanlanarak düzenleme yapılmıştır. Kaya oyma ve özel süitlerimize Osmanlı padişahları isimleri verilerek adlandırılmıştır. Otelimizde özel süitlerimizde bulunan mobilyaların özellikle sedef işlemeli ahşap mobilyalar Karabağ'da yaptırılmıştır. Kervansaray kısmındaki ahşap pencerelerimiz Edirne'de yaptırılan Edirnekari ahşap işçiliğidir. Otelimizde tamamen Selçuklu motiflerinin hâkim olduğu ahşap kapılar kullanılmıştır” (KK8).

Şekil 3.86. Kadı Burhanettin Cave Suite Yemek Masası

Şekil 3.87. Kadı Burhanettin Cave Suite Yemek Masası

Şekil 3.88. Kadı Burhanettin Cave Suite Oturma Odası

Şekil 3.89. Kadı Burhanettin Cave Suite Ahşap Dolap

Şekil 3.90. Kadı Burhanettin Cave Suite Ahşap Dekoratif Sütun

Şekil 3.91. Danismend Gazi Cave Suite Yatak Odası

Şekil 3.92. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Sedef Kakma Çekmece Modeli

Şekil 3.93. Danismend Gazi Cave Suite Koridor Oturma Alanı Mobilya

Şekil 3.94. Danismend Gazi Cave Suite Koridor Oturma Alanı Mobilya Farklı Açı Görünümü

Şekil 3.95. Danismend Gazi Cave Suite Dekoratif Pencere

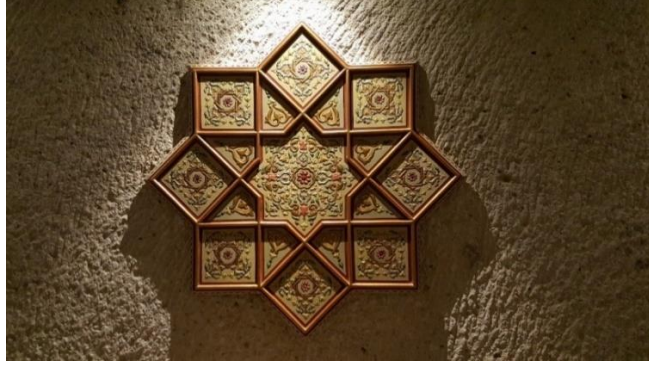
Şekil 3.96. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Telefon Sehpası

Şekil 3.97. Danismend Gazi Cave Suite Yemek Masası

Şekil 3.98. Danismend Gazi Cave Suite Yemek Masası Detay

Şekil 3.99. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Duvar Panosu

Şekil 3.100. Danismend Gazi Cave Suite Ahşap Kutu

Şekil 3.101. Ajwa Hotels Mescid Giriş kapısı

Şekil 3.102. Ajwa Hotels Kervansaray

Şekil 3.103. Ajwa Hotels Kervansaray Giriş Kapısı

Şekil 3.104. Ajwa Hotels Kervansaray Giriş Kapısı Detayı

Şekil 3.105. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Oturma Alanı

Şekil 3.106. Ajwa Hotels Kervansaray Ahşap Sedef Kakma Dekoratif Ürün Örneği

Şekil 3. 107. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Oturma Alanı Farklı Açılı

Şekil 3.108. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Oturma Alanı Farklı Açılı

Şekil 3.109. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Alanı Farklı Açılı

Şekil 3.110. Ajwa Hotels Kervansaray Lobi Pencere Görünümü

Şekil 3.111.Kervansaray Pencere Modeli1Şekil 3.112.Kervansaray Pencere Modeli2Şekil3.113.Kervansaray Pencere Modeli3

Şekil 3.114. Kervansaray Pencere Modeli 4 Şekil 3.115. Kervansaray Pencere Modeli 5 Şekil 3.116. Kervansaray Pencere Modeli 6

Şekil 3.117. Ajwa Hotels Kervansaray Ahşap Vitrin Modeli

Şekil 3.118. Ajwa Hotels Kervansaray Avlu Oturma Bölümü

Şekil 3.119. Ajwa Hotels Kervansaray Avlu Oturma Alanı Farklı Bölüm

Şekil 3.120. Ajwa Hotels Kervansaray Avlu Oturma Alanı Farklı Açılı

Şekil 3.121. Ajwa Hotels Kervansaray Grand Deluxe Room-Oda

Şekil 3.122. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Suit Dış Görünüşü

Şekil 3.123. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Suit Giriş

Şekil 3.124. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yemek Odası Yemek Masası

Şekil 3.125. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yemek Masası Detay

Şekil 3.126. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Çalışma Odası

Şekil 3.127. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yatak Odası

Şekil 3.128. Ajwa Hotels Kılıçarslan Cave Yatak Odası Mobilya Görünümü

Şekil 3.129. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Giriş Kapısı

Şekil 3.130. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Lobi Oturma Alanı

Şekil 3.131. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Mutfak Bölümü

Şekil 3.132. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat

Şekil 3.133. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat Farkılı Oturma Bölümü

Şekil 3.134. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat Farkılı Oturma Bölümü

Şekil 3.135. Ajwa Hotels Zaferan Restaurant Üst Kat Dekoratif Ahşap Ürün

3.3.4. Seraphim Cave Cappa Docia Otel

Şekil 3.136. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Giriş

Seraphim Cave Cappadocia, her biri ayrı ayrı tasarlanmış mağara, taş oda ve sitlerden oluşan otel 1853 yılında inşa edilmiş tarihi bir konakta yer almaktadır.

Otel Görevlisi İlka otellerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri vermiştir: “Otelin sadece tavanlarında ahşap işçiliği kullandık. Karasal iklim nedeniyle ahşap işleri tercih etmiyoruz. Ahşap iklimsel özelliklerden dolayı çatlama yapıyor bu nedenden daha çok taş işçiliği tercih ediyoruz”(KK9).

şekil 3.137. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Resepsiyon Bölümü

Tavanlar düz tavan tekniği ile yapılmıştır. Metot olarak çakma ve oyma tekniği kullanılmıştır. Bağdadi zerine iç bükey iki kat kuşak yerleştirilmiş, orta kısım silme çıtalar çakılarak 23 bölüme ayrılmıştır. Tavanın merkezine bitkisel motifler kullanarak yapılan ahşap oyma kare şeklinde bir göbek yerleştirilmiştir.

şekil 3.138. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Resepsiyon Tavan Detayı

Araştırmamız sonucunda karşımıza çıkan tek ahşap heykel Mustafapaşa Seraphim Cave bahçesinde bulunan at heykelidir.

Şekil 3.139. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Avlusu Ahşap At Heykeli

Şekil 3.140. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Ahşap At Heykeli Detay

Şekil 3.141. Seraphim Cave Cappa Docia Otel Ahşap At Heykeli Detay

Görünüm itibariyle oldukça başarılı bir işçiliğe sahip bu ahşap at heykelinin ne zaman ve kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir. Bu kadar başarılı bir işçiliğe sahip olan at heykelinin düzenli olarak bakımı yapılsaydı şuan çok daha iyi durumda olabilirdi.

3.3.5. Sinasos Star Otel

Mustafapaşa’da bulunan Sinasos Star otel konaklardan oluşan tarihi bir oteldir. Otelde kapılarda ve mobilyalarda ve tavanlarda ahşap işçiliği göze çarpmaktadır.

Şekil 3.142. Sinasos Star Otel Giriş

Otel müdürü Zaman otellerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgiyi vermiştir: “Kapılarda, mobilyalarda ve bazı tavanlarda ahşap işçiliği kullandık. Mobilyalarımızı Çorum’da yaptırдық. Nevşehir’de böylesi ince işçilik yapabilecek ustaların varlığından haberdar değiliz”(KK10).

Kapılar ahşap yüzey oyma tekniğiyle bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak yapılmış ve mavi renk boya ile efekt verilerek renklendirilmiştir. Oteldeki mobilyalar nakış gibi ince ince işlenmiştir. Böylesi ince işçilikle işlenmiş olan mobilyalar odalara farklı bir atmosfer ve estetik bir görünüm katmıştır. Bazı odalar ahşabın doğal rengi kullanılarak dekore edilirken bazı odalar ahşap oyma mobilyalar ahşap boyama tekniğiyle renklendirilerek dekore edilmiştir.

Şekil 3.143. Sinasos Star Otel Merdiven Bölümü (URL37)

Şekil 3.144. Sinasos Star Otel Exclusive Oda (URL38)

Şekil 3.145. Sinasos Star Otel Deluxe Oda (URL39)

Şekil 3.146. Sinasos Star Otel Deluxece Oda (URL40)

Şekil 3.147. Sinasos Star Otel Deluxece Oda (URL41)

Şekil 3.148. Sinasos Star Otel Mobilya Detay

Şekil 3.149. Sinasos Star Otel Resepsiyon Mobilya

3.4. Göreme Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık

Göreme'nin bilinen ilk adı "Korama"dır. Kapadokya dilinden günümüze kadar gelen bu adın Luvi kökenli olduğunu belirten Prof.Dr. Bilge Umur bu adın Luvi dilinde "Yüce Ana Tanrıçanın Halkı" anlamına geldiğini ifade etmiştir. İlk kez 600 yılında Aziz Hieron'un hayatının anlatıldığı bir belgede Koroma adına rastlanmıştır. Bu belgeden de görüldüğü üzere Korama o zamanlar Avcılar köyüne bağlı onun yanında bir dini merkez konumundadır. Eski adı Matiana olarak bilinen Avcılar köyü yani (bugünkü Göreme) Koroma'nın 1 km kuzeybatısında bulunuyordu. Bilge Umar'a göre Matiana "Ma (ana tanrıça) Tapınıcısı Ülkesi" anlamına gelmektedir. 1975 yılında Avcılar adı Göreme adına dönüştürülmüştür (A İşçen ve Y İşçen, 2010: 52).

Nevşehir merkez ilçesine bağlı olan Göreme, Nevşehir il merkezine 10 km uzaklıktadır. Göreme Nevşehir'in turizm açısından en hareketli noktalarından biridir. Mimari yapı açısından daha çok konakların bulunduğu bir yerdir. Göreme'de konaklar genellikle otel olarak kullanılmaktadır. Göreme'deki oteller ve mekânlarda da taş işçiliği daha ağırlıklı kullanılmasına rağmen ahşap işçiliğinin hâkim olduğu konaklar da bulunmaktadır.

3.4.1. Stone House Cave Hotel

Göreme merkezde bulunan Stone House Cave otel eski konak ve mağara odalardan oluşmaktadır. Otelde tavan, balkon tavanları ve kamelyalarda ahşap işçiliği tercih edilmiştir. Bu ahşap işlemler bitkisel bezemeli, alçak yüzey oyma tekniğiyle yapılmış çalışmalardır.

Şekil 3.150. Stone House Cave Hotel

Otelde resepsiyon bölümü mobilyaları alçak ahşap yüzey oyma tekniğiyle yapılmıştır. Otel balkon tavanları alçak ahşap yüzey oyma tekniğiyle bitkisel bezemelerle süslenmiştir.

Şekil 3. 151. Stone House Cave Hotel Balkon Ahşap Tavanları

Şekil 3.152. Stone House Cave Hotel Balkon Tavan Detayı

Şekil 3.153. Stone House Cave Hotelrestaurant Bölümü Tavan (URL42)

Otelin restoran bölümü tavanları düz tavan tekniğiyle yapılmıştır. Tavan ve duvar birleşim noktalarında bağdadi üstüne iç bükey üç kuşak dolaşmış tekne tavan görünümüne yakın ama teknik olarak düz tavan tekniğinde yapılmıştır. Üç kuşak ardından silme çıtalarla tavan 10 parçaya bölünerek merkezine daire şeklinde iki katlı eğmeçli ağaç işi göbek yerleştirilmiştir. Ahşap üzerine yeşil ve kırmızı boyalar uygulanarak renklendirilmiştir.

3.4.2 Özbek Cave Stone House

Göreme merkezde bulunan Özbek Cave Stone House’da mobilya, kapı ve tavanlarda ahşap işçiliğine rastlanmıştır.

Şekil 3.154. Özbek Cave Stone House Oda (URL43)

Genel müdür Güney otellerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri vermiştir: “Ahşabı sadece mobilyalarda ve kapılarda kullandık ve Nevşehirli ustalara tercih ediyoruz. Mobilyalar alçak yüzey oyma tekniğinde bitkisel bezemelerle

süslenmiş. Tavanlar ise silme çitalarla bölümlere ayrılmış düz tavan tekniğiyle yapılmıştır”(KK11).

3.4.3. Avilla Cave Otel

Göreme'nin ilk yerleşim yerleri olarak bilinen Avilla Cave Otel 1645 yılında yapılan konaklardan biridir. Bölgenin yerleşim tarihi kadar eski olan konak nesiller boyu korunup 2017 yılında restore edilmiştir. Restorasyonu doğal yapısını bozmadan yapılmıştır. Otel konak ve mağaralardan oluşmaktadır. Otel sahibi Aydın otellerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri verdi: “Ahşabı daha çok dekoratif ürün olarak kullanıyoruz. Ahşabın ruhu okşayan yumuşak bir yanı var demir gibi soğuk bir etkisi yok ruha bir sıcaklık veriyor. Otantik bir görünüm için tercihimiz her zaman ahşaptır”(KK12).

Şekil 3.155. Avilla Cave Otel Bekleme Salonu

Şekil 3.156. Avilla Cave Otel Bekleme Salonu Tavanı

Şekil 3.157. Avilla Cave Otel Oda (URL44)

Otelde tavanlarda, kapılarda ve dekoratif ürünlerde ahşap işçilikleri göze çarpmaktadır. Tavanlarda düz tavan tekniği kullanılmıştır. Silme çıtalarla tavan bölmelere ayrılmıştır. Merkezde ahşap oyma daire göbek kullanılmıştır. Bazı odaların tavanlarında ahşap doğal rengi ile kullanılırken, bazı odalarda mavi ve kırmızı renkler ile renklendirilerek kullanılmıştır.

Şekil 3.158. Avilla Cave Otel Avlu Dekoratif Ürün

Otelin çoğu bölümünde ahşap balkon korkulukları, ahşap pencereler, ahşap kapılar, ahşap dolaplar ve daha birçok ahşap ürünler dekoratif ürün olarak kullanılmıştır.

Şekil 3.159. Avilla Cave Otel Avlu Dekoratif Ürün

Şekil 3.160. Avilla Cave Otel Restaurant Bölümü

3.4.4. Kayataş Cave Suites

Şekil 3.161. Kayataş Cave Suites Girişi

Göreme’de bulunan Kayataş Otel kaya odalardan oluşan bir oteldir. Bölgedeki ahşap ve taş işçiliğinin ağırlıklı olarak kullanıldığı otellerden biridir. Odalarında tamamen

taş işçiliğinin hâkim olduğu otelde kapılarda, mutfak ve resepsiyon bölümünde ahşap oyma mobilyalar ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Ahşap yüzey oyma tekniğiyle yapılmış olan bu mobilya ve kapılar bitkisel motiflerle bezenmiş ve kırmızı ve yeşil renkler ile renklendirilmiştir. Oteldeki ahşap işçilikleri Nevşehir’de ikamet eden ahşap ustası Kameronlu Simon Ebale tarafından yapılmıştır.

Şekil 3.162. Kayataş Cave Suites Mutfak Bölümü

Şekil 3. 163. Kayataş Cave Suites Mutfak Bölümü Farklı Açı Görünüşü

Şekil 3. 164. Kayataş Cave Suites Resepsiyon Oturma Bölümü

Şekil 3.165. Kayataş Cave Suites Resepsiyon Bölümü

3.4.5. Anatolian Houses Otel

Şekil 3.166. Anatolian Houses Otel Giriş

Anatolian Houses Hotel, sahip olduğu sekiz adet peribacası ile konum itibariyle Göremenin çok iyi bir noktasında eşsiz bir manzaraya sahiptir. Tarihi eserler ile dekore edilmiş özel kaya ve geleneksel taş odası ile masalsi bir hizmet sunmaktadır. 33 odası bulunan Anatolian Houses otel 19 otel odası, 8 adet peribacasına sahiptir. Kapadokya bölgesinin “en çok peribacasına sahip” oteli Anatolian Houses oteldir. Göreme Seyir Tepesi'nin (Âşıklar Tepesi) hemen önünde bulunmaktadır. Anatolian Houses Hotel bünyesinde bulunan, olabildiğince meşakkatli ve özenli bir restorasyondan geçirilen mağaralarda Persler ilk Hristiyanlar olan Romalıların ve Hititlerin yaşadığı bilinmektedir. Selçuklu dönemiyle beraber elle oyularak şekillendirilen sarı taşlarla yapılan evler de yaşam alanı olarak kullanılmaya başlamıştır. Asırlarca Hitit, Bizans, Pers, Roma, Selçuklu ve Osmanlı halkı tarafından yaşam alanı, barınma ve korunma amaçlı ev olarak kullanılmış olan mağaralar, Peribacaları ve taş evler geçmişin yaşanmışlıklarının dokusunu kaybetmeden

Anatolian Houses Hotel kalitesini itinayla misafirlerinin hizmetine sunulmaktadır (URL45).

Anatolian Houses Hotel görevlisi Bozdoğan otellerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri vermiştir: “Otelimizde mobilya ve dekorasyonlarda ahşap tercih edilmiştir. Ahşap işçiliğinde otel sahibimiz Sivas ve Maraşlı ahşap ustalarının işçiliğini daha çok beğendikleri için Maraş ve Sivashlı ustaları tercih etmektedir” (KK13).

Şekil 3.167. Anatolian Haoses Otel (URL46)

Bazı odalarda ahşap tavanlar tercih edilmiştir. Düz tavan tekniğiyle yapılan bu tavanlar duvarla tavanın birleştiği noktada bağdadi üzerine iki kuşak dolandırılmış, merkezi silme çıtalarla bölmelere ayrılmış merkezde eğmeçli ağaç işi göbek kullanılmıştır.

Şekil 3.168. Anatolian Haoses Otel Kapı Örneği

Şekil 3.169. Anatolian Haoses Otel Kapı Örneği Detay

Kapılarda yüzey oyma tekniğiyle bitkisel bezemelerle süslenmiştir.

Şekil 3.170. Anatolian Haoses Otel Dekoratif Ahşap Kiriş Örneği

3.4.6. Roma Cave Süit Hotel

Göreme merkezde bulunan Roma Cave Süit Otel müdürü Yaman otellerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri vermiştir: “Nevşehir dışı ustaları tercih ediyoruz. Nevşehir’deki ustaları bilmiyoruz. Bu konuda reklam eksikliği var. Eskiden turistler İstanbul ve Antalya’ya iniş yaparlardı. Nevşehir balonların reklamıyla adını duyurdu. Artık turistler direk Nevşehir’e geliyorlar, bu konuda yeterli reklam ve tanıtım olmamış ki bizler buradaki ustalardan haberdar değiliz ve Nevşehir dışındaki ustaları tercih ediyoruz” (KK14).

Şekil 3.171. Roma Cave Süit Hotel Oda (URL47)

3.4.7. Coffeodocia

Göreme merkezde bulunan Coffeodocia Cafe ve Restaurant tamamen ahşap kullanılarak yapılmış olan bir yapıdır. Bu kafe gerek mimari yapı elemanı olarak gerekse dekoratif ürün olarak kendisini fazlasıyla hissettirmektedir.

Coffeodocia görevlisi Önal işletmelerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri vermiştir: “Otantik bir görümüne sahip olması nedeniyle ahşap tercih ettik. Bakımı zor olsa da ahşap bizim için vazgeçilmezdir. Her yıl düzenli olarak vernik ve tik yağı kullanarak bakımını yapıyoruz” (KK15).

Şekil 3.172. Coffeodocia Dış Görünümü

Şekil 3.173. Coffeodocia Nargile Bölümü

Şekil 3.174. Coffeodocia Ahşap Boyama Masa

Şekil 3.175. Coffeedocia Ahşap Boyama Masa Örneği

Kafede masaların yüzeyleri ahşap boyama tekniğiyle renklendirilerek dekorasyon çok daha zengin bir görünüme sahip olmuştur.

Şekil 3.176. Coffeedocia Balkon Bölümü

İç bölüm tavanı ters tavan tekniğiyle yapılırken, dış bölüm tavanında ise kumaşlar kullanılarak tavan düzenlemesi yapılmıştır.

Şekil 3.177. Coffeedocia Ahşap Masa

Şekil 3.178. Coffeedocia Giriş Balkon Bölümü

Ahşap dekoratif ürünler kafe için vazgeçilmez dekorasyon ürünü olarak kullanılmıştır. Ayakları fil başı şeklinde olan masa ile ahşap fiçılardan yapılan oturma yerleri bu ahşap dekorasyon ürünlerine güzel örneklerdir.

Geometrik bezemelerle süslenmiş eski kapılar ve mobilyalar kafe dekorasyonunda yerini almıştır.

Şekil 3.179. Coffeedocia Dekoratif Ahşap Vitrin

Şekil 3.180. Coffeedocia Dekoratif Ahşap Ürün

3.4.8. Pasha Cafe

Pasha Cafe Göreme meydanında bulunmaktadır. Tamamen ahşap işçiliğinin hâkim olduğu mekânlardan biridir.

Şekil 3.181. Pasha Cafe Giriş Kapısı

Cafede giriş bölümünden başlayarak sütunlar, tavanlar duvarlar ahşap ve cam kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 3.182. Pasha Cafe Giriş

Giriş bölümünde ahşap eski kasalar çiçek ekilerek farklı bir dekorasyon ürünü olarak kullanılmıştır.

Şekil 3.183. Pasha Cafe Bar Bölümü

Şekil 3.184. Pasha Cafe Bar Kısmı

Şekil 3.185. Pasha Cafe İç Bölümü

Kafe iç kısmı tamamen ahşap mobilyalarla dekore edilmiştir. Özellikle tavan ve sütunlar kafeye bambaşka bir atmosfer katmıştır.

3.4.9.Konak Coffee ve Lounge

Şekil 3.186. Konak Coffee ve Lounge Bina Dış Görünümü

Göreme merkezde bulunan kafe dışardan bakışta sıradan taş bir konak görüntüsü verse de içine girdiğinizde kendisine hayran bırakacak derecede inanılmaz bir ahşap işçiliğine sahiptir. Kafede ahşap bütün ihtişamıyla her noktada kendisini göstermektedir. Ahşap kapılar, pencereler, tavanlar, mobilyalar ve dekoratif ürün olarak her yerde karşımıza çıkmaktadır.

Kafe giriş katında tuvalet ve mutfak bölümü bulunmaktadır. İkinci katında ise yazlık oda ve kışlık oda servis bölümü ve geniş bir Göreme manzaralı balkon kısmı bulunmaktadır. Özellikle yazlık oda ve kışlık odalarında ince ince nakış gibi işlemiş ahşap işçiliği hâkimdir. Bu odalarda kapı, pencere, tavan, duvar, zemin, sedir ve

dolaplarda ahşap kullanılmıştır. Ahşap işleme tekniği olarak oyma, çakma ve ajur tekniği kullanılmıştır.

Şekil 3.187. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Giriş Şekil 3.188. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Dolap

Şekil 3.189. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Görünümü

Şekil 3.190. Konak Coffee Yaz Odası Farklı Açı Şekil 3.191. Konak Coffee Yaz Odası Farklı Açı

Şekil 3.192. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Duvar Detayı

Şekil 3.193. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Tavan Görünümü

Yazlık odada tavanı duvar ile tavanın birleştiği noktada iç bükey bir alçı kuşak ile tavana geçiş yapılmıştır. Üç kademeli ve iki kuşaklı olarak planlanmıştır. Doğu ve batı taraftaki alanlar çıtalarla kare alanlara bölünerek bezeme yapılmıştır. İç tavanın merkezinde yer alan kare pano içerisine geometrik formlarla oluşturulan kafes tekniğinde yapılmış bir göbek yerleştirilmiştir. Kare alan içerisine yerleştirilen bu göbeğin etrafında oluşan üçgen alanlara ahşap boyama tekniğiyle çiçek motifleri yapılmıştır. Tavan bezemesinde metot olarak çakma, ajur tekniği uygulandığı görülmektedir. Bezemelerde kullanılan ahşap alanlar turuncu sarı ve yeşil renklerle boyanarak renklendirilmiştir. Odanın bütün duvarlarında kalem işi resimler yapılarak büyüleyici bir atmosfer oluşturulmuştur.

Şekil 3.194. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası Duvar Detayı

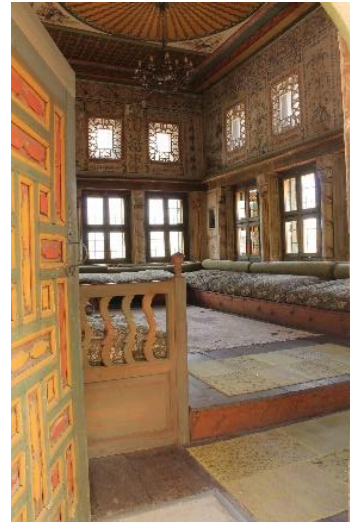

Şekil 3.195. Konak Coffee ve Lounge Yaz Odası

Kışlık odasında da kapı, pencere, tavan, zemin ve dolaplarda ahşap kullanılmıştır. Bu odada ahşap işleme tekniği olarak oyma, çakma ve ajur tekniği kullanılmıştır. Teknikler uygulandıktan sonra sarı, turuncu ve yeşil renkler kullanılarak ahşap yüzeyler renklendirilmiştir. Kışlık odası duvarları da resimler yapılarak zengin bir görünüm kazandırılmıştır.

Şekil 3.196. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Giriş

Şekil 3.197. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Giriş

Şekil 3.198. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası

Şekil 3.199. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Farklı Açı

Şekil 3.200. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Farklı Açı

Şekil 3.201. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Görünümü Farklı Açı

Şekil 3.202. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Tavan Şekil 3.203. Konak Coffee ve Lounge Kış Odası Tavan

Tavanlar bağdadi üzerine iç bükey bir alçı kuşak dolandıktan sonra çıtalarla baklavalı kuşak dolandırılmıştır. Tavan yüzeyi üç bölüme ayrılarak doğu ve batı alanları çıtaların birbirlerine dik açı oluşturacak şekilde çakılmasıyla kare biçimli küçük alanlara bölünmüştür. Tavan yüzeyi orta kısmı kare bir alana oturtulmuş çarkifelek biçiminde dizilen, 54 adet yüzeyi yivlendirilmiş ahşap şeritler ile bölümlendirilmiştir. Kare alana yerleştirilen göbeğin etrafında oluşan köşelere ahşap boyama tekniği ile çiçek motifleri işlenmiştir.

Şekil 3.204. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dolap

Şekil 3.205. Konak Coffee ve Lounge Farklı Ahşap Dolap

Konaktaki dolaplar da turuncu, sarı ve yeşil renlere boyanmış üzerine bitkisel motifler çizilmiştir.

Şekil 3.206. Konak Coffee ve Lounge Mutfak Görünümü

Şekil 3.207. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün Şekil 3.208. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün

Kafenin çeşitli noktalarında bitkisel motiflerle işlenmiş oyma eski kapılar sehpa olarak ya da duvarlarda dekoratif süs olarak kullanılmıştır.

Şekil 3.209. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün

Şekil 3.210. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün

Kapılarda bitkisel ve geometrik bezemeli oymalar kullanılmıştır. Çeşitli noktalarda antika ahşap ürünlerinde dekorasyonda kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 3.211. Konak Coffee ve Lounge Kapı Örneği Şekil 3.212. Konak Coffee ve Lounge Ahşap Dekoratif Ürün

Kafenin çatısı düz dam şeklindedir. Çatı kısmı minder yastık ve antika ahşap ürünlerle dekore edilerek oturma alanları yapılmıştır. Bu çatı Göreme'nin eşsiz manzarasını gözler önüne sermektedir.

3.4.10. Kookaburra Pansion

Göreme merkezde bulunan pansiyonda ahşap antika ürünler bir müze edasında sergilenmektedir.

Şekil 3.213. Kookaburra Pansion Giriş

Şekil 3.214. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün
Pansiyonda ortak alan olarak nitelendirilen avlu tamamen antika ahşap ürünlerle
doldurulmuştur.

Şekil 3.215. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün

Şekil 3.216. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün

Şekil 3.217. Kookaburra Pansion Dekoratif Ahşap Ürün

3.5. Avanos Konak ve Mekânlarında Ahşap İşçiliği ve Oymacılık

Nevşehir Kapadokya bölgesinin merkezinde bulunmaktadır. Coğrafi yapısı tarihi ve kültürüyle dünyanın önemli turizm noktalarından biri olan Nevşehir'in son zamanlarda örnek teşkil edecek büyüme ve gelişim gösteren ilçelerinden biri Avanos'tur. Antikçağda adı Venessa, Zuwinasa, Ounesa olan Avanos ilçesi Nevşehir'in 18 km kuzeyinde bulunmaktadır. Neolitik dönemden bu yana jeomorfolojik ve jeolojik şekillerin etkisi Avanos'ta insanların yaşam faaliyetlerini etkilemeye devam etmektedir. Bölgedeki volkanik arazi ve şekiller, tarih boyunca insan yaşamını korunma, sığınma ve tarımsal aktivitelerini devam ettirme gibi özellikleriyle etkilemiştir. Kızılırmak'ın iki yakasında konumlanan ve geleneksel ile modern yapıların bir arada yer aldığı Avanos, pek çok medeniyetin ilçeye bıraktığı mirasla arkeolojik kazılarda ortaya çıkan tarihi eserlerle ve mimari dokusuyla günümüzde önemli bir turizm merkezi olmuştur. Volkanik araziye bağlı olarak gelişen yeraltı şehirleri, kiliseler ve yerleşim yerleri dini ve kültürel özellikleri nedeniyle dikkat çekmektedir. Ayrıca ekonomik etkilere dayalı olarak binicilik ve balon gibi gelişen turizm faaliyetleri bölgeye damgasını vurmuştur (Öger, 2014: 9).

Doğa ve insan elinin benzersiz iş birliği ile meydana getirdiği Kapadokya, tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapan, Perslerin imrenerek "Güzel Atlar Ülkesi" diye adlandırdığı dünyanın en büyük kültürel miraslarından biridir. Avanos ilçemizin de sınırlarında yer aldığı Kapadokya, milyonlarca turist tarafından ziyaret edilen ve tüm dünya tarafından merakla takip edilen bir bölgedir. Hitiler döneminden bu yana başta çömlekçilik olmak üzere geleneksel el sanatları ile bilinen Avanos, son zamanlarda turizm alanında da büyük bir gelişim göstermiştir. Bilhassa 1960'lı yıllardan sonra Avanos'ta gelişen turizmle beraber endüstri ve kültür ekonomisi öne çıkmıştır (Öger, 2014: 9-11).

Dünyada ve ülkemizde özellikle çanak-çömlek ve el sanatları yapımı ile tanınan Avanos, günümüzde dokumacılık, onyx taşı işlemeciliği ve çömlekçilik gibi geleneksel sanatlarla bu özelliğini sürdürmektedir. Bölgede tarımın yanı sıra bilhassa 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra el sanatları turizmin gelişmesiyle bölgenin ekonomik faaliyetleri içinde ayrı bir değere sahip olmaya başlamıştır (Öger, 2014: 13).

En az 4000 yıl öncesine kadar uzanan tarihiyle geçmişinde Hitit, Frig, Pers, Asur, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi birçok medeniyetin izlerini taşıyan Avanos Kapadokya'nın önemli bir parçasıdır. Avanos'un tarihinin 1967 yılında İtalyanların

Topaklı Höyüğünde gerçekleştirdikleri kazılarda çıkarılan bulgulara göre; Etiler'e kadar uzandığı söylenmektedir. Çoğu tarihe göre, Avanos'un adı Asurlular devrinde "Nenansa", Bizanslılar devrinde "Venessa", Hititler devrinde "Zuwinasa", Selçuklular devrinde "Evenüz", Osmanlı devrinde de "Uvenez, Evenez, Avanoz" olarak adlandırılırken, zamanla "Avanos"a adına dönmüştür. Avanos, Selçuklular devrinde Avanos ismine kaynaklık eden "Evenuz" sözcüğünden ayrıştırılmasında "Evani", "kap, mutfakta değerlendirilen kaplar, kacaklar, mutfak araç gereci", "Evenüz" de çanak, çömlek üreten bir yer olduğuna göre "Evani-öz, Even-öz" yani kap yapan, çanak çömlek yapan kasaba manasına gelmektedir (URL48).

Şekil 3.218. Avanos Kapı Örneği 1

Şekil 3.219. Avanos Farklı Kapı Örneği 2

Avanos sokaklarında dolaşırken en çok ahşap kapılar dikkat çekmektedir. Geometrik ya da bitkisel motifler kullanılarak oyma ve çakma tekniğinde yapılan kapıların çoğu ahşap boyama tekniği kullanılarak renklendirildiği gözlenmiştir.

Evlerin iç kısımlarında ahşap malzeme daha çok pencere doğramalarında, kapılarda, dolap kapaklarında, tavan ve döşeme kaplamalarında ve merdiven korkuluklarında kullanılmıştır. Buralarda genellikle sade ahşap işçiliği hâkimdir. Tezyini özellikler

çoğunlukla tavan göbeklerinde dikkat çekmektedir. Doktor Hacı Nuri Bey Konağ'ında görülen ve genellikle ortadaki çiçek deseninden dışa doğru ışınal olarak yerleştirilen oymalı ahşap çitalardan meydana gelen dairesel ahşap tavan göbekleri, oldukça yaygındır. Nadiren geometrik motifler ve basit yıldız geçmeleren oluşan ahşap tavan göbeklerine de rastlanmaktadır. Bazı evlerin odalarında bulunan medîne işlerinin ön yüzeyinde yer alan ahşap çerçeveler basit olmakla birlikte geometrik desenlerde içermektedir. Mevcut bulunan kapı ve dolapların ahşap kapakları üzerindeki işçiliği bakımından kayda değer bir yanı yoktur. Sadece Hacı Nuri Bey Konağ'ında ve Yazıcılar Konağ'ında basit geometrik motifler görülmektedir (Esmer, 1990: 50).

Şekil 3.220. Avanos Farklı Kapı Örneği 3 Şekil 3.221. Avanos Farklı Kapı Örneği 4

3.5.1. Hacı Nuri Bey Konağı

1902 yılında Dr. Hacı Nuri Bey tarafından yaptırılmıştır. Uzun süre Tekel binası olarak hizmet vermiş olan bina, 1980'li yıllarda Turizm Bakanlığı'nın yönergesiyle satın alınıp Avanos Belediyesi'ne verilmiştir. Restorasyonu yapılması ardından turizm amaçlı kullanılmaya başlanan binada; eski Avanos giyim eşyaları, el dokuma halı çanak, çömlek vb. sergileri düzenlenmiştir.

Bölgeden çıkartılan taşlardan yapılan, bir avlu içinde bulunan üç katlı bir konaktır. Dış cephesinde ahşap bir cunda bulunur. Orta katta bulunan balkonunun sol üst köşesinde "Maşallah" yazısının ve yapım yılının bulunduğu bir kitabe vardır. Konak; Avanos'un merkezinde, Kızılırmak'a oldukça yakın eski Avanos tarafında, Orta Mahalle'de, taş köprüye yakın bir yerdedir. Konak eski Avanos evlerinin en güzel örneklerindedir.

Görüntüsü ve yapısı nedeniyle son yıllarda bölgede çekilen televizyon dizilerinde set olarak kullanılmıştır (URL49).

Şekil 3.222. Hacı Nuri Bey Konağı Giriş

Hacı Nuri Bey konağı şu anda Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi (NEVKAM) tarafından 10 Haziran 2019 tarihinden bu yana Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi olarak hizmet vermektedir.

Kapadokya Yaşayan Miras Müzesinde Masal Odası, Karagöz Odası, El Sanatları Odası, Dokuma Odası, Gelin Odası, Halk Hekimliği Odası, Aşık Odası ve Tafana bölümü bulunmaktadır.

Şekil 3.223. Hacı Nuri Bey

Avanos'un en görkemli konaklarından biri olan Hacı Nuri Bey konağı güney ve doğu istikametinde iki yanlı görüntü veren bu konağın yine aynı istikametlerde "L" biçiminde bir avlusu bulunmaktadır. Bina tamamen düzgün kesme taştan inşa edilmiştir. Geleneksel Avanos evlerinin mimari özelliklerine sahiptir. Kagir (taş veya

tuğladan yapılan yapı) kesme taştan yapılmıştır. Yalnızca çatı katında duvarların bir kısmında bağdadi tekniği (ahşap iskelet kullanılan yapılarda sık aralıklı çıtalarla dikme aralarının kaplanarak üstlerinin sıvanmasından meydana gelen inşa tekniği) ile yapılmıştır. Kat bölmeleri, kapılar, merdivenler, dolap kapakları ve tavanlar ahşaptır. Üç katlı olarak hayat denen, çevresi yüksek duvarlı avlu içine inşa edilmiştir (Kılıç ve Taşkın, 2020: 146).

Şekil 3.224. Hacı Nuri Bey Konağı Cunda Görünümü

Şekil 3.225. Hacı Nuri Bey Konağı Üst Kat Oturma Odası

Şekil 3.226. Hacı Nuri Bey Konağı Ahşap Merdiven

Şekil 3.227. Hacı Nuri Bey Konağı Ahşap Kapı Örneği

Şekil 3.228. Hacı Nuri Bey Konağı Gömme Dolap

Kapılar ve dolap kapakları geometrik süslemeli yüzey oyma tekniğiyle yapılmıştır.

Şekil 3.229. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Göbeği

Şekil 3.230. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Göbeği

Tavanlar düz tavan tekniği kullanılarak yapılmıştır. İç bükey iki kuşak ardından iç yüzeyi silme çıtalarla bölmelere ayrılmış merkezine eğmeç işi üç katlı çarkıfelek formunda daire göbek yerleştirilmiştir. Her odada birbirinden farklı desenlerde göbek kullanılmıştır.

Şekil 3.231. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Örneği

Şekil 3.232. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Örneği

Şekil 3.233. Hacı Nuri Bey Konağı Çatı Katı

Şekil 3.234. Hacı Nuri Bey Konağı Tavan Göbeği Örneği

Şekil 3.235. Hacı Nuri Bey Konağı Tafana Görünümü

Şekil 3.236. Hacı Nuri Bey Konağı Tafana Ahşap Mutfak Gereci

3.5.2. Hanedan Kervansaray Restaurant

Avanos girişi Çavuşin yolu üzerinde bulunan Hanedan Kervansaray Restoran Osmanlı ve Selçuklu mimarisi karışımı bir kervansaray olarak inşa edilmiştir. Restoran sahibi Görürgöz işletmelerindeki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri vermiştir: “1994 yılında Selçuklu ve Osmanlı mimarisinden etkilenerak yapımına başladığımız restoranımızı 1997 yılında hizmete açılmıştır. Restoran iç bölümünde ağaç işçiliğine fazlasıyla yer verilmiştir. Taşın soğuk görünümünü bizim için daha sıcak hale getirebilecek tek malzemenin ağaç olduğuna inandığımız için restoran iç dekorasyonunda olabildiğince ağaç işçiliğini kullanılmıştır. Özellikle restoranımızda her oda tavanı ahşaptır. Bu odalardaki ahşap tavanların hepsi birbirinden farklı eğmeç işi ahşap göbeklere sahiptir. Bu ahşap işçiliklerini Kayserili ustalara yaptırдық. Nevşehirli ustaların işçiliğini kaba bulduğumuz için çok daha narin bir görünüm istediğimiz için Kayserili ustaları tercih ettik”(KK16).

Şekil 3.237. Hanedan Restoran Geometrik ve Bitkisel Motifli Tavan Göbeği

Şekil 3.238. Hanedan Restoran Geometrik ve Bitkisel Motifli Tavan Göbeği Farklı Açı
Düz tavan olarak yapılan tavanlarda; tavan silme çıtalarla bölümlere ayrılmış, merkeze lale motifli silme çıtalarla kenar kısımları kuşaklı geometrik ve bitkisel formlarla bezenmiş iki kare içerisine merkezde dış bükey daire bir göbek oturtulmuştur. Geometrik formlarla ajur tekniğiyle yapılan merkezdeki dış bükey daire etrafı bitkisel motiflerle bezenmiştir. Lale motifli silme çıtalarla bölümlere ayrılan kare göbekteki lale motifli silme çıtalar kırmızı ve yeşil renkle boyanarak derinlik kazdırılmıştır. Kare göbeğin dört kenarında geometrik dış bükey köşe motifleri yer almaktadır.

Şekil 3.239. Hanedan Restoran Geometrik ve Bitkisel Motifli Tavan Göbeği Farklı Açı

Şekil 3.240. Hanedan Restoran Tavan Görünümü

Şekil 3.241. Hanedan Restoran Tavan Göbeği Örneği

Şekil 3.242. Hanedan Restoran Yılanlı Tavan Göbeği

Şekil 3.243. Hanedan Restoran Geometrik Motifli Göbek

Şekil 3.244. Hanedan Restoran Geometrik Motifli Göbek Görünümü Farklı Açı

Göbeklerde ve kenar silme çıtalarda daha narin bir görünüm sağlamak için lale motifli silme çıtalar kullanılmıştır. Göbeklerde lale motifinden esinlenerek eğmeç işi göbekler tercih edilmiştir.

Şekil 3.245. Hanedan Restoran Tavan Göbeği Örneği

Şekil 3.246. Hanedan Restoran Yılanlı Tavan Göbeği

Kervansaray giriş kısmında yer alan tavanda yılanlı eğmeç işi göbek kullanılmıştır.

Şekil 3.247. Hanedan Restoran Ahşap Dekoratif Ürünler

3.6. Derinkuyu Konak ve Mekânlarında Ahşap İşlemeciliği ve Oymacılık

“65-70 metre derinliklerdeki kuyulardan içme suyu sağlandığı için Melegübü olan ilçe adı 1927’de bucak merkezi olunca Derinkuyu adını almıştır. Melegübü isminden önce Derinkuyu adı Malakopea, Malagop, Melagobi, Melegob gibi birbirine benzeyen isimler almıştır. Fakat Osmanlı döneminde resmi kayıtlarda adı Melegübü, Bizans döneminde ise Melagobi veya Malakopi’dir. Melagobi ve Melegobi isimleri farklı kaynaklarda aynı anlamlar yüklenmiş olup Kapadokya ya da Hitit dilinde “zor geçim” anlamına gelmekte ve Kapadokya dilinden söz edilmemektedir. Bilge Umar’a göre ise Malakopea bu ilçe ile ilgili bilgi veren Honigmann kısaca, Malekopea “bugünkü kendi zamanında) Melegop’un Bizanslılar tarafından kullanılan isimdir diyor ve aynı zamanda kentin Arap yazarlarınca Malkubiye olarak adlandırıldığını söylüyor” (Aytekin, 2006: 9).

Nevşehir bölgesinde: İ.Ö. (İsa’dan önce) (1650-1460) Küçük ve büyük krallıklar Hitit Krallığı, Kimmeler, Frigler, Asurlar, Lidyalılar, Urartular, Persler, Bizans ve Romalılar egemen olmuştur. Çok eski bir medeniyete sahip olan Derinkuyu ilgili denebilir ki, yeryüzünde yaşamaya başlayan ilk insandan Bizans, Roma, Selçuk ve Osmanlı medeniyetine değin birçok medeniyetin izleri ve eserleri Derinkuyu’da mevcuttur. İlçenin 5-10 km civarında yer yer şehir kalıntıları karşımıza çıkmaktadır. Bölgede yapılan araştırma ve kazılarda Hitit, Bizans ve romalılara ait paralar, küpler ve heykeller çıkarılmıştır. Derinkuyu’ya ilk yerleşenlerin değişik kaynaklarda Hristiyanlar olduğu belirtilmektedir. İlçenin kuruluşu ile ilgili net bir bilgi mevcut değildir. İlçe kuruluşunun yeraltı şehirlerini yapılmaya başlanmasıyla kurulmuş olabileceği düşünülmektedir. Yer altı şehirlerinin Hristiyanlar tarafından kurulduğu bilinmektedir, fakat yeraltı şehirlerinin ne zaman yapıldığına dair yeterli bilgi yoktur (Aytekin, 2006: 53).

Kesin olarak tarihi bilinmemekle birlikte, ilçenin eski bir yerleşim yeri olduğu, tarihinin yaklaşık olarak M.Ö. 3000 yıllarına kadar uzandığı farz edilmektedir.

Eski adı Malakopi’dir. Derinkuyu’nun ilk yaşayan izleri Asur kolonilerine kadar dayanır. Nevşehir ilinin güneyinde yer alan Derinkuyu ilçesinin doğusunda Kayseri, Yeşilhisar; batısında Aksaray güneyinde Niğde; kuzeydoğusunda Ürgüp kuzeybatısında Acıgöl; kuzeyinde Nevşehir; ili yer almaktadır. Nevşehir’e 30 km Niğde-Nevşehir karayolu üzerinde bulunan ilçe, Niğde’ye 50 km, Aksaray’a 80 km Kayseri’ye 110 km mesafede ve bu illerin hepsine ilçenin doğrudan karayolu bağlantısı bulunmaktadır (URL50).

3.6.1. Aya Maryeros Manastırı

Derinkuyu’da bulunan ahşap işçilikleri 1860 yılına ve Bizans dönemlerine aittir. Aşağıdaki görsel henüz ziyarete açılmamış şahsa ait bir ev altında bulunan Aya

Maryeros Manastırı'nın girişidir. Manastırın kamulaştırılıp ziyarete açılması için çalışmalar devam etmektedir.

Şekil 3.248. Aya Maryeros Manastırının Girişi (Nevşehir Mőzesi'nin arşivinden)

Şekil 3.249. Aya Maryeros Manastırı (Nevşehir Mőzesi'nin arşivinden)

Şekil 3.250. Aya Maryeros Manastırı (Nevşehir Mőzesi'nin arşivinden)

Şekil 3.251. Aya Maryeros Manastırı (Nevşehir Müzesi'nin arşivinden)

Nevşehir müzesi çalışanı Dedeman manastır hakkında şu bilgileri vermiştir: “Aya Maryeros Yeraltı Manastırı, Derinkuyu ilçesinde Bizans dönemine ait olduğu tahmin edilen bir manastırdır. İlk başlarda ibadet ve barınma yeri olarak kullanılmıştır. Dünyanın ilk akıl hastanesi olarak kullanılan mekân olarak bilinmektedir. Aya Maryeros Manastırı, yeraltında kayalardan oyularak inşa edilmiş içerisi geniş bir alan olup ayrı ayrı odaları mevcuttur. Define avcıları tarafından bayağı tahribata uğramıştır. İçerisinde sadece bu ahşap işçilikler kalmıştır” (KK17).

3.6.2. Derinkuyu Cumhuriyet Camii

Şekil 3.252. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Girişi

1860 yılında Rumlar için kilise olarak yapılmıştır. Kilise Nüfus Mübadelesi'nin ardından cemaati olmadığı için 1924'te ibadete kapatılmıştır. Kilise 1949 yılında Derinkuyulu Tahsin Ertaş tarafından satın alındıktan sonra Diyanet İşleri Başkanlığına bağışlanmıştır. Bağışlandıktan bir süre sonrada camiye dönüştürülmüştür (URL51).

Şekil 3.253. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü

Şekil 3.254. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü

Derinkuyu Cumhuriyet Camii oldukça zengin bir ahşap işçiliğine sahiptir. Alçak yüzey oyma tekniğinde bitkisel bezemeler kullanılmıştır. Zeminde yeşil renk bitkisel bezeme oymalara ise varak rengi ahşap boyama tekniği ile uygulanarak çok daha ihtişamlı bir görünüme sahip olmuştur. Öyle ince bir işçilikle yapılmış ki bu başarılı işçilik karşısında etkilenmemek mümkün değildir. Cami imamı Vural camideki ahşap işçilikleri ve ahşap ürünler hakkında şu bilgileri verdi: “Kiliseden camiye dönüştüğünde duvarlara ve ahşap işçiliğine hiçbir şekilde dokunulmamıştır. 1860 yılından bu zamana kadar tamamen kendi orijinal haliyle bugüne ulaşmıştır” (KK18).

Şekil 3.255. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Cephe Duvarı Arka Görünümü

Şekil 3.256. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Duvar Detayı

Şekil 3.257. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü

Şekil 3.258. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Görünümü

Şekil 3.259. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Kürsüsü

Şekil 3.260. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Mihrabı

Şekil 3.261. Derinkuyu Cumhuriyet Camii Mihrabı Detay

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NEVŞEHİR AHŞAP SANATÇILARI

4.1. Nevşehir Ahşap Sanatçıları

4.1.1. Halil Emdirir

Şekil 4.1. Halil Emdirir

1948 doğumlu Halil Emdirir, Nevşehir’de yaşamaktadır. Emdirir, Türkiye’deki sayılı künde-kâri ustalarından biridir. Nevşehir’deki tek künde-kâri ustasıdır. Ahşap oyma işine gördüğü bir minberden etkilenip “Ben bunu yapabilirim!” diyerek başlamıştır. Bir camiye mimber yapıp hediye edeceğine dair kendisine söz verir ve 2005 yılında Bekir Efendi Camisi’ne yapımı 2 yıl süren minber ve mihrap yapar. Emdirir, ahşap işçiliği ve oymacılığı mesleğine dair şu bilgileri vermiştir: “Gençler artık kolay ve hazır işlere yöneliyor. Gençler bu emeği bu sabrı bu emek ve sabır sonunda çıkacak işin gururu ve mutluluğunu bilmezler. Beş on liraya bir ahşap alırsın sonra işlersin onu, o beş on liralık ahşap, on bin liralık değere sahip bir ürüne dönüşür. İş yaparken onca zorluk yaşarsın, günlerini alırsın, sonra biten işin bir yerlerde sergilenir. Emek hayat bulur

işte bunun gururuyla tüm yorgunlukların uçar gider. Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gelip atölye kuralım size aylık belli bir ödemede yapalım. Bu işi gençlerimize de öğretin, dediler ama sağlık problemlerimden dolayı kabul edemedim”(KK19).

Şekil 4.2. Nevşehir Bekir Efendi Camii Minberi

Şekil 4.3. Nevşehir Bekir Efendi Camii Minber ve Mihrabı

Nevşehir Bekir Efendi Camisi'nin minberini yapan Halil Usta, daha sonra başka camilerin de çeşitli kısımlarına künde kari çalışmış, Fransa'da yapılan bir cami için künde kari minber yaparak oraya göndermiştir. Halil Usta şahsi bir tercih olarak dini inançlarına bağlı olduğundan dolayı cami mihrap, minber ve kapıları dışında herhangi başka bir ürün yapmamıştır (Yolcu, 2014: 14).

Halil Evdirir yaptığı sanatı şöyle anlatmaktadır: “Bu alanda Nevşehir'de tek künde kari ustasıyım. Bir mihrap bitme süresi yaklaşık olarak 9 aydır. Bu kadar uzun zaman alan bir iş ince işçilik, beceri ve sabır gerektirir. 2,5 metre enindeki, 5 metre 70 santim boyutlarında bir mihrabın sanatın tüm zarafetini içerisinde taşıması, bu sanatın ne denli zor olduğunun göstergesidir. Farklı ağaçlardan, yaklaşık 3 bin şekil, oyma tablaları, bilezik ve direği bulunduğu mihrabın hiçbirinde yapıştırma ve çivi kullanılmaz. Bütün parçalar iç içe geçirilerek oluşturulmaktadır. Bu işi yapmak için üç şey gerekli: ‘Hayal, el becerisi, resim çizme yeteneği.’ Yaptığım ürünlerde kendime ait motifler, işlemler yer almaktadır”(Yolcu, 2014: 14-15).

Şekil 4.4. Nevşehir Bekir Efendi Camii Mihrabı

Evdendir, mesleği ile ilgili şu bilgileride eklemiştir: “Hiçbir zaman maddi sıkıntı yaşamadım. Çok fazla sipariş işler aldım. Kündekârlığın el emeğinin kıymetini bilen kişiler beni arayıp buldular. Benden iş isteyen otellere hiçbir zaman çalışma yapmadım. Kündekârlık bana göre camiler ve mescitlerle bütünleşmiş bir sanattır. Bunların dışında gelen hiçbir teklifi kabul etmedim. Kündekârlıkta kilit sistemi vardır. Bu kilidi ancak bir kündekâr açar bir başkası asla açamaz. Birbiri içine girmiş binlerce parçaların birleştirilmesiyle yapılan çalışmaların bitiş noktasına bir kilit konur. Tamir etmek gerektiği zaman bu kilidi herkes açamaz ancak bir kündekâr açar” (KK19).

Halil Evdendir sağlık problemleri nedeniyle kündekâri işini bırakmak zorunda kalmıştır. Beraber çalıştıkları oğlu bu işe devam etmek istememiş ve mobilya işine yönelmiştir. Halil Evdendir’in sağlık problemi nedeniyle mesleği bırakmak zorunda kalması ve yetiştirecek öğrenci bulamaması nedeniyle kündekâri tekniğinin Nevşehir’de artık bir temsilcisi kalmamıştır.

4.1.2. Ertan Güçlü

1970 doğumlu Ertan Güçlü, Nevşehir merkezde yaşamaktadır. Ahşap oyma sanatına gönül vermiş ve uzun yıllar boyunca hiçbir yerden destek almadan kendi imkânlarıyla bu işi yapmaktadır. Hatta denebilir ki Ertan Güçlü bölgede bu işi yapan ustalar

içerisinde en çok maddi sıkıntı yaşayan ama yine de halinden şikâyet etmeyen, mesleğine olan bağlılığını ve umudunu asla kaybetmeyendir.

Ertan Güçlü, mesleğini ve mesleğine dair sorunları şu şekilde anlatıyor: “Önceden ahşap doğrama mobilya işi ile uğraşıyordum. Daha sonra ruhen sanatsal işlerde kendimi daha mutlu hissettiğimi fark ettim. Atölyeyi kapatıp ahşap oyma işine başladım. Yaklaşık 20 yıldır ahşap oyma işi yapmaktayım. Bu işe başlamam bir arkadaş ortamında oldu. Bazı arkadaşlarım taş oyarken, bazı arkadaşlarım resim yaparken ben de ahşap oyma yapmak istedim. O gün ahşap oyma bana öyle bir haz verdi ki kendimi ruhen ahşap oymaya daha yakın hissettim. Makina kullanarak hemen yaptığınız işlere karşı, emek ve zaman harcayarak yaptığım el emeği sanatsal ahşap oyma çalışmalarının beni daha çok mutlu ettiğini gördüm. Bu işte verdiğiniz onca emeğin harcadığınız onca zamanın karşılığını alamıyorsunuz. Hiçbir sağlık güvencem yok. Her ne kadar maddi sıkıntı yaşasam da ben bu işi yapmaktan çok mutluyum. Çok siparişler oluyor. Ama sipariş iş alsam da elimin altında yetiştirecek eleman yok. Ahşap oyma çok özveri isteyen, emek ve zaman isteyen bir iştir. Kimse artık bu kadar meşakkatli ve bu denli zor ve işi yapmak istemiyor. Yanımızda yetiştirmek için eleman bulamıyoruz” (KK20).

Şekil 4.5. Ertan Güçlü

Yaşadığı evin çatısını kendisine atölye yapan Ertan Güçlü, çalışmalarını evinin çatısında sürdürürken, evin zemin katını da bir müze gibi yapmış çalışmalarını burada sergilemektedir.

Şekil 4.6. Ertan Güçlü Yaşadığı Ev

Kendi imkanlarıyla hiçbir yerden destek almadan kurduğu atölyesinde sipariş alması da sürekli üretim yapmaktadır. Ahşap oyma onun için vazgeçilmez bir tutkudur. Bir ürünü yaparken ne kadar fiyata satacağının değil, üretmekten alacağı hazın kaygısını güden sanatçı kendi iç dünyasında mutluluğun yolunu bulmuştur. O evinin üst katında üretiyor, zemin katında ise yaptığı ürünlerle oluşturduğu müzesinde kahvesini yudumlarken bütün yorgunluğunu gidermekte ve üretmenin hazzını yaşamaktadır.

Şekil 4.7. Ertan Güçlü Atölyesinden Bir Görünüm

Şekil 4.8. Ertan Güçlü'nün Evinin Çatısı Çalışma Alanı **Şekil 4.9.** Ertan Güçlü'nün Evinin Çatısı Çalışma Alanı Farklı açı

Şekil 4.10. Ertan Güçlü Atölye Sergi Alanı

Güçlü mesleğinin ona verdiği mutluluğu şu şekilde belirtiyor:“Müze gibi dekora ettiğim yere gelip koltuğuma oturduğumda eserlerime bakıp kahvemi yudumlamak beni çok mutlu ediyor. Bu duygu anlatılmaz bir duygudur. Belki de makina ile beş dakikada yapılacak bir işi ben günlerce emek ve zaman harcayarak yapıyorum. Bu emek ve zaman sonucunda ortaya çıkan eserin verdiği hazzı anlatmak mümkün değil. Gördüğünüz ürünlerin hiçbirinde makine kullanmadım. Tamamen el aletleri ile elde yaptığım çalışmalardır. Sonuç ortada gördüğünüz gibi. Allah her insana nasip etmez bu duyguyu” (KK20).

Şekil 4.11. Mary Jesus Çalışması

Şekil 4.12. Ertan Güçlü Meryem ve İsa Çalışması

Şekil 4.13. Ertan Güçlü Fatih Sultan Mehmet Çalışması

Şekil 4.14. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Rölyef Çalışması

Şekil 4.15. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Rölyef Çalışması

Şekil 4.16. Ertan Güçlü Atatürk Çalışması

Ertan Güçlü çalışmalarında alçak yüzey oyma tekniği kullanmıştır. Genellikle rölyef ağırlıklı çalışmalar yaptığı gözlemlenen sanatçı bazı rölyeflerinde ahşap oyma ve ahşap boyama tekniğini birlikte kullanarak çalışmalarının görselliğini daha da görkemli bir hale getirmiştir. Rölyef çalışmalarında kompozisyonlarını çalışmanın etrafındaki çerçeve bölümünde kompozisyona dahil ederek kompozisyonu kurgulamıştır. Çerçeve bölümünü genellikle geometrik formlar kullanarak uygulamıştır. Rölyef çalışmaları dışında birçok ahşap çerçeve çalışmaların da yapan sanatçı bu çalışmalarını otellere dekoratif ürün olarak satmaktadır.

Şekil 4.17. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Çerçeve

Şekil 4.18. Ertan Güçlü Ahşap Oyma Çerçeve Örnekleri

Şekil 4.19. Ertan Güçlü Örnek Çalışması

Şekil 4.20. Ertan Güçlü Osmanlı Turası Çalışması

Güçlü, mesleğine dair beklentilerini de şu şekilde dile getirmektedir: “Devletimizden bize sahip çıkmasını istiyorum. Bize bir yer gösterilsin yaşamımızı daim ettirebileceğimiz kadar bir maaşımız olsun. Biz orada üretebildiğimiz kadar üretelim. Biz üretelim onlar istedikleri gibi değerlendirsınler. Bu sanata sahip çıkılsın, projeler yapılsın, bu kadar değerli bir sanat dalı yok olup gitmesin. Bu mesleği gelecek kuşaklara ulaştıracak gençler yetiştirmek istiyorum” (KK20).

4.1.3. Yüksel Eren

1960 doğumlu Yüksel Eren, Nevşehir’in Uçhisar beldesinde yaşamaktadır. Eren ahşap oymacılığa nasıl başladığını ve mesleğe dair sorunlarını şu şekilde dile getiriyor:“Küçük yaşlardan beri oymacılık işiyle uğraşıyorum. Ahşap ve taş

oymacılığı yapıyorum. Ağaç işçiliği taş işçiliğine göre daha zordur. Ahşaptaki damarların gidiş yönüne göre hareket etmek gerekmektedir. Ahşap ham maddeyi bulmak kadar korumak da oldukça zordur. Bazen beklenmedik çatlamlar olabilir. Yine de ahşap oymak benim için vazgeçilmez tutkularındandır. Bir sanatçı olarak Nevşehir'in tanıtımı için elimden geleni en iyi şekilde yapmaya çalışmaktayım. Oymacılık emek, sabır ve zaman isteyen bir iştir. Bazen bir işin bitmesi yılları bulabilir. Kültür Bakanlığı sanatçı kartına sahibim. Bu karta sahip olmanın bugüne kadar hiçbir faydasını görmedim. Bizler bölgemiz için bölgemizin tanıtımı için çok şey yapmaya çalışıyoruz ama yerel yönetimlerden hiçbir destek göremiyoruz. Üniversiteden ders vermem için teklif geldi. Ama zamanım olmadığı için kabul etmedim” (KK21).

Şekil 4.21. Yüksel Eren

Şekil 4.22. Yüksel Eren'in Evi

Şekil 4.23. Yüksel Eren'in Evi Farklı Açı

Yüksel Eren, evinin arka tarafında çalışmak için kendisine bir atölye kurmuş ve burada çalışmalarına devam etmektedir. Eren'in ince ince ayrıntı ile işlenmiş çalışmalarını gördüğümüzde, bölgenin en başarılı ahşap ustası olduğunu rahatlıkla anlamaktayız.

Şekil 4.24. Yüksel Eren'in Evinin Arka Garaj Bölümündeki Çalışma Atölyesi

Şekil 4.25. Yüksel Eren Ahşap Oyma Kartal Çalışması

Şekil 4.26. Yüksel Eren Ahşap Oyma Kartal Çalışması Detay

Taş oyma, ahşap oyma, alçı model ve kalıp üzerine çalışmalar yapmaktadır. Çalışmaları oldukça gerçekçidir. Ayrıntı çalışmayı çok seven özenli ve titiz çalışan bir sanatçıdır. Rölyef ve üç boyutlu eserler vermektedir. Evinin balkonu, oturma odası, garajı ve bahçesi sanatçının çalışmalarlarıyla doludur.

Şekil 4.27. Yüksel Eren Evinin Balkonundaki Çalışma Alanı

Şekil 4.28. Yüksel Eren Örnek Çalışmaları

Şekil 4.29. Yüksel Eren Mermer Oyma Çalışmaları

Bahçesinde büyük bir ahşap at heykeli çalışması devam etmektedir. Sanatçı imkanları elverdiğince karşısına çıkan ahşap blokları birer sanat eserine dönüştürmektedir. Sürekli üretmek gayretinde olan Eren, her işini itina ile yapmaktadır.

Şekil 4.30. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması

Şekil 4.31. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması

Şekil 4.32. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması

Şekil 4.33. Yüksel Eren Ahşap Oyma At Çalışması

Yüksel Eren için en büyük gaye olabildiğince gerçekçi çalışmaktır. Gerek taş oymalarda olsun gerekse damarlı çalışması zor bir malzeme olan ahşap oyma çalışmalarında oldukça realist çalışmalar ortaya koymuştur. Onun çalışmaları öylesine canlı öylesine üretkendir ki çalışmalarına hayran kalmamak elde değildir.

Şekil 4.34. Yüksel Eren Ahşap Oyma Köpek Çalışması

Şekil 4.35. Yüksel Eren Ahşap Oyma Kartal Çalışması Şekil 4.36. Yüksel Eren Ahşap Oyma Yılan ve Kartal çalışması

4.1.4. Suat Taşkesen

1982 doğumlu Suat Taşkesen, Nevşehir Nar beldesinde yaşamaktadır. Yaklaşık bir yıl önce başladığı ahşap aydınlatma ve dekoratif ürün üretimine Nar belediyesinden kiraladığı atölyesinde yoğun bir şekilde çalışmalarına devam etmektedir.

Şekil 4.37. Suat Taşkesen

Taşkesen ahşap işçiliği ve oymacılığına nasıl başladığını ve mesleğe dair gelişimini ve mesleğe dair sorunlarını şu şekilde anlatıyor: “Daha önce balon işinde çalışıyordum. Sabah işimiz bitiyor ve akşama kadar boş kalıyorduk. Bu boş zamanlarımda evde öylesine uğraş olsun diye ahşap ürünler yapıyordum. Baktım güzel oluyor. Bir iki tane mekâna yaptım güzel oldu. Giderek bu iş hoşuma gitmeye başladı. Sonra zamanla talep

oluşmaya başladı. Sonra atölye kurmaya karar verdim. Belediyeden atölyemi kiralayıp üretmeye başladım. Çok güzel kazancım var, çünkü çok fazla talep var. Şu ana kadar herhangi bir maddi sıkıntı yaşamadım. Çünkü ahşap zevk işidir. Müşteri ahşap yaptırmak istediğinde istenilen ücreti ödemekten kaçınmıyor. Ahşap ürünlerin pahalı olduğunu da bilse Nevşehirli işletmeciler zengindir ve istedikleri mekânı elde etmek için yüksek ücret ödemekten, ahşaptan ve ahşabın verdiği otantik dokunun hazzından asla vazgeçmiyorlar. Onlar istiyor, biz onların isteğine göre üretiyoruz. Hammadde bulmakta hiçbir zaman zorlanmadım. Sanayideki kerestecilerde istediğimiz gibi hammadde rahatlıkla bulabiliyoruz. Bu yıl fiyatlar biraz arttı, ama dediğim gibi yaptırmak isteyen işletmeci fiyatlar artsa da ahşaptan vazgeçmiyor. Benim için en büyük sıkıntı elimin altında yetiştirecek eleman olmaması. Talep çok ama eleman olmadığı için sipariş işleri yetiştirememek en büyük kaygımdır. Usta çalıştırmak istediğimizde de ustalar çok fazla ücret istiyor. Gençlerde zor ve meşakkatli bir iş diye ahşaba yaklaşıyorlar. Bu iş güzel bir iş ve birçok kişi için kazanç kapısı olabilecek bir iş, gençlerimizin bu işe yönelimini sağlamak lazım. Ben bu işe dair hiçbir eğitim almadım ama yapmaya başladığımda bana büyük bir haz verdi devam ettim. Üretip sattıkça ve talepler geldikçe daha çok bağlandım. Başlangıçta sadece ahşap aydınlatma yapıyordum, sonra giderek iş çeşidimiz çoğalmaya başladı. Şimdi masalar, sehpa, özel farklı tasarımlar üretiyorum” (KK22).

Şekil 4.38. Suat Taşkesen Atölye Girişi

Şekil 4.39. Suat Taşkesen Atölye Girişi Farklı Açı

Şekil 4.40. Suat Taşkesen Atölyesinden Bir Görünüm

Şekil 4.41. Suat Taşkesen Çalışmaları

Şekil 4.42. Suat Taşkesen Çalışmalarına Örnek

Şekil 4.43. Suat Taşkesen Çalışmalarına Örnek

Şekil 4.44. Suat Taşkesen Çalışmalarına Örnek

4.1.5. Simon Ebale Mekui (Muhammed Ebale)

1970 doğumlu, İtalya dekorasyon mezunu Kamerolu Simon Ebale Mekui gezmek için geldiği Nevşehir'e hayran kalır ve buraya yerleşmeye karar verir. 10 yıl mülteci olarak yaşar. Mülteci olduğu dönemlerde birçok atölyede çalışır ama emeğinin karşılığını alamaz. Bu dönemde valilik desteği alır. Evinin altını atölye yapar, aldığı destekler ve gösterdiği yeteneğiyle zamanla işleri iyiye gider. Şu anda tam teşkilatlı düzenli bir atölyesi vardır. Atölyesinde çalışmalarına yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Şekil 4.45. Simon Ebale Mekui

Ebale ahşap oymacılığı ve mesleğe dair sorunları hakkında şu bilgileri verdi: “Benim için en büyük sorun Türk vatandaşı olmamamdır. Şimdi Türk vatandaşlığı bekliyorum. Birçok sipariş var, ama vatandaşlığım olmadığı için Nevşehir dışına görüşmelere gidemiyorum. Projelerimin çoğunu gerçekleştiriyemiyorum. Oymacılığa dair çıraklar yetiştirmek istiyorum ama gençler bu işe ilgi göstermiyorlar. Diploma denkliğimi alarak yanıma stajyer öğrenciler almak ve bu işi onlara öğretmek istiyorum. Taş oyma, seramik ve ahşap oyma mobilya ürünler ve ahşap heykel çalışmaları yapmaktayım. En çok ahşap oyma ağırlıklı çalışmalar yapıyorum. Ahşap mobilyalar, kapılar, pencereler, çerçeveler ve ahşap heykeller çalışıyorum. Nevşehir ve Nevşehir dışı bir çok sipariş alıyorum. Dediğim gibi Türk vatandaşlığım olmadığı için Nevşehir dışı işler beni biraz zorluyor. Ben bu işi çok seviyorum ve bu işi gelecek kuşaklara taşımak için gençler yetiştirmeyi çok istiyorum. Bu güzel mesleğin kaybolmaması için

tanıtılması için gereken her şeyi yapmaya hazırım. Yeter ki bizi desteklesinler. Mülteci olduğum dönemlerde destek aldım ama şimdi hiçbir destek almıyorum”(KK23).

Şekil 4.46. Simon Ebale Mekui Atölye Girişi

Şekil 4.47. Simon Ebale Mekui Çalışmalarına Örnek

Şekil 4.48. Simon Ebale Mekui Çalışmalarına Örnek

Şekil 4.49. Simon Ebale Mekui Çalışmalarına Örnek

Simon Ebale Nevşehir Toptancılar Sitesinde oğlu Ali Ebale ve birkaç çalışanıyla birlikte bir çalışma ekibi kurmuş, atölyelerinde çalışmalarına yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bitkisel ve geometrik bezemelerle ahşap oyma kapılar, pencereler, mobilyalar yapmaktadırlar. Aynı zamanda üç boyutlu ahşap heykellerde yapmaktadır. Ebale'nin çalışmalarındaki ince ince işlediği ayrıntı göze çarpmaktadır.

Şekil 4.50. Simon Ebale Mekui Çalışmalarına Örnek (Ali Ebale'nin arşivinden)

Şekil 4.51. Ebale Geyik Çalışması (Ali Ebale'nin arşivinden) Şekil 4.52. Ebale Deniz Atı Çalışması (Ali Ebale'nin arşivinden)

Hill Otel, Olivia Cave Hotel, Old Town Stone House ve daha birçok otelin kapı, pencere, tavan, dolap, çerçeve ve mobilyaları Simon Ebale tarafından yapılmıştır. Özellikle yapım süresinin bir yıl sürdüğünü belirttiği Olivia Cave Hotel sanatçının yeteneğini adeta konuşturduğu inanılmaz görkemli bir oteldir. Otelde kapı, pencere, tavadan tutun masa sandalyeye kadar birçok şey Ebale'nin elinden çıkmıştır. Oyma tekniği, çakma tekniği, kafes tekniği ve ahşap boyama tekniklerini uygulamıştır. Özellikle tavanlarda birçok tekniğin bir arada kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 4.53. Simon Ebale Mekii çalışması Olivia Cave Hotel (URL52)

Şekil 4.54. Simon Ebale Mekui çalışması Olivia Cave Hotel (URL53)

Şekil 4.55. Simon Ebale Mekui çalışması Olivia Cave Hotel (URL54)

Şekil 4.56. Simon Ebale Mekui çalışması Old Town Stone House (URL55)

Şekil 4.57. Simon Ebale Mekui çalışması Old Town Stone House (URL56)

Şekil 4.58. Simon Ebale Mekui çalışması Old Town Stone House Restoran (URL57)

Şekil 4.59. Simon Ebale Mekui çalışması Old Town Stone House (URL58)

SONUÇ

Türkiye'nin önemli turizm merkezlerinden biri olan Nevşehir, bulunduğu konum itibariyle birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu topraklarda yaşayan medeniyetlerden kalan kültürel izler, bugünün sanat ve estetik anlayışında da etkisini sürdürmektedir. Bölgede bulunan özellikle tarihi konak ve mekânlar, bölgenin turizm potansiyelini oldukça etkilemektedir. Son yıllarda da kültür turizmi daha çok tercih edilmektedir. Nevşehir sahip olduğu farklı coğrafi yapısı, doğal ve tarihsel kültür varlıkları, kültürel ve sanatsal etkinlikleri ile yüksek turizm potansiyeline sahip şehirlerimizden biridir. Bölgede birçok tarihi konak ve mekânlar bulunmaktadır. Özellikle son zamanlarda konak turizminin giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Bölgenin tarihi konaklarının büyük bir bölümü otel ya da restoran olarak varlığını sürdürmektedir. Yeni yapılan otellerde de bölgenin sahip olduğu konak kültürünün doğasını bozmadan, yapılaşma devam etmektedir. Nevşehir ve ilçelerinde konak turizmi büyük bir paya sahiptir. Konak otellerin büyük bir bölümünün yapımında özellikle Nevşehir sarı taşı kullanılmaktadır. Diğer bir konu da Nevşehir'de konak ve mekânlarda ahşap işçiliği yapı malzemelerinin vazgeçilmez bir ögesidir. Nevşehir taşıyla yapılan bu görkemli konakların iç mekân süslemelerinde gerek dekorasyon gerekse mobilyalarda tamamen ahşap işçiliğinin ön planda olduğu görülmektedir. Özellikle konak turizminin yoğun olduğu Ürgüp, Mustafapaşa, Göreme, Avanos, Derinkuyu, Göre ve Nar beldesindeki konak ve mekânlarda ahşap işçiliğine rastlanmıştır.

Araştırma kapsamında Nevşehir, Ürgüp, Mustafapaşa, Göreme, Avanos, Derinkuyu, Nar, Göre, Uçhisar beldelerinde birçok otel incelenmiştir. Bölgedeki konak ve mekânlarda genellikle taş işçiliğinin kullanıldığı görülmüş, ahşap işçiliğinin ağırlıklı olduğu konaklar çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Ürgüp'de 6 adet otel, Mustafapaşa'da 5 adet otel, Göreme'de 7 adet otel ve 3 adet kafe, Avanos'da 1 adet konak ve 1 adet restoran, Derinkuyu'da 1 adet camii ve 1 adet manastır, Nevşehir merkezde iki adet cami ve bölgede yaşayan ahşap ustası tarafından yapılan Göre'de 1

otel ve Göreme’de 1 otel olmak üzere toplamda 27 mekânda ahşap işçiliğinin var olduğu görülmektedir. Nevşehir merkez ve ilçelerinde bulunan camilerde künde-kârî işçiliğine rastlanmıştır.

Mustafapaşa’da Haralambos Sultanidis Konağı ve Old Greak House’ta ahşap mimari yapı ögesi olarak kullanılmış ve bu iki konak ahşap bezemelerle donatılmıştır. Ajwa Hotels ve Sinasos Star Otelde mobilyalarda zengin ahşap işçiliği tespit edilmiştir. Seraphim Cave Cappa Docia Otel’de otel bahçesinde ahşap at heykeline rastlanılmaktadır.

Göreme Konak Coffee ve Lounge de ahşap işçiliğiyle donatılmış konaklardan biridir. Kayataş Cave Suites ve Old Town Stone House te ahşap işçiliğinin yoğun olarak kullanıldığı ve tamamen bölgede yaşayan ahşap sanatçısı Simon Ebale Mekui tarafından yapılmıştır.

Ürgüp’de Cappel Rossa Cave Hotel, Oread Cave Suites ve Asmalı Konakta ahşap mimari yapı ögesi olarak kullanılmıştır. Elysiön Cave Süit Otelde ahşap mobilya ve dekoratif ürünü olarak kullanılmıştır. Avanos ve Derinkuyu beldesinde ahşap mimari yapı ögesi olarak kullanılmıştır.

Bölgede yaşayan 5 adet ahşap sanatçısına ulaşılmıştır. Sanatçıların; çok şık dekorasyon ürünleri, panolardan ve en ince ayrıntısına kadar oldukça gerçekçi ahşap heykellerden tutun da bir oteli baştan sona masa, sandalyesinden tavanına kadar tamamen ahşap işçiliğiyle donatabilecek kadar alanında yetkin sanatçılar olduğu görülmüştür.

Yapılan araştırmada Ürgüp ve Mustafapaşa bölgesinde bulunan oteller genellikle ahşap işçiliği ve süslemelerinde Nevşehir dışındaki ustaları tercih ettiklerini, Göreme’deki konak otellerin bazılarının Nevşehirli bazılarının ise Nevşehir dışındaki ustaları tercih ettikleri tespit edilmiştir. Nevşehir ve ilçelerinde ahşap işçiliği konakların ve mekânların kapılarında, pencerelerinde, tavanlarında, merdivenlerinde, dolaplarında ve bazı konaklarda cundalar da kullanılmıştır. Ayrıca ahşap tarihi eşyalar dekorasyonun vazgeçilmez unsuru olarak varlığını devam ettirmiştir. Öyle ki bazı mekânların ahşap ürünler müzesi gibi dekore edildiği görülmüştür. Konaklar ve mekânlardaki ahşap mobilya işçiliği oldukça üstün niteliktedir. Bölgedeki tespit edilen ahşap ürünlerinde hemen hemen bütün ahşap teknikleri kullanılmıştır. Camilerde

ahşabın adeta dile gelip konuştuğu künde-kârî tekniği, konak ve mekânlarda oyma, çatma, kafes, boyama tekniği kullanıldığına ve çevre düzenlemesinde ahşap ürünler ve ahşap oyma heykel örneklerine rastlanmıştır. Bölgede ahşap ustaları genellikle çam ve ladin ağaç cinsi kullanmaktadır. Ağaç malzeme tedarikini Nevşehir, Kayseri ve Muğla gibi farklı illerden temin etmektedirler.

Nevşehir konak ve mekânlarındaki ahşap işçiliği ve oymacılığı üzerine yapılan araştırma sonucunda; bölgede ahşabın tüm canlılığı ve üretkenliğiyle var olduğu görkemli konak ve mekânlara rastlanmış ve bu mekânların fotoğrafları çekilip kayıt altına alınmıştır. Bölgede bulunan ahşap sanatçılarına ulaşılmış, ustalarla görüşmeler yapılmış ve eserlerinin analizleri yapıp mesleğe dair sorunları tespit edilmiştir. En büyük sorun, mesleği devam ettirecek eleman bulunamamasıdır. Bölgedeki konak ve mekânlarda geçmişten günümüze ulaşan ahşap işçiliği ve oymacılık ürünleri tespit edilerek bu ürünler tarihsel ve teknik açıdan irdelenmiştir.

Araştırma sonucunda ahşap işçiliği ve oymacılığının Nevşehir bölgesinde kaybolmaya yüz tuttuğu görülmüştür. Bölgenin kültürel yapısında önemli bir değer olan ahşap işçiliği ve oymacılığın gelecek nesillere aktarılması bölge için önem arz etmektedir. Bu bağlamda yapılacak olan projeler bu el sanatının korunup gelecek nesillere aktarılmasını sağlayabilir.

Bölgede ahşap işçiliği ve oymacılığına önem verilmediği söylenemez, aksine özellikle otellerde ve restoranlarda ahşap işçiliği konak ve mekân sahiplerinin de belirttiği gibi ahşap konak ve mekânlar için vazgeçilmez bir yapı süsleme malzemesidir.

İşletmeciler ve ahşap ustalarının sürekli dile getirdiği gibi işletmecilerin maliyeti yüksek olmasına rağmen ahşap işçiliğini tercih etmekten asla vazgeçmedikleri görülmüştür.

Temsilcisi zaman içinde giderek azalan ahşap oymacılığı sanatının, fotoğraflama ve kayıt altına alınması yeterli olmayacaktır. Bu konu ile ilgili daha kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Ülkemizde birkaç temsilcisi kalan künde-kârî ustalığı; Nevşehir'deki son temsilcisini, sağlık sorunlarından dolayı mesleği bırakmasıyla kaybetmiştir.

Günümüzde en çok kültür turizmi ilgi görmektedir. Nevşehir ise konak turizminin çok ilgi gördüğü şehirlerimizden biridir. Ahşap işlerle bezenmiş görkemli konaklar,

oteller, camiler, kültür turizmi açısından Nevşehir'i daha da canlı hale getirebilir. Bölgede yaşayan sanatçıların, mesleğin varlığının korunması için verdiği çabalar kültür tarihimiz açısından büyük önem taşımaktadır.

Ahşap işçiliği ve ahşap oymacılığının yaşatılabilmesi için eğitim alanında yapılabilecek çalışmalar şu şekilde sıralanabilir:

Nevşehir Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ahşap oymacılığı eğitimi verebilecek El Sanatları ve Heykel Bölümü yoktur. Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde bu bölümlerin açılması, bu alanın gelişmesine çok büyük katkı sağlayacaktır.

Avanos Meslek Yüksek Okulu'nda El Sanatları Bölümü yer almaktadır. Ama içerikte Mimari Dekoratif Sanatlar olarak görülmektedir. Avanos Meslek Yüksek Okulu El Sanatları bölümüne ahşap sanatı alanında eğitim verebilecek akademisyen alımının sağlanması ve öğrenci alımı için çalışmalar yapılmalıdır. Bu bölümlerin açılması mesleğe dair olumlu gelişim ve devamı açısından da yarar sağlayacaktır.

Halk Eğitim Merkezlerinde ahşap işlemciliği ve oymacılığına dair kurslar bulunmamaktadır. Bölgedeki ahşap sanatçılarının deneyimlerinden faydalanıp onları gençlerle buluşturup ve onları gençlere mesleki anlamda öncülük etmelerinin sağlanması gerekmektedir. Öğrencilere ilham kaynağı olacağı düşüncesiyle; ahşap bezemelerle donatılmış tarihi bir konağın belediye ya da halk eğitimi tarafından ahşap oyma kurs yeri olarak tahsis edilmesi mesleğin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Ahşap işçiliği ve oymacılığının varlığını devam ettirebilmesi için el sanatları tanıtım alanında yapılacak çalışmalar şu şekilde sıralanabilir:

Her geçen gün temsilcisi azalsa da çok daha ses getirecek yeni projelerle ve reklamlarla bu mesleğin kaybolması önlenebilir. Ahşap ustalarının yavaş yavaş Nevşehir piyasasında yeni inşa edilen taş oteller ve mekânlara yapmış olduğu çalışmalar zamanla çok büyük kitleler tarafından görülecektir. Gerek sanatsal gerekse mimari ürünlerde reklam eksikliği sanatçıların iş arayış sürecini zorlaştırmaktadır.

Bölgede sürekli yapılan festival ve etkinliklerde Avanos çömlekçiliği, oniks taşı tanıtımları yer almaktadır. Ahşap ustalarının varlıklarını gösterip seslerini duyurmalarına imkân sağlayacak projelere yer verilmelidir. Bu projeler ve teşviklerle bu mesleği yeni nesillere aktaracak sanatçıların yetişmesi sağlanabilir.

Yurt içi ve yurt dışından sanatçıların katılacağı ahşap oyma çalıştaylarının yapılması mesleğin tanıtımına katkı sağlayacaktır.

El Sanatları, Sürdürülebilirlik, Turizm, Hediyelik Ürünler ve Ustalara ilişkin tedbirler ise şu şekilde sıralanabilir:

Bu sanatları yaşatabilmek için sanatı icra eden sanatçılara ekonomik destek verilmelidir.

Valilik ve belediye; mesleğe teşvik edici yarışmalar düzenleyerek gençlerin mesleğe yönelimini sağlamalı, geleneksel el sanatlarının korunması ve geliştirilmesi için tüm ustaları mekân ve reklam açısından desteklemelidir.

Devletten destek göremediklerini belirten ahşap ustalarının atölye kurulumuna dair önlerindeki engellerin kaldırılması, meslek sahiplerine faizsiz kredi ve teşvik desteği verilmesi, vergi indirimiyle sanatçıların kendi atölyelerini kurabilmesi ve mevcut olan küçük çaplı atölyelerin ise daha da gelişmesi sağlanabilir.

Bölgede belirlenecek bir alanda sanatçıların bir araya toplanabileceği, uygun fiyata atölyelerin bulunduğu bir sanat sokağı kurularak turizme açılabilir.

Ahşap işçiliği ve oymacılığı ile ilgili en büyük sorun bölgede son birkaç temsilcisi kalan ahşap ustalarının yetiştirecek eleman bulamamalarıdır. Ustaların kaygıları sipariş iş alamamak değil alınan işleri eleman eksikliği dolayısıyla yetiştirememektir.

Nevşehirli ahşap sanatçıları iş bulmakta zorlanmadıklarını, çok sipariş aldıklarını ama alınan siparişi eleman eksikliğinden dolayı yetiştirmekte zorlandıklarını bu nedenle birçok talebi geri çevirdiklerini belirtmişlerdir.

Ustaların belirttikleri gibi gençler ahşap oymacılığını zor bir meslek olarak gördükleri için bu alana yönelememektedirler. Gerek mimari gerekse sanatsal alanda gençlerin yönelmeleri için teşvikler sağlandığında bu meslekler yaşatılabilir ve geliştirilebilir.

Bölgedeki kurum ve kuruluşların desteğiyle önemini kaybetmekte olan bu sanat-ahşap işçiliği gelecek nesillere kolaylıkla aktarılabilir. Konuyla ilgili yukarıda bahsetmiş olduğum önlemler alınmaz ve gerekli teşvikler sağlanmaz ise yakın bir zamanda ahşap işçiliği mesleği belgesellerde izleyeceğimiz kaybolan bir meslek dalına dönüşecektir.

KAYNAKÇA

- Aamir N (2018) The Rise and Fall of the Tradition of Woodcarving in the Subcontinent. *Journal of the Punjab University Historical Society Volume No. 31:161-171.*
- Aktemur A M (2002) Türk Ahşap İşçiliği. *Türkler Cilt 6: 147-157, Orta Çağ Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.*
- Ar H (2015) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Turist Rehberlerinin Rolü. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Balıkesir.*
- Arar M (2019) Anadolu'da Ahşap Kullanımı, Yapım ve Süsleme Tekniklerinden Örnekler. *Yüksek Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.*
- Arslan H (2005) Osmanlı Mimarisinde Ahşap Tavan Göbekleri. *Yüksek Lisans, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul.*
- Aslanapa O (1989) *Türk Sanatı (Remzi Kitabevi A.Ş. İstanbul).*
- Aşasın G (2009) Ahşap ve Taş Eserler Bibliyografyası. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Geleneksel El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.*
- Aytekin O (2006) *Dünden Bugüne Derinkuyu (Elma Ofset Matbaacılık, Niğde).*
- Barıştan H (2009) Osmanlı İmparatorluğu Dönemi İstanbul Cami ve Türbelerinden Ağaç İşleri. *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara.*
- Bayat H (1992) Beylikler Dönemi Ahşap Sanatı Şaheserlerinde Birgi Ulu Camii Pencere Kapakları. *Vakıf Haftası Dergisi, 9:237-252.*
- Bayrakal S (2007) Erken Osmanlı Dönemi Minberleri (1300-1500). *Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, İzmir.*
- Bozer R (1989) Sinan Eserlerinde Ahşap İşçiliği. *Vakıf Haftası Dergisi, 6:327-346.*

- Bozer R (2006) *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı* (Mimarlık ve Sanat) (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara).
- Buyruk L (2011) Kapadokya'daki Butik Otelciliğin Gelişimi ve Sorunları, *1.Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Cilt:4*, Nevşehir.
- Cengiz G (2013) Birgi Ulu Camii Mimari ve Tezyinat Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatlar Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çelik M (2013) Ahşap Malzemenin İç Mekân ve Mobilya Tasarımında Kullanımı. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Davulcu M (2015) Ahlat Yöresi Taş Ustalığı Geleneğinin Somut Olmayan Kültürel Miras Açısından Önemi ve Yapı Ustası Tahsin Kalender. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* Cilt: 4 Sayı:7: 48-80.
- E -kitap (Tarih yok) Mustafapaşa (Sinassos). (Mustafapaşa Muhtarlığı)
- Elmacı O (2008) *Ürgüp Tarih* (Ürün Yayınları, Ankara).
- Ersoy A (1993) *XV. Yüzyıl Osmanlı Ağaç İşçiliği* (Marmara Üniversitesi Yayın No:509, Atatürk Eğitim Fakültesi Yayın No:14, İstanbul).
- Erşen N (2000) Ahşap Yapılar Promlem ve Çözümleri (Birsem Yayınevi, İstanbul).
- Esmer M A (1990) Avanos'un Eski Evleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Ankara.
- İlbars Z, Temren B (2003) *Boyutuyla Mustafapaşa Sinassos* (Tüksev Yayınları Ankara).
- İşçen A, İşçen Y (2010) *Kapadokya Yaşam ve Gezi Rehberi* (Kapadokya Kültür ve Tanıtım Dergisi, Ankara).
- Karaseki Z (2007) Ankara Aslanhane-Ağaç Ayak Camilerinin Ahşap Süsleme Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Mesleki Resim Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.

- Kartal B (2015) Yapılarda Ahşap Kullanımı ve Çağdaş Yapı Teknolojisinde Ahşap Kullanımı. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Kaya S (2014) Düzce İli Kaynaşlı İlçesi Ahşap El Sanatları. Yüksel Lisans Tezi Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel El Sanatları Dalı, Isparta.
- Kılıç E (2010) Geleneksel Mardin Evlerine Ait Ahşap Kapıların Malzeme ve Yapım Tekniği Bakımından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi, Ankara.
- Kılıç M, Taşkın M (2020) *Geçmişten Geleceğe Taşınan Miras Tarihi Avanos Evleri* (Avanos Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara).
- Komisyon T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2012) *El Sanatları Teknolojisi, Geleneksel Türk Süsleme Sanatları*, Ankara.
- Kürklü G (2011) Geleneksel Türk Ahşap Sanatı Kündekari ve Günümüz Teknolojisine Sahip Atölye Ortamında Yapılabilirliği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, AKU-J. Sci.11015602(13-20).
- Malçok B (ty) *Sinasos Güneşin Şehri Mustafapaşa* (Can Ajans Ada Ofset Matbaacılık, İstanbul).
- Nas E (2005) Günümüz Konya'sında Yaşayan Bazı Sanatlar-Ağaç İşleri, Toprak İşleri, Taş İşleri, Tespihçilik, Kitap Sanatları. Dotor Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Öger A (2014) *Avanos Sempozyumu Bildirileri, I. Baskı*, Ankara.
- Öger A, Tek R (2016) *Risale-i Harratlık (Ağaççılık Risalesi)* Gazi Kitabevi, Ankara.
- Öney G (1992) *Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları* (Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara).
- Özkeçeci İ, Durukan S ve Alacalı H(2018) VII-XIX. Yüzyıllarda Osmanlı Dönemi Konut Mimarisinde İç Mekân Tavan Süslemelerine Genel Bir Bakış. *İnsan&İnsan*, Yıl/Year 5, Sayı/Issue 17, Yaz/Summer 2018, 214-232.

- Özmenli M, Gürsoy A ve Demir A (2013)Giresun'da Ağaç Kültürü, Giresun'un Geleneksel El Ssanatlarında Ağacın Yeri ve Önemi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*,Cilt:5/sayı8/sayfa 29-51.
- Robert L (2009) Forest and Forest Plants-Vol. II-History, Nature, and Products of Wood (Encyclopedia of life support systems, professor emeritus, Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Virginia. USA.
- Solmaz F (2013) Nevşehir Geleneksel Konutlarında Yapım Tekniği: Ürgüp, Mustafapaşa ve İbrahimpaşa Üzerine Örnek Çalışma Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Soysal H (2007) Geleneksel Türk El Sanatlarımızı Yaşatan Kündekâri Ustası Mevlüt Çiller. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Söğütlü C (2004) Bazı Yerli Ağaç Türlerinin Kündekâri Yapımında Kullanım İmkânları. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi, Ankara.
- Sözlü H, Yelen R (2016) Bitlis'te Anadolu'nun Erken Türk Döneminden Ahşap Bir Kapı Kanadı. *Ariş Geleneksel Türk Sanatları Dergisi*, Cilt, Sayı 12:31-40.
- Usta İ (2014) Ahşap Üzerine Betimlemeler, Ahşabın Evrenselliği. Yapı Dünyası, Kasım/Aralık Sayı 224-225.
- Usta İ (2014) Ahşap Üzerine Betimlemeler: Kültürler Arası Etkileşim Aracı Olan Ahşabın Değerli Bir Nesne Olarak Kabul Edilip Özümsemesi Ahşabın Evrenselliği. Hacettepe Üniversitesi, Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği, Ankara.
- Tanman B H, Parlak S (2018) Beylikler Devri Mimarisi ve Sanatı Kültürel Miras Ön Lisans Programı İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Uğur C, Bayazıt M (2011) Ananos (Nevşehir) Çömlekçiliğinin Bölgedeki Turizm Pazarlamasındaki Öneminin Değerlendirilmesi, *1.Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri Cilt:8*, Nevşehir.

Yolcu M (2014) Nevşehir Yöresinde Yaşayan Geleneksel Meslekler. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları, Ankara.

İnternet Kaynakları

URL1:<https://arkeofili.com/wp-content/uploads/2020/08/hayvan10.jpg> (12 Temmuz 2022).

URL2:https://www.zdergisi.istanbul/media/uploads/2019/05/15/14_DQGDS2N.jpg (12 Aralık 2021).

URL3:Şimşek S (ty) *Pazırık Kurganlarında At.*

<https://www.zdergisi.istanbul/makale/pazirik-kurganlarinda-at-290> (12 Aralık 2021).

URL4:<https://okuryazarim.com/wp-content/uploads/2016/10/Dizgin.jpg> (12 Aralık 2021).

URL5: <https://www.zdergisi.istanbul/makale/pazirik-kurganlarinda-at-290#images-2> (12 Aralık 2021).

URL6: KTB *Ahşap İşçiliği ve Oyma Sanatı.* <https://aksaray.ktb.gov.tr/TR-232502/ahsap-isciligi-ve-oyma-sanati.html> (12 Mayıs 2021).

URL7: [https://i01.sozcucdn.com/wp-content/uploads/2019/06/25/as3.jpg_\(21Aralik2021\)](https://i01.sozcucdn.com/wp-content/uploads/2019/06/25/as3.jpg_(21Aralik2021))

URL8: https://yiyegeze.com/wp-content/uploads/2020/03/Screenshot_3-898x600.jpg (21Aralık 2021).

URL9:<https://pbs.twimg.com/media/EZSyYQ3WoAA72Ll.jpg> (07 Temmuz 2022).

URL10:Yücel E (1989). *Ahşap* <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahşap> (12 Aralık 2021).

URL11:<https://cdn.islamansiklopedisi.org.tr/gorsel/Di%C4%9Fer%20foto%C4%9Fraf/ahsap-4.jpg> (12 Aralık 2021).

URL12:<https://okuryazarim.com/wp-content/uploads/2017/01/Birgi-17.jpg> (12 Aralık 2021)

- URL13:**<https://okuryazarim.com/wp-content/uploads/2017/01/Birgi-Ulu-Cami-13.jpg> (12 Aralık 2021).
- URL14:**<https://cdn.islamansiklopedisi.org.tr/gorsel/Di%C4%9Fer%20foto%C4%9Fraf/ahsap-2.jpg> (12 Aralık 2021)
- URL15:**Semer kand Vakfi (ty) *Anadolu Selçuklu Ahşap Sanatı.*
<http://semerkandvakfi.org/anadolu-selcuklu-ahsap-sanati/> (12 Aralık 2021).
- URL16:**<http://pbs.twimg.com/media/C1IPn09WIAAg45I.jpg> (07 Temmuz 2022).
- URL17:**<https://istanbuluseyret.ibb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/03/Topkapi-Sarayi-2.jpg> (08 Temmuz 2022).
- URL18:**www.edebiyadvesanatakademisi.com (21 Aralık 2021).
- URL19:**<https://cdn.islamansiklopedisi.org.tr/gorsel/m/Di%C4%9Fer%20foto%C4%9Fraf/kakmacilik-5.jpg> (08 Temmuz 2022)
- URL20:**https://pbs.twimg.com/media/ENDk5r_WkAE3MQZ.jpg (21 Aralık 2021).
- URL21:**https://pbs.twimg.com/media/Di-P_jiWwAAgM_c?format=jpg&name=large (21 Aralık 2021).
- URL22:** <https://www.yollardan.com/wp-content/uploads/2020/01/Eski-Malatya-Ulu-Cami-minberi-ah%C5%9Fap-i%C5%9Flemeleri-Malatya-historical-Great-Mosques-pulpit-wooden-decorations.jpg> (21 Aralık 2021).
- URL23:**<http://semerkandvakfi.org/wp-content/uploads/2019/09/Ankara-Beypazar%C4%B1-Sultan-Alaeddin-Camii-tavan-g%C3%B6be%C4%9Fi.jpg> (10 Temmuz 2022).
- URL24:**https://n11scdn.akamaized.net/a1/450/ev-yasam/hobi-urunleri/emg-oyma-seti-12-parca-cantali-ahsap-oyma-seti__0146964130362286.jpg (20 Mayıs2021).
- URL25:**https://sanatpenceresi.com/wp-content/uploads/2016/02/pr_01_3777_max.jpg (20 Mayıs2021).
- URL26:**Vikipedi Özgür Ansiklopedi(ty) *Nevşehir.*
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Nev%C5%9Fehir_\(il\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Nev%C5%9Fehir_(il)) (20 Mayıs2021).

- URL27:**https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1d/Nev%C5%9Fehir_districts.png/787px-Nev%C5%9Fehir_districts.png (20 Mayıs2021).
- URL28:**<http://www.oreadcavesuites.com/Assets/img/oreadcavesuites-odalar/junior-suites2-xs.jpeg> (20 Mayıs2021).
- URL29:**<http://www.oreadcavesuites.com/Assets/img/oreadcavesuites-odalar/king-suites3-xs.jpeg> (16 Haziran 2021).
- URL30:**<https://images.odamax.com/img/800x600/odamax/image/upload/jrg4bb3cy2dmd2v2ivmc.jpg> (16 Haziran 2021).
- URL31:**<https://images.odamax.com/img/800x600/odamax/image/upload/p7kj7p0ty92ftpabd2hb.jpg> (16 Haziran 2021).
- URL32:**<https://images.odamax.com/img/800x600/odamax/image/upload/xlwlai8qdvql7iafhu1k.jpg> (16 Haziran 2021).
- URL33:** Uzun S (2013). *Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi Ahşap Destekli Tavanlı Yapılar*. Ankara www. Serdaruzun.com. (10 Temmuz 2021)
- URL34:** Kapadokyadayım(2017) *Mustafapaşa Gezilecek Yerler ve Bilgiler*.
<https://www.kapadokyadayim.com/mustafapasa-gezilecek-yerler/>(10 Mayıs 2021).
- URL35:** Old Greek House (ty) <http://www.oldgreekhouse.com/tr/index.html> (13 Temmuz 2021).
- URL36:** Otelz (ty) *Ajwa Capadocia*. <https://www.otelz.com/hotel/ajwa-cappadocia> (9 Mart 2022).
- URL37:**<https://sinasosstarhotel.com/ratihev/r4p5.jpg> (13 Temmuz 2021).
- URL38:**<https://storage.googleapis.com/prodtkhstaticfiles/thy/hotel/TKH-oda-5d3152280d6cx1044.jpg> (13 Temmuz 2021).
- URL39:**<https://storage.googleapis.com/prodtkhstaticfiles/thy/hotel/TKH-oda-da3335b4db34x1044.jpg> (13 Temmuz 2021).
- URL40:**<https://storage.googleapis.com/prodtkhstaticfiles/thy/hotel/TKH-oda-aef0093475bfx1044.jpg> (13 Temmuz 2021).
- URL41:**<https://sinasosstarhotel.com/ratihev/r7p1.jpg>(13 Temmuz 2021)

URL43:[https://img.otelz.com/s3/size\(921,488,max,mc\)/turkey/nevsehir/kapadokya/s tonehousecavehoteldd00bdfa.jpg](https://img.otelz.com/s3/size(921,488,max,mc)/turkey/nevsehir/kapadokya/s tonehousecavehoteldd00bdfa.jpg)(18 Ağustos 2021).

URL43:<https://ozbekstonehouse.com/images/201/4.jpg>(18 Ağustos 2021).

URL44:<http://avillacavehotel.com/assets/images/0m4a0019-960x768.jpg>(18 Ağustos 2021).

URL45:Anatolian Houses (ty)

<https://www.anatolianhouses.com.tr/tr/tarihce-hakkimizda>(18 Ağustos 2021).

URL46:<https://www.anatolianhouses.com.tr/admin/i/odalar/king-cave-suite-kapadokya-2101-1.jpg>(18 Ağustos 2021).

URL47:<https://romacavesuite.com/en/images/rooms/108/1.jpg>(18 Ağustos 2021).

URL48: Avanos Belediyesi Başkanlığı (ty) *Avanos.*

<https://www.avanos.bel.tr/avanos/tarihce-1>(18 Ağustos 2021).

URL49: Wikipedia Özgür Ansiklopedi (ty) *Hacı Nuri Bey Konağı.*

https://tr.wikipedia.org/wiki/Hac%C4%B1_Nuri_Bey_Kona%C4%9F%C4%B1 (12 Mayıs 2021).

URL50: Wikipedia Özgür Ansiklopedi (ty) *Derinkuyu.*

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Derinkuyu> (17 Haziran 2021).

URL51: Wikipedia Özgür Ansiklopedi (ty) *Derinkuyu Cumhuriyet Camii.*

https://tr.wikipedia.org/wiki/Derinkuyu_Cumhuriyet_Cami(17 Haziran 2021)

URL52:<https://images.odamax.com/img/1024x768/odamax/image/upload/11ad9103fab8d9201b33c37bf7e352d8.jpg>(11 Ocak 2022).

URL53:<https://images.odamax.com/img/1024x768/odamax/image/upload/408354b0f6c590c74401a8a689690aa1.jpg>(11 Ocak 2022).

URL54:<https://images.odamax.com/img/1024x768/odamax/image/upload/408354b0f6c590c74401a8a689690aa1.jpg> (11 Ocak 2022).

URL55:<https://images.odamax.com/img/1024x768/odamax/image/upload/d00d1bda13ce1cd0eeb579a10b5fb532.jpg> (11 Ocak 2022).

URL56:<https://pix8.agoda.net/hotelImages/9117061/110682664/7137d9ae90bd6b353da68d2478a184ce.jpg?ca=27&ce=0&s=1024x768> (11 Temmuz 2022).

URL57:<https://old-town-stone-house-bed-breakfast.centralanatoliahotels.com/data/Photos/790x530/3161/316117/316117733.JPEG> (11 Temmuz 2022)

URL58:<https://old-town-stone-house-bed-breakfast.centralanatoliahotels.com/data/Photos/790x530/2135/213540/213540764.JPEG> (11 Ocak 2022).

URL 59: <https://sozluk.gov.tr/>

SÖZLÜ KAYNAKLAR

NO	Adı-Soyadı	Doğum Tarihi	Öğrenim Durumu	Meslek
KK1	Yusuf Katlav	1987	Lisans	Otel Müdürü
KK2	Süleyman Aslan	1985	Lisans	Otel müdürü
KK3	Hülya Ultav	1988	Lise	Görevli Personel
KK4	Ayşegül Ezer	1976	Ortaöğretim	Yardımcı personel
KK5	Lütfüye Kul	1965	Lisans	Otel Sahibi
KK6	Cavit Çelebi	1938	Lise	İşletme Sahibi
KK7	Şerafettin Acar	1995	Lise	Otel Personeli
KK8	Handan Daş	1988	Lisans	ReservationSüpervisör
KK9	İlka Çiftçi	1986	Lise	Otel Personeli
KK10	Hakan Zaman	1977	Lisans	Otel Müdürü
KK11	Seçil Güney	1983	Lise	Otel Müdürü
KK12	Metin Aydın	1980	Lise	Otel Sahibi
KK13	Aynur Bozdoğan	1994	Lise	Otel Görevlisi
KK14	Berkan Yaman	1994	Lisans	Otel Satış Sorumlusu
KK15	Murat Önal	1983	Lise	Kafe Görevlisi
KK16	Özcan Görürgöz	1959	Ortaöğretim	Restaurant Sahibi
KK17	Bora Dedeman	1980	Lisans	Müze Personeli
KK18	Ahmet Vural	1981	Lisans	İmam
KK19	Halil Evdirir	1948	İlkokul	Kündekari Ustası
KK20	Ertan Güçlü	1970	İlköğretim	Ahşap Sanatçısı
KK21	Yüksel Eren	1960	İlköğretim	Ahşap Sanatçısı
KK22	Suat Taşkesen.	1982	Ortaokul	Ahşap Sanatçısı
KK23	SimonEbaleMekui	1970	Lise	Ahşap Sanatçısı

EKLER

EK-1: ARAŞTIRMA SORULARI (İŞLETMELER İÇİN)

1. İşletmenizde ahşap ürün kullanmayı uygun görüyor musunuz?
2. Ahşabı dekorasyon için mi yoksa mobilya için mi tercih ediyorsunuz?
3. Ahşap ürünleri nereden ve nasıl elde ediyorsunuz?
4. Kullandığımız ahşap ürünlerin Türk Kültürünün tanıtılmasına katkıda bulunuyor mu?
5. Mekânınızda kullandığımız ahşap işçiliğinin turistik çekicilik özelliği var mıdır?
6. Kaç yıldır turizm sektöründe işletmeci olarak çalışıyorsunuz?
8. Mekânınızda kullandığımız ahşap işçilikleri geleneksel özellikleri yansıtıyor mu?
9. Nevşehir bölgesi ahşap sanatçıları tanıyor musunuz?
10. Ahşap ürün yaptırmak istediğiniz de neden Nevşehirli ustaları tercih ediyorsunuz?
11. Ahşap ürün yaptırmak istediğinizde neden başka şehirlerdeki ustaları tercih ediyorsunuz?
12. Ahşap işçiliği maliyeti çok yüksek olmasına rağmen tercih eder misiniz?

EK-2: ARAŞTIRMA SORULARI (SANATÇILAR İÇİN)

1. Kaç yıldır ahşap işçiliği yapıyorsunuz?
2. Başka bir mesleğiniz var mı?
3. Neden ahşap oymacılığını meslek olarak seçtiniz?
4. Kullandığımız motifler geleneksel özellikleri yansıtıyor mu?
5. Ahşap işçiliğinin turistik çekicilik özelliği var mıdır?
6. Ahşap işlemeciliği ve uygulamalarındaki eksiklikler nelerdir?
7. Hammaddeyi nerden tedarik ediyorsunuz?
8. Ahşap işçiliği Türk Kültürünün Tanıtılmasına Katkıda Bulunuyor mu?
9. Nevşehir de ahşap işçiliği yaygın mıdır?
10. Emeğinizin karşılığını alabiliyor musunuz?
10. Mesleğe dair sorunlar nelerdir?
11. Mesleğe dair sorunların çözümü için size göre nasıl bir yol takip edilebilir?

SÖZLÜK

Bağdadi: Ağaç direkler üzerine çakılmış çitalara sıva vurularak yapılan (Duvar veya tavan) İskelet kullanılan yapılarda sık aralıklı çitalarla dikme aralarının kaplanarak üstlerinin sıvanmasından meydana gelen inşa tekniğidir.

Eğmeç: Kavis

Kagir: Taş veya tuğladan yapılan yapı.

Kült: Yerel özellikler taşıyan dini törenler.

Kündekari: Kakmacılık.

Lotus: Nilüfer cinsinden birçok bitkiye verilen genel ad. Nilüfer çiçeğinin sadeleşmiş şeklidir.

Nakkaş: Yapıların duvar ve tavan süslemelerini yapan usta bezekçi.

Onyx taşı: Balğam taşı.

Palmet: Kaynağı Asurlar olarak bilinen bir motiftir. Çok zengin çeşitleri olan bu motif İslam eserlerinde sade ve zarif görünümleri ile çizilmiştir.

Pahlamak: Bir parçanın keskin kenarını pah durumuna getirmek, keskinliğini gidermek.

Rumi: Anadolu Selçuklularının üsluplaştırdıkları filiz, yaprak ve hayvan motiflerinden oluşmuş dolaşık süsleme (URL59).